

วารสาร
ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน 2560 ISSN 1513-9514

JOURNAL
OF EDUCATION
THAKSIN UNIVERSITY
www.edu.tsu.ac.th

มหาวิทยาลัยทักษิณ
THAKSIN UNIVERSITY

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ISSN 1513-9514 ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน 2560

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-322-373 โทรสาร 074-322-373
<http://www.edu.tsu.ac.th/edujournal/>

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ
มหาวิทยาลัยทักษิณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางการศึกษา
และบทวิเคราะห์ปัญหา และการพัฒนาการศึกษาไทย
และต่างประเทศ
2. เพื่อแนะนำ วิจารณ์ หนังสือ ตำราทางการศึกษา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ฝ่ายจัดการ

นางสมนิตย์ สุภาพพัฒน์
นางสาวจงกลวรรณ พิสิฐพันธ์พร
ว่าที่ ร.ต.หญิงหนึ่งฤทัย แสงทอง
นายธนากรฤต แผ่นผล

ที่ปรึกษา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

กองบรรณาธิการ

Professor.Dr.Suyata	Universities Ahmad Dahlan
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สีนลารัตน์	มหาวิทยาลัยสุรจกัมบัตติ
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดซากี เจ๊ะหะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวีร์ ฤกษ์จารี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรา กล้านรงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนพิศ ชุมคง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.สุธาสินี บุญญาพิทักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

กำหนดเผยแพร่

ฉบับปกติปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน
และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม) และอาจจัดทำฉบับพิเศษ
ตามโอกาสสำคัญ

พิมพ์ที่

บริษัท นีโอพอยท์ (1995) จำกัด
1/59 ถ.ราษฎร์อุทิศ ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์: 074 253 229, 074 253 339
08 6480 9007, 08 6480 9447
E-mail: neopoint9@gmail.com
ID Line: neopoint

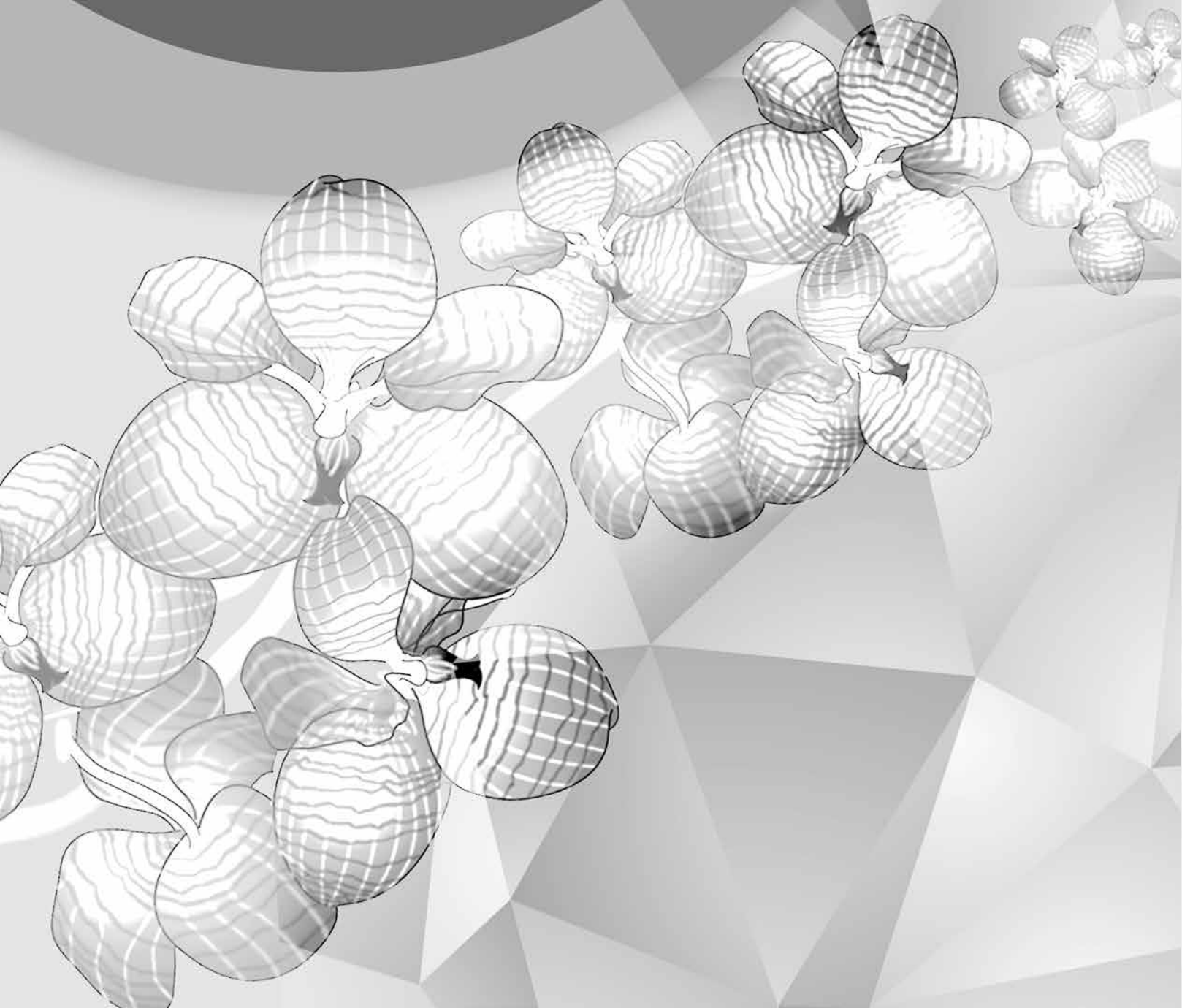
- เป็นวารสารทางวิชาการศึกษาจึงรับพิจารณาและตีพิมพ์เฉพาะสาขาวิชาการทางการศึกษา
- บทความทุกเรื่องจะผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- ข้อความและบทความในวารสารศึกษาศาสตร์ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดของ
คณะผู้จัดทำและมีข้อความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์
- กองบรรณาธิการวารสารไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงที่แสดงมา

บท

เนื่องจากการพิจารณาบทความวิชาการและบทความวิจัยจากกองบรรณาธิการชุดที่ผ่านมา ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์ เป็นบรรณาธิการ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2560 ได้คัดเลือกผลงานทางวิชาการ จำนวน 14 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยผู้เขียนที่เป็นทั้งนักวิจัยรุ่นเยาว์และนักวิชาการ บทความที่นำเสนอแบ่งได้เป็นสี่กลุ่ม กลุ่มแรก บทความวิชาการ ลำดับที่ 1 และ 2 มุ่งสะท้อนการมองการศึกษา ในมุมมองของการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาที่ครูควรจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ ให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ของความเป็นนักคิดมากกว่าที่จะเป็นเพียงผู้รับและบริโภคความรู้ กลุ่มที่สอง บทความวิจัยลำดับที่ 3-7 มุ่งสะท้อน การให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและความรู้ของนักเรียน ทั้งในเรื่องของการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่น การเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นความรู้ใกล้ตัว การพัฒนาหลักสูตรที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปกับการเรียนสาระความรู้วิชาการ กลุ่มที่สาม บทความวิจัยลำดับที่ 8-11 มุ่งเน้นการทำความเข้าใจเรื่องของการศึกษา ที่เชื่อมโยงกับบริบทการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น การศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบ ภาวะผู้นำของการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้บริหาร จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาขึ้นมาตามสถานการณ์ของการทำงานจริง ดังกรณีผู้นำในสถานการณ์สังคมพหุวัฒนธรรม ส่วนกลุ่มที่สี่ บทความ วิจัยลำดับที่ 12-14 มุ่งเน้นการมองการศึกษาที่เลยไปจากกรอบความรู้วิชาการและสถาบันโรงเรียน การศึกษาตามนัยนี้คือเรื่องของการ เรียนรู้และสร้างคุณค่าแก่ระบบงานด้านการศึกษา การทำงานร่วมกันของคนในองค์กร การพัฒนาศักยภาพของคนหลังจากผ่านการเรียนรู้ ในสถาบันการศึกษามาแล้ว

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ทั้งผู้ส่งบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และผู้อ่านทุกท่าน เชื่อว่าพื้นที่อิสระทางวิชาการด้านการศึกษาในแบบแผนของวารสารนี้ จะช่วยให้สังคม วิชาการมีพื้นที่ในการตั้งคำถามกับการศึกษา เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ พัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด รวมถึงประสบการณ์จริงทาง ด้านการศึกษาอย่างกว้างขวาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ
บรรณาธิการ

บทความวิชาการ

หน้า

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย
Learning Management Guidelines for Social Studies : Historical Substance
in Creating Thai-ness Consciousness
วิภาพรรณ พินลา 7

แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนามโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน
Learning Management Guidelines of Social Studies Teachers in Developing Basic Concept
of Economics for Learners
วิภาดา พินลา 16

บทความวิจัย

การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐตอนเหนือของประเทศไทย
Development of a Thai Reading Promotion Book for Malaysian-Siamese Students
in Northern States of Malaysia
นพเก้า ฦ พัทลุง และ มนต์รี มีเนียม 25

การพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์
Use of Apply- Jigsaw Cooperative Learning to Promote Japanese
Reading Comprehension Ability
เอียรชัย หลิมเจริญ, Katsuyuki Takahashi และ อ้อมจจิต แป้นศรี 30

รายงานผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
The Development of a Local Content Learning Unit on “Khai Khrob Salted Duck Yolks:
A Folk Wisdom Product of Songkhla Lake Basin” in the Subject Area of Occupation
and Technology for Primary Grade 5 Students.
ณัฐติกา พรหมดำ, วิทวัฒน์ ชัตติยะมาน และ อมลวรรณ วีระธรรมโม 39

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
Curriculum Development Training on The Common European Framework of Reference (CEFR)
for Upgrading Grade 6 Students’ English Language Skills
ณดา บิลดาจูด, อมลวรรณ วีระธรรมโม และ ศิริรัตน์ สิ้นประจักษ์ผล 48

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี
Students Development Activities of the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551
in PSU.Wittayanusorn Suratthani School
ปฐมมาตี พัฒนสิงห์, นีรันตร์ จุลทรัพย์ และ อมลวรรณ วีระธรรมโม 57

บทความวิจัย (ต่อ)

หน้า

การศึกษาคุณภาพแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT ปีการศึกษา 2553-2555 ตามทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ A quality of SWUSAT during 2010-2012 by using classical testing theory and item response theory สุทธิวรรณ พิศศักดิ์โสภณ, ปิยพงษ์ คล้ายคลึง และ สมกิจ กิจพูนวงศ์	65
สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำแบบสร้างความรู้ความผูกพัน ของผู้อำนวยการโรงเรียน เอกชนสายสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร Current and Desirable Characteristics in Engaged Leadership of General Education Private School Principals in Bangkok Metropolitan Area นิพัชชา โรจนรัตนวานิชย์ และ นันทรัตน์ เจริญกุล	74
รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา Casual Model between Organization Factors and Effectiveness of Public Secondary Schools Administration Relevant to the Multicultural in the Four Districts of Songkhla Province ศิลาชัย สุวรรณมณี	81
สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 States, Problems and Collective Guidelines for Improving Environmental Education of Schools Under the Office of Secondary Education Service Area VI. สุรีย์พร สายวาริรัตน์, ประชุม รอดประเสริฐ และ ธนวิน ทองแพง	89
สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 The States, Problems and Collective Guidelines of Internal Quality Assurance Development in Schools Under the Office of Secondary Education Service Area VI. วาณิช ลิทา, ประชุม รอดประเสริฐ และ ประยูร อิ่มสวาสดี	97
การพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น Development of Team learning of local Administration Employees อัมพร ปัญญา	104
การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนของอาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย English Readiness Preparation for the Asian Community of Teachers in the Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya ทรรคนีย์ ศิริศรี, กันทริน รักษ์สาคร และ ศักดิ์ชัย ศิริศรี	114

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย

Learning Management Guidelines for Social Studies: Historical Substance in Creating Thai-ness Consciousness

วิภาพรรณ พินลา^{1*}

Wipapan Phinla^{1*}

บทคัดย่อ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทยนั้น ครูผู้สอนต้องส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนได้คือความรู้ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนเจตคติและค่านิยมที่ดี โดยครูต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้ และครูผู้สอนต้องเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการรวบรวมข้อมูล การสืบค้น การเชื่อมโยง การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และตีความ การอธิบาย การสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้มาจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียน เช่น การจัดแสดงผลงาน การเขียนรายงานเกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการ และผลของโครงการหรือชิ้นงานให้ผู้อื่นเข้าใจ อีกทั้งครูผู้สอนต้องส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนจะได้รับโดยให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าและให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยงความรู้และนำวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างเข้มแข็ง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, สังคมศึกษา, ประวัติศาสตร์, สำนึกความเป็นไทย

¹ อาจารย์สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : Phinla_89@hotmail.com

Abstract

Guidelines for learning management in social studies, as historical substance in creating Thai-ness consciousness require teachers to promote the skills needed in managing learning historical substance where learners gain knowledge, process skill, positive attitudes and good values. In order to achieve these aims, the teacher must serve to stimulate learning in the students to practice on their own in the pursuit of knowledge. Teachers are only required to give advice in organizing learning activities. This can be conducted by the historical method in order for students to gather information, search for data, make connection, analyze, synthesize and interpret, describe and outline the knowledge acquired from activities interested by students. Activities organized include exhibition of student's work, writing about the process concept and results of the project or piece of work for others to understand. The teachers need to promote desirable characteristics of the learners by making them appreciate the values of and cooperation in the conservation of wisdom, cultural and local traditional heritage, as well as linking the knowledge gained and utilizing historical study methods in their daily life with sustainable stability.

Keywords: organizing learning activities, social studies, history, Thai-ness awareness

เป้าหมายสำคัญของสาระประวัติศาสตร์

ในวาระที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประกาศนโยบายในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชาติได้มีความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ความเป็นไทย รักชาติ ศาสนา เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย มีความปรองดอง สามานฉันท์ เพื่อสันติสุขในสังคมไทย ดังนั้นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในสาระประวัติศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาพลเมืองของประเทศ เพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นไทยและความเป็นปึกแผ่น ตลอดจนการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมของคนในชาติให้คงอยู่สืบไปได้ ดังจะเห็นได้จากพระราชเสาวนีย์ตอนหนึ่ง ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ แก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ที่ทรงห่วงใยในจัดการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนชาติไทยให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ ความเป็นมา ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยเรียนรู้จากการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาในการตัดสินใจบนพื้นฐานเหตุผลอย่างมีหลักการ เช่น การใช้ประเด็นใกล้ตัวให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียนในการสืบค้นประวัติตนเอง ครอบครัว หรือ ชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความรัก ความภาคภูมิใจในถิ่นฐานของตนก่อนที่จะเรียนประวัติศาสตร์ของชาติ และประวัติศาสตร์นานาชาติต่อไป มีการกำหนดเป้าหมายสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจปัญหาและบริบทของสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน โดยประวัติศาสตร์หรือการสืบสวนอดีตความเป็นมาของมนุษย์ ทำให้เรารู้ว่าพฤติกรรมและความคิดความเชื่อของผู้คนในสังคมเกิดขึ้นได้อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการมาอย่างไร อันจะ

นำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจปัญหาอย่างมีเหตุมีผลจากการศึกษาอดีตเพื่อให้เข้าใจปัจจุบัน ซึ่งเห็นแนวทางก้าวสู่นาคต

2. รู้รากเหง้าความเป็นไทย เข้าใจและภูมิใจในชาติของตนเอง โดยเหตุการณ์สำคัญในอดีตของสังคมไทย เริ่มตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน การสร้างบ้านเมืองการขยายอาณาเขตเพื่อสร้างความมั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากวีรกรรมและความเสียสละของบรรพบุรุษล้วนเป็นความรู้จากประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการปลูกฝังความรัก ความสามัคคีความเข้าใจและความภาคภูมิใจของคนในชาติ

3. รู้บทเรียนเรื่องราวในอดีตเพื่อปรับปรุงแก้ไขในสังคมปัจจุบัน โดยการนำข้อบกพร่อง ความผิดพลาด ความสำเร็จ ความสำเร็จของบรรพบุรุษประวัติศาสตร์ที่ได้มาคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ในทุกมิติเพื่อใช้เป็นบทเรียนสำหรับการมองเห็นปัญหาในปัจจุบันได้ชัดเจน ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การเป็นบทเรียนที่มีค่าสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปในอนาคต

4. รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศของตนและต่างประเทศ เป็นรากฐานในการเรียนรู้ระบบวิถีคิด วิถีปฏิบัติในวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงรากเหง้าของมนุษยชาติที่อยู่ในบริบทพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องจะทำให้เข้าใจลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติอื่น ประเทศอื่น หรือภูมิภาคอื่น ทำให้เราเข้าใจและมองเห็นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในการวิเคราะห์ปัจจัยวัฒนธรรมของตนเองอันเป็นรากฐานในการสร้างความเข้าใจอันดีอย่างแท้จริง

5. การจดบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต โดยการเรียนรู้จากทั้งในและนอกห้องเรียนที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การทดลอง การสืบค้น การตรวจสอบ การตัดสินใจได้ด้วยตนเองเป็นหลัก ตลอดจนการฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาที่ได้รอบคอบและมีเหตุผล ตลอดจนการรู้เท่าทันข้อมูลที่หลากหลายในยุคปัจจุบัน

6. รู้วิธีการศึกษาเรื่องราวสำคัญ ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง โดยการ

ให้ความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ จากการเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเองในการใช้เครื่องมือวิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของมนุษย์ที่มีอยู่ทุกพื้นที่ เช่น ประวัติของตัวเรา และครอบครัว ความเป็นมาของตระกูลหมู่บ้าน และชุมชนที่เราอาศัยอยู่ ศาสนสถาน ตลาด ประเพณี ล้วนเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเราเอง และเป็นเรื่องที่เราทุกคนสามารถสืบค้นหาความรู้เหล่านี้ แล้วนำมาเสนอให้ผู้อื่นรู้ได้ เรียกว่าการสร้างความรู้ หรือการเติมความรู้ให้แกโลก

กรมวิชาการ (2542: 86) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์และตัดสินใจ โดยรู้จักนำเอาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบันแล้วทำการวิเคราะห์เหตุที่มากและผลที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับอนาคตต่อไป

2. เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความคิดโดยใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจอย่างคนคิดเป็น มีความรู้ และมีทักษะ

ในการใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เข้าถึงความจริง รวมทั้งสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน

3. เพื่อให้เข้าใจถึงความ เป็นเหตุเป็นผลในสังคมมนุษย์ว่า เหตุการณ์ในอดีตย่อมมีอิทธิพลต่อภาวะความเป็นอยู่ของสังคมในปัจจุบัน และสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก็มีอิทธิพลต่ออนาคต

4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติบ้านเมือง เห็นความเสียสละ ความมานะบากบั่นความพยายาม และความสามารถ ในอันจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักชาติรักบ้านเมืองของตนเอง

5. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับสิ่งที่เป็นความรู้ทางประวัติศาสตร์ และเกิดความสนุกความสนใจในการสืบค้นเรื่องราวในอดีตจากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

จากเป้าหมายสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ เป็นรากฐานของวิชาการทุกสาขาที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างคนให้เป็นพลเมืองดี อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างสันติสุข ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์

ความรู้	ทักษะกระบวนการ	เจตคติและค่านิยม	การสังเคราะห์
1. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	1. การอ่านอย่างกว้าง	1. ความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม	ความรู้ 1. วิธีการทางประวัติศาสตร์
2. ข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์	2. การสังเกต/เปรียบเทียบ	2. ตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม	2. ความเป็นมาของชาติไทย
3. วิธีการทางประวัติศาสตร์	3. การรวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูล	3. ยอมรับในความแตกต่างของมนุษยชาติ	3. วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย
4. พัฒนาการมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน	4. สรุปประเด็นได้ชัดเจน	4. อยู่ร่วมกับสังคมอื่นได้อย่างสันติสุข	4. บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นและของชาติไทย
5. การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น	5. ทักษะในการตรวจสอบประเมินข้อมูลหลักฐาน	5. สามารถใช้หลักเหตุผลในการดำเนินชีวิต	ของชาติไทย
6. ความเป็นมาของชาติไทย	6. ทักษะในการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล	6. ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย	ทักษะกระบวนการ 1. การสังเกต 2. การคิด
7. วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย	7. ทักษะในการวินิจฉัยแยกแยะข้อเท็จจริง		3. การสืบค้น 4. การเล่าเรื่อง
8. บุคคลสำคัญที่มีส่วนปกป้องและสร้างความเจริญรุ่งเรืองของชาติ	8. ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ		5. การแก้ปัญหา 6. การใช้เทคโนโลยี
	9. ย่อความและเรียงความ		เจตคติและค่านิยม 1. การมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
	10. การเล่าเรื่องโดยอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน		

จากการสังเคราะห์ทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนได้คือความรู้ทักษะกระบวนการ ตลอดจนเจตคติและค่านิยมที่ตินั้น ผู้สอนต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้ เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด

กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย โดยที่ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการ

ให้ความสนับสนุนส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียนที่สามารถสร้างเสริมการมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่เพื่อการต่อยอดภูมิปัญญาและการหวงแหนรักษามาตุภูมิของตนเองสืบไป

จากทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์สามารถนำมาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์และตัดสินใจที่มีคุณภาพได้ เพราะกระบวนการ

ทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีทางประวัติศาสตร์ มุ่งเสริมสร้างทางจิตใจให้ใฝ่รู้ (Inquiring mind) ตั้งคำถาม ค้นคว้าหาคำตอบ โดยศึกษาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนวิเคราะห์ที่ถ่องแท้จริง และสรุปผลการสืบค้นอย่างสมเหตุสมผลอย่างมีขั้นตอนชัดเจน คล้ายกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบขั้นตอนได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์กับวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์	วิธีการทางประวัติศาสตร์กับวิธีการทางวิทยาศาสตร์	การสังเคราะห์
1. การกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน (เรื่องอะไร ช่วงเวลาใด ที่ไหน)	1. การกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อสืบค้นหาคำตอบ ที่มีการสร้างสมมติฐานขึ้น แล้วทดลองเพื่อ ตรวจสอบสมมติฐานนั้น	1. การกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา โดยผู้ศึกษาจึงเริ่มจากการกำหนดเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษา
2. รวบรวมข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้ครบถ้วนครอบคลุม	2. รวบรวมข้อมูลจากหลักฐานอย่างหลากหลาย ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน	2. การรวบรวมหลักฐาน/การคัดเลือกหลักฐาน เป็นการรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะศึกษา
3. ตรวจสอบความจริงจากหลักฐานที่เรียกว่า การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์	3. ตรวจสอบความจริงโดยอาศัยหลักการความเป็นไปได้มาคาดคะเน และสรุปผล	3. การประเมินคุณค่าของหลักฐาน/การประเมินหลักฐาน เป็นการวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นหลักฐานที่แท้จริงเพียงใด
4. วิเคราะห์ข้อมูลและตีความเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง	4. การสรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้ในการตัดสินใจ	4. การวิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล อาศัยความละเอียดรอบคอบ วางตัวเป็นกลาง มีความรอบรู้ และนำผลการศึกษารื่องนั้นที่มีแต่เดิมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ รวมทั้งจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้เป็นระบบ
5. นำเสนอผลงานความรู้ที่ค้นพบโดยปราศจากอคติและความลำเอียง	5. การนำเสนอข้อมูลในการเผยแพร่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง	5. การเรียบเรียงหรือการนำเสนอ เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหลักฐานโดยผู้ศึกษาควรอธิบายเหตุการณ์อย่างมีระบบและมีความสอดคล้องต่อเนื่อง เป็นเหตุเป็นผล

ดังตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ กับวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การรวบรวม พิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์และตีความหลักฐานอย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งเป็นความมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ในการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างมีมาตรฐานและตรงกับความต้องการของหลักสูตร สามารถสรุปในการการจัดหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในประเทศไทยและโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ดังนี้

ตารางที่ 3 การจัดหลักสูตรสาระประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในประเทศไทยและโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา

หัวข้อ	หลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในประเทศไทย	หลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา	แนวทางหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์
ด้านเนื้อหา	กำหนดเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนจากสิ่งใกล้ตัว และค่อยขยายออกไปสู่ประวัติศาสตร์โลก โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนระดับใดเรียนเนื้อหาอะไร	กำหนดเนื้อหาให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งใกล้ตัว และค่อยขยายออกไปสู่ประวัติศาสตร์โลก โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนระดับใดเรียนเนื้อหาอะไร	กำหนดเรียนเรื่องใกล้ตัว เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ ด้วยการน้อมนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีในปัจจุบัน
ด้านทักษะกระบวนการ	มีการกำหนดไว้ในมาตรฐาน แต่ไม่แสดงทักษะ/กระบวนการออกมาให้ชัดเจนว่าในแต่ละมาตรฐาน ต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะ หรือกระบวนการใดบ้าง	กำหนดทักษะกระบวนการไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้ในมาตรฐาน	กำหนดทักษะ หรือกระบวนการไว้ในมาตรฐานในแต่ละช่วงชั้นเน้นการฝึกกระบวนการในการนำทักษะชีวิตมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ
ด้านเจตคติ	มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดเจตคติอะไร	มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดเจตคติอะไร	ระบุชัดเจนในหลักสูตรให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ

หากพิจารณาโดยภาพรวมเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งการกำหนดเนื้อหาที่เริ่มจากให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัวก่อน แล้วค่อย ๆ ขยายเนื้อหาไปสู่โลก รวมทั้งการกำหนดทักษะกระบวนการที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน เพียงแต่ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้ในมาตรฐานอย่างชัดเจนว่าในมาตรฐานใดควรให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการใด ส่วนในประเด็นของเจตคติก็มีความใกล้เคียงกันคือให้เป็นพลเมืองดีของชาติและพลเมืองของโลกในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระประวัติศาสตร์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ รวมทั้งได้ฝึกฝนทักษะการคิดและพัฒนาเจตคติที่ถูกต้อง (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2554: 79) โดยการเชื่อมโยงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์กับการคิดวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีต คิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและคิดตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ จากการโยงเข้าหากับปัญหาในปัจจุบัน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราว ซึ่งจะสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้สอนวิชาสังคมศึกษา สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีหลากหลายวิธีที่น่าสนใจ เช่น การจัดค่ายประวัติศาสตร์ โครงการงาน

ประวัติศาสตร์ การออกทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ บทบาทสมมติ ตลอดจนการศึกษาประวัติศาสตร์จากการทำเครื่องมือศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม เช่น แผนที่เดินดิน ผังเครือญาติ โครงสร้างองค์กรชุมชน ระบบสุขภาพ ปฏิทินชุมชน ประวัติศาสตร์ชุมชน ประวัติชีวิตของบุคคลที่น่าสนใจ การใช้ Time Line ช่วยในการคิดวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

กาญจนา ศิริสุลิกา (2544: 164) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจดังนี้

1. กิจกรรมการอ่านประวัติศาสตร์ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาสาระทางประวัติศาสตร์ นอกเหนือจากการอธิบายของผู้สอน หนังสือที่ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านได้แก่ หนังสือเชิงประวัติศาสตร์ สารคดี บทความทางวิชาการ เรื่องสั้น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติ จดหมายเหตุ พงศาวดาร นิทานพื้นบ้าน ตำนาน เอกสารทางราชการ กวีนิพนธ์ และสารานุกรม เป็นต้น ซึ่งมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการอ่านดังนี้

1.1 ผู้สอนมอบหมายงานพิเศษให้ผู้เรียนได้อ่านหนังสือ โดยกำหนดเรื่องที่จะอ่านและระยะเวลาในการอ่านอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจในเนื้อหาบทเรียนเพิ่มขึ้น

1.2 ผู้สอนแนะนำประเภทของหนังสือแล้วให้ผู้เรียนเลือกหนังสือที่สนใจอ่านหรือมีความชอบเป็นพื้นฐานในการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนรักการอ่านและค้นคว้าหาคำตอบที่อยากรู้ต่อไป

1.3 ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญของหนังสือ โดยเขียนรายงานประกอบหรือสรุปเนื้อหาสาระขอหนังสือเล่มนั้นให้เพื่อนฟัง หรือนำมาอภิปรายถกเถียงกันในกลุ่มเพื่อนที่อ่านหนังสือเล่มนั้น

1.4 ผู้สอนอาจกำหนดรางวัลเกี่ยวกับการเรียนประวัติศาสตร์ โดยมอบหมายหนังสือ เกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ไว้ในโอกาสอัน

ควร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักอ่านและสะสมหนังสือประวัติศาสตร์

1.5 จัดตั้งชุมนุมนักอ่าน เพื่อพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนหนังสือ

2. กิจกรรมชุมนุมประวัติศาสตร์ของโรงเรียน การจัดตั้งชุมนุมประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสนใจประวัติศาสตร์มีความรู้กว้างขวาง และมีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ชุมนุมทางประวัติศาสตร์ยังสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีก เช่น การแสดงละครอิงประวัติศาสตร์ การแสดงบทบาทสมมุติในประวัติศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การจัดรายการวิทยุ เป็นต้น

3. กิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ การนำผู้เรียนไปศึกษาประวัติศาสตร์นอกสถานที่เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้องว่าเหตุการณ์ในอดีตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงและมีหลักฐานปรากฏอยู่ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ และสนใจที่จะเรียนมากขึ้น ผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด พิพิธภัณฑสถาน โบราณคดี การนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาออกสถานที่จะมีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างแท้จริงเมื่อผู้สอนได้วางแผน มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และสอดคล้องกับบทเรียนที่เรียนไปแล้ว นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงกิจกรรมที่แทรกระหว่างการไปทัศนศึกษา รวมทั้งการสรุปผล ประเมินผลภายหลังจากการทัศนศึกษาออกสถานที่

4. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ เป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตัวอย่างหนึ่งที่ช่วยสรุปผลการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและขยายประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้มากขึ้น ในการจัดนิทรรศการผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและทำงานอย่างเต็มที่ ผู้สอนไม่ควรดำเนินงานการทำงานเสียเอง การจัดนิทรรศการในสถานศึกษาสามารถทำได้ 2 กรณี คือ

4.1 จัดกิจกรรมประจำอาจจัดในเรื่องราวน่ารู้ในประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้เรียนจะใช้ประโยชน์ได้เสมอโดยเปลี่ยนทุกสัปดาห์หรือระยะเวลาอื่น ๆ ตามสะดวก และสามารถทำเป็นหัวข้อโดยการตั้งประเด็นคำถามให้กับผู้เรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบ เช่น ทราบไหมว่าที่มาหรือประวัติความเป็นมาของเรื่องราว/สถานที่ทางประวัติศาสตร์มีที่มาอย่างไร สิ่งที่น่าสนใจในประวัติศาสตร์มีอะไรบ้าง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ชุมชนหมู่บ้านที่เราอาศัยอยู่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เป็นต้น การจัดกิจกรรมเป็นประจำนี้จะจัดทำได้สะดวก หากสถานศึกษาหรือโรงเรียนมีห้องประวัติศาสตร์หรือมีสถานที่เฉพาะ เช่น ห้องโถงในอาคารเรียน โดยผู้สอนมอบหมายให้เป็นรายงานของโรงเรียน

4.2 จัดกิจกรรมเนื่องในบางโอกาสในวันสำคัญของไทย เช่น วันปียมหาราช วันจักรี วันฉลองเอกราชของประเทศเพื่อนบ้าน วันปฏิวัติ วันที่ระลึกที่สำคัญในประวัติศาสตร์ต่างประเทศ และวันครบรอบ ปี วันเกิด วันสิ้นชีพ ของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ โดยการจัดนิทรรศการบางโอกาสต่ออาจกิจกรรมการรวบรวมภาพเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเขียนคำอธิบายประกอบ การทำแผนภูมิ แผนผังประกอบความเข้าใจ การจัดลำดับสิ่งที่แสดง รวมทั้งการประเมินคุณค่าทางผู้เรียนที่ร่วมการจัดนิทรรศการและผู้เรียนที่เข้ามาชม

5. การจัดทำโครงการต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่จัดทำในรูปของโครงการ และมอบหมายให้ผู้เรียนไปปฏิบัติมีหลากหลายโครงการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียบเรียงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กิจกรรมการรวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเขียนชีวประวัติของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น กิจกรรมการจัดทำแผนที่แสดงเส้นทางอพยพของชาวบ้านในท้องถิ่น กิจกรรมการทำแผนภูมิแสดงเวลาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศ กิจกรรมการจัดป้ายนิเทศแสดงเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ กิจกรรมการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นในอดีต กิจกรรมการรวบรวมรายชื่อบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ

Murphy, Julia (2007: 68) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์ (chronology) เป็นการจำลองเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอดีตและเชื่อมโยงเหตุการณ์มาสู่ปัจจุบัน

2. กิจกรรมเทียบศักราช ทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ดียิ่งขึ้น

3. กิจกรรมการจัดทำแผนภูมิต้นไม้ (family tree) เกี่ยวกับประวัติบุคคล ทำให้ทราบความเป็นมาของตนเอง ครอบครัวและความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น

4. กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน เป็นการฝึกฝนให้รู้จักการบันทึกเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว

5. กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด เช่น การอภิปราย การโต้เถียง การปาฐกถา การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ การหาเสียง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2557: 78) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดังนี้

1. การเชื่อมโยงประวัติศาสตร์กับการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีต

2. การฝึกคิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและคิดตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ โดยโยงกับปัญหาปัจจุบันและการให้ความสำคัญกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

3. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สืบค้นจากสถานที่จริง และได้สอบถาม ฟัง อ่านจากผู้รู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวซึ่งจะสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น

4. การสอนให้รู้จักตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าจากสถานที่จริง ทั้งการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

นอกจากการจัดการเรียนรู้วิชาที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ข้างต้น ยังมีกิจกรรมที่ให้ความรู้ประสบการณ์ทางประวัติอย่างกว้างขวาง เช่น กิจกรรมการพบปะสนทนากับผู้อาวุโสในชุมชน กิจกรรมการฉายภาพยนตร์ในประวัติศาสตร์ กิจกรรมการสำรวจหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมการแสดงละคร การแสดงหุ่นในประเภทต่าง ๆ กิจกรรมการร่วมกิจกรรมในวันหยุดทางประวัติศาสตร์ วันครบรอบปี

ของบุคคลสำคัญ กิจกรรมการจดบันทึก กิจกรรมการจัดค่ายประวัติศาสตร์ โครงการงานประวัติศาสตร์ โครงการทางประวัติศาสตร์ ทัศนศึกษา บทบาทสมมุติ การใช้ time line ช่วยในการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการทำชุดการเรียนอย่างง่าย ๆ และกิจกรรมการรวบรวมข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าจากสถานที่จริง ทั้งการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่น และการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในสาระประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดผลสำเร็จต้องมีการจัดอย่างต่อเนื่องและการเน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และสืบค้น (Tactical Intelligence) ทั้งในรูปแบบการสังเกต การค้นหา การซักถาม การทดลองปฏิบัติ อีกทั้งการกระตุ้นทักษะความสามารถในการแยกแยะคุณค่า (Emotional Intelligence) ทั้งในรูปแบบการตัดสินใจ การลงมือ การแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่เห็นด้วย หรือต่อต้าน หรือวางเฉย เป็นต้น ตลอดจนการส่งเสริมทักษะความสามารถในการประมวลเนื้อหาสาระ (Content Intelligence) จากเรื่องราวที่เรียนรู้ใหม่ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่ถูกจัดเก็บอยู่ในสมอง โดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองและสังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มีเหตุผล และทัศนคติทั้งในเชิงบวกหรือเชิงลบ ซึ่งความรู้ที่นักคิดต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้ ในวิถีการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย

สุภัทรา อักกะมานัง (2554: 25-27) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นจุดประกายความสนใจ (ขั้นนำ) การจุดประกายความสนใจเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญจำเป็น ของสิ่งที่จะเรียนเป็นความพยายามที่ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใคร่รู้ในสิ่งที่เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (ขั้นสอน) การวางแผนการเรียนรู้เป็นการระดมความคิด เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมร่วมกัน โดยมีกิจกรรมให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนให้ชัดเจนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน (ขั้นสรุป) ขั้นตอนการลงมือเรียนรู้ตามแผนเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงมือเรียนรู้ตาม แผนที่วางไว้ด้วยการศึกษาค้นคว้าศึกษารวบรวมข้อมูล หรือศึกษาทดลอง ฯลฯ ตามขั้นตอนวิธีการ ที่กำหนดแล้วบันทึกข้อค้นพบข้อมูลผลการทดลอง

ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอข้อมูลสรุปความรู้การนำเสนอข้อมูลสรุปความรู้เป็นกิจกรรม ที่ผู้เรียนนำข้อค้นพบ ข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ของตนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง หรือหาข้อมูลเพิ่มเติม กรณีที่จำเป็น ฯลฯ

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดทำชิ้นงาน การจัดทำชิ้นงาน เป็นการเรียบเรียง

นำเสนอสรุปความรู้ ข้อค้นพบของผู้เรียน ให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตามความสนใจ และแผนที่วางไว้

สิริวรรณ ศรีพหล (2554: 50-54) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหาและการตั้งสมมุติฐาน การกำหนดปัญหาเป็นขั้นตอนแรกของวิธีสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการสังเกต กำหนดปัญหาที่จะศึกษาแล้วค้นคว้าหาข้อสรุป

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมหลักฐาน ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีค้นคว้าและบอกแหล่งที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้ และลำดับความสำคัญของหลักฐานข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน เป็นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลหลักฐาน โดยใช้การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 4 ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลและหลักฐาน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องพยายามเรียบเรียงความคิดเห็นของตนเอง โดยอาศัยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เรียบเรียงเนื้อหาข้อมูลใหม่

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลการศึกษา เป็นขั้นของการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้ว มาเรียบเรียงเป็นความรู้และแนวคิดสำคัญ ได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำเป็นรายงาน การเขียนเป็นบทความ การบรรยาย อภิปราย สัมมนา หรือเสนอในสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2557: 6-7) ได้เสนอการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นไทย ดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุกกระตุ้น เพื่อให้เกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้ ซึ่งอาจสะท้อนผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การบรรยายภาพตามความเข้าใจของตนเอง การดูวีดิทัศน์

ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักในความสำคัญเรื่องที่จะเรียน เช่น การตั้งปัญหาในสภาพสังคมที่เกี่ยวข้องให้วิพากษ์วิจารณ์ ข้อดี-ข้อเสียสาเหตุและผลกระทบ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในบทเรียน ทั้งด้านการวางแผนการเตรียม การโต้เถียงด้วยประสาทสัมผัสให้มากกว่าการฟัง การเขียน การตอบคำถามตามที่ครูกำหนด

ขั้นที่ 4 การไตร่ตรอง นับเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก เป็นทักษะด้านการคิดวิเคราะห์จากข้อเท็จจริง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่) ถึงสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วยการนำเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติความเป็นมา หรือภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สอดแทรกอยู่ในสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดด้วยคำถามว่า ทำไมและอย่างไร (ไม่ใช่ ใครอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ซึ่งเป็นทักษะการจำ)

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบ เป็นขั้นตอนของการรับรู้สภาพความเป็นจริงนั้นในสังคมรอบตัว ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง กับความเข้าใจของผู้อื่น รวมทั้งการประเมินสถานการณ์ และความเข้าใจ

ที่ถูกต้อง การรับรู้และการแลกเปลี่ยนแนวคิด การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ที่มีต่อสังคมไทยให้เป็นไปตามครรลองที่ต้องการ

ขั้นที่ 6 การถลบทคิด หรือการย้อนพินิจถึงประโยชน์ที่มีต่อสังคม และประเทศชาติโดยรวม เห็นแนวทางปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นคนไทย ที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมหรือการอนุรักษ์และสืบสาน ความเป็นไทยต่อไป

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยที่หลากหลายวิธีการ สามารถสังเคราะห์ได้เป็นการจัดการเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์ หรือ 5 ร. ดังนี้

ขั้นที่ 1 รื้อฟื้นความรู้ เป็นขั้นที่ครูทบทวนความรู้เดิมให้ปะติดปะต่อกับความรู้ใหม่ จากการใช้ข่าว กรณีตัวอย่าง เหตุการณ์จริง เพลง เกม รูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ ฯลฯ ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียนด้วยเทคนิคการจัดการเรียนรู้ของครูที่หลากหลาย เช่น เทคนิคการใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizers) เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการเล่านิทาน การเล่นเกม การใช้ตัวอย่างกระตุ้นความคิด การใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 รุกเร้าเรื่องราว เป็นขั้นที่ครูเร้าความสนใจของผู้เรียน จากการซักถาม พูดคุย อภิปรายในสถานการณ์ที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเด็นในมิติที่หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย

แนวทางในการแก้ไขปัญหา แนวทางในการพัฒนาหรือการอนุรักษ์ สืบไป

ขั้นที่ 3 รวบรวมสืบค้น เป็นขั้นที่ครูให้คำแนะนำในการ รวบรวมหาหลักฐาน (เอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง) จากแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย (บุคคล/สถานที่) ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อฝึกทักษะการคิดการตัดสินใจแก้ปัญหา ทักษะการวางแผนการทำงาน ทักษะทางภาษา ทักษะทางสังคม ฯลฯ

ขั้นที่ 4 ร่วมระดมความคิด เป็นขั้นที่ครูให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ความคิดร่วมกัน จากการอภิปราย โต้เถียง สนทนากลุ่มใหญ่/ย่อย เพื่อเป็นการฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะทางสังคม ทักษะทาง ภาษา ทักษะในการทำงานระหว่างกัน

ขั้นที่ 5 รายงานผล เป็นขั้นที่ครูและผู้เรียนสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดที่ได้จากการปฏิบัติงาน และเสนอแนวทางที่ผู้เรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ หรือ 5 ร. สามารถนำมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาสังคมศึกษากับการสร้าง สำนึกความเป็นไทยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาสังคมศึกษากับการสร้างสำนึกความเป็นไทย

สาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา	ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน	แนวทางการจัดกิจกรรม การสร้างสำนึกความเป็นไทย
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ทักษะการศึกษาค้นคว้าในเรื่องราวที่ผู้เรียน มีความ สนใจ และเกิดปัญหาข้อสงสัยในการค้นคว้าหาคำตอบ	เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีในศาสนาที่ตน นับถือ โดยการเข้าร่วมศาสนาพิธีทางศาสนาที่สำคัญ เป็นประจำ
สาระที่ 2 หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม	ทักษะการแก้ปัญหา เช่น ความสามารถในการตั้งคำถาม การตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูล การทดสอบ สมมติฐานและสรุปเป็นหลักการ	เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรม ไทยอย่างต่อเนื่อง โดยการณรงค์การทำความดีในสังคม ไทย
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น การทำงานร่วมกับเพื่อนได้ การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายได้	เน้นให้ผู้เรียนบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการปลูกฝัง จิตสำนึกในการบริโภค กินของไทย ใช้ของไทย ประเทศไทยเจริญตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการและนำไปใช้ตลอดจนการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	เน้นให้ผู้เรียนตระหนักในความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ตลอดจนช่วยการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	ทักษะในการเรียน เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูล ความรู้ โดยการอ่าน ฟัง สังเกต การพูด การเขียน การนำเสนอ การตีความ สร้างแผนภูมิ แผนที่ จัดบันทึก การใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์	เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการปลูกฝัง การมีจิตสำนึกร่วมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย และสังคมโลก

จากทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาสังคมศึกษากับการสร้างสำนึกความเป็นไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนสามารถปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามและการมีจิตสำนึกรักความเป็นไทยโดยการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติที่ดีให้กับผู้เรียน ซึ่งหลายครั้งที่ครูผู้สอนมักมุ่งเน้นในรายละเอียดของสาระเนื้อหา มากกว่าการสร้างจิตสำนึก “รักและภูมิใจในความเป็นไทย” ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงไร้คุณค่า การสร้างความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญ แม้ว่าจะมีความจำเป็น แต่การสร้างจิตสำนึกในความเป็นไทยสำคัญยิ่งกว่า เพราะหมายถึง ความคงอยู่ของชาติไทย ดินแดนไทย เอกลักษณ์ในวัฒนธรรมไทย ซึ่งอาจสูญสิ้นไปได้

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่า การสร้างจิตสำนึกในความเป็นไทย ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการพร่ำบอกแต่ความดีงาม หรือจดจำรายละเอียดของเนื้อหา โดยไม่ให้ความเข้าใจจากความหมายมาให้เห็นในรูปลักษณะและการใช้ประโยชน์ ได้ตระหนักในความสำคัญองบรรพบุรุษในการปกป้องรักษาเอกราชของชาติ และใช้ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์และแก้ปัญหา รวมทั้งนัยสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องซึ่งแน่นอนสาระความรู้เหล่านี้ครูสามารถศึกษาจากผลงานหรือเอกสารที่ผู้เชี่ยวชาญ ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่ได้เผยแพร่แล้วเป็นจำนวนมาก แต่การนำความรู้ดังกล่าวไปใช้อย่างไร จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกรักและภูมิใจในความเป็นไทย เห็นความจำเป็นการเสียสละตนเพื่อชาติ ย่อมไม่ใช่การท่องและจำได้ และควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสม

กับผู้เรียนในแต่ละระดับ ถือเป็นการทำงานความสามารถของครูที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันที่จะช่วยเหลือในการแก้ไขวิกฤตทางสังคมไทยให้เข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนต่อไป

บทสรุป

การเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ที่แท้จริง และมีประสิทธิภาพคือการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสและลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลายเป็นการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ เพราะการเรียนรู้จะเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนการเรียน การดำเนินการตามแผนที่กำหนด การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ การสรุป และการเรียบเรียง ซึ่งแน่นอนว่าในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรม ผู้เรียนจะต้องลงมือสังเกต ปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้า และถกเถียงในสิ่งที่พบเห็น ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องเน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถทำได้ในระบบกลุ่มหรือรายบุคคลส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมนอกเวลาเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความหลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ และเกิดความรู้ใหม่ที่ได้มาจากประสบการณ์ตรง พบเห็นด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่ทันสมัยและใกล้ตัว ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงที่สามารถส่งเสริมประวัติศาสตร์ในชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทยและรักมาตุภูมิถิ่นฐานของตนเองตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของประเทศสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการเรียน. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
- กาญจนา ศิริมุสิกะ. (2544). สังคมศึกษา: การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. โครงการสนับสนุนการผลิตตำราคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). เอกสารประกอบการอบรมวิทยากรแกนนำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภัทรา อักกะมานัง. (2554). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่น. สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- Murphy, Julia. (2007). 100+Ideas for Teaching History. 2nd Edition London: Continuum International Publishing Group.

แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนามโนคติพื้นฐาน ทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน

Learning Management Guidelines of Social Studies Teachers in Developing Basic Concept of Economics for Learners

วิภาดา พินลา^{1*}

Wipada Phinla^{1*}

บทคัดย่อ

มนุษย์ทุกคนต้องการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีที่สุด จึงแสวงหาความต้องการสินค้าและบริการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ในขณะที่ปริมาณของทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ด้วยเหตุนี้วิชาเศรษฐศาสตร์จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาหาวิธีที่จะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของมนุษย์และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด อนึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนามโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติทางเศรษฐกิจที่ถูกต้องเหมาะสม รวมถึงรู้จักตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นอย่างมีเหตุผล รู้จักวิธีการออมและการลงทุนในลักษณะต่าง สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีความสุขในสังคมตลอดไป

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้, ครูสังคมศึกษา, มโนคติพื้นฐาน, เศรษฐศาสตร์

Abstract

Naturally man always seeks a better life; therefore, man needs of products and services indefinitely while being faced with a limited amount of resources. For this reason, economics was emerged providing a way to allocate available limited resources to meet human needs of humans in the most effective way. In view of the foregoing, the learning management guideline for social studies teachers in developing basic concepts in economics becomes an essential tool to help teachers in providing encouragement to students in the form of imparting knowledge, skills and appropriate attitudes on economics to students. Students learn to make decision on purchasing essential products and selecting services. They are taught to engage in saving and investing in various ways and to be able to adapt themselves to ever-changing economic conditions. In addition, they are trained to use the knowledge of economics and their lifestyle effectively so that they are able to enjoy living in society.

Keywords: learning management guidelines, learning management, social studies teacher, basic concepts, economics.

¹ อาจารย์สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : Phinla_95@hotmail.com

ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ (Economics) จัดว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาเรื่องการจัดสรรทรัพยากรที่ขาดแคลนเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ รวมถึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั่วไป อาทิ นักกฎหมาย ครู นักธุรกิจ ลูกจ้าง นายจ้าง เกษตรกร แพทย์ นักการเมือง ผู้นำประเทศ ฯลฯ นับได้ว่าเศรษฐศาสตร์มีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งในวิชาสังคมศึกษาที่คัดสรรให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ดังนั้นครูผู้สอนสังคมศึกษาควรตระหนักและมีความเข้าใจในโมเดลพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์อย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ให้คำนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้หลายท่าน ดังนี้

บาทิม วงศ์ประยูร และพรทิพย์ คำพ้อ (2547: 3-4) ให้ความหมายเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Economics” เป็นคำที่มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า “oikosnemein” ซึ่ง Oikos หมายถึง บ้าน (house) และ nemein หมายถึง การจัดการ การควบคุม และดูแล (management) ดังนั้น ความหมายดั้งเดิมของเศรษฐศาสตร์ คือ วิชาหรือศาสตร์ที่ว่าด้วยการดูแลจัดการเกี่ยวกับครัวเรือน เป็นแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ (Social Science) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “พฤติกรรมของมนุษย์” (human behavior) ในฐานะที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ พอล แซมมวลสัน (Paul Samuelson, 1973: 3) ระบุว่าเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการที่มนุษย์และสังคมตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่หายากและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทางไปผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ตลอดจนการจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ บัณฑิต ผังนิรันดร์ (2548: 9-10) ได้ให้ความหมายเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (Limited resources) จากการใช้ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (Human wants) ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Production) การจัดจำหน่าย (Distribution) การบริโภค (Consumption) สินค้าและบริการ (Goods and Services) หรือสวัสดิภาพของมนุษย์ (Human welfare) รวมถึงการวางแผนและการบริหารจัดการกิจกรรมด้านการผลิต และการกระจายสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปสู่ผู้บริโภค และผู้ใช้บริการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของสมาชิกในสังคมให้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (วิทยากร เชียงกุล, 2542: 3)

จากความหมายเศรษฐศาสตร์ สรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ และวิธีการที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาสนองความต้องการของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุด จนเกิดความพึงพอใจมากที่สุดในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงกิจกรรมการผลิต การบริโภค โดยมีการจำหน่ายจ่ายแจก การซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค และผู้ใช้บริการให้เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถปรับปรุงการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระเศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องทำความเข้าใจในปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ 3 ประการ เนื่องจากวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการทุกอย่างของคนในสังคม ทุกสังคมจึงต้องประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน ดังนั้นหากครูผู้สอน ไม่สามารถอธิบายปัญหาพื้นฐานจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ ส่งผลทำให้ผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาหรือการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้ได้มาซึ่งการกินดีอยู่ดีในฐานะพลเมืองของสังคม โดยการแก้ปัญหาพื้นฐานจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว ได้แก่ (ปรารธนา หลีกภัย, 2550: 7-8; สุริยะ เจียมประชากร 2546: 8)

1. ปัญหาผลิตอะไร (What) ปัญหาการตัดสินใจว่าสังคมควรผลิตสินค้าและบริการอะไร จำนวนเท่าไร เนื่องจากทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด จึงต้องเลือกผลิตสินค้าและบริการเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น
2. ปัญหาผลิตอย่างไร (How) ปัญหาการตัดสินใจว่าสินค้าและบริการที่เลือกแล้วนั้นใช้เทคนิคการผลิตใด ใช้ปัจจัยการผลิตอะไรบ้าง สัดส่วนเท่าไร โดยมีเป้าหมายว่าต้องมีประสิทธิภาพมากที่สุดหรือเสียต้นทุนต่ำที่สุด
3. ปัญหาผลิตเพื่อใคร (For Whom) ปัญหาการตัดสินใจว่าสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาได้แล้วนั้น จัดสรรให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดในสังคม ด้วยวิธีการอย่างไร เช่น จัดสรรโดยรัฐบาล กลไกตลาด เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีการก็จะมีผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป

ดังนั้นการผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ถือได้ว่าเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญในทางเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวเนื่องจากความจำกัดของทรัพยากรบนโลกที่ไม่สามารถสนองต่อความต้องการที่มีไม่จำกัดของมนุษย์ได้ ทำให้กระบวนการ (ผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร) เข้ามามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้จะประสบผลสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับ การแก้ไขปัญหาพร้อมกันทั้งภาครัฐบาลและภาคประชาชน ในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร

ขอบข่ายของวิชาเศรษฐศาสตร์

กล่าวได้ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์มีเนื้อหาครอบคลุมปัญหาทางเศรษฐศาสตร์มากมายทั้งในระดับประเทศและบุคคลทั่วไป ซึ่งหากเป็นเรื่องของบุคคลทั่วไปก็มักเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค และการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ แต่ถ้าเป็นเรื่องระดับประเทศก็มักเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรายได้ รายจ่าย ประชาชาติ การค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ

ฯลฯ ซึ่งการศึกษาเศรษฐศาสตร์เราสามารถแบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (ศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจส่วนย่อย) กับ เศรษฐศาสตร์มหภาค (ศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจส่วนรวม) ทั้งสองแขนง มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

กวี วรกวิน และบุษบา คุณาศิรินทร์ (2550: 17); วิทยาการ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (2542: 14) ได้กล่าวว่า การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์แบ่งเป็น เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro Economics) เป็นการศึกษา พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยย่อย ๆ ในสังคม เช่น พฤติกรรมของผู้ผลิตว่าจะผลิตสินค้าอะไร จำนวนเท่าใด และควรกำหนดราคาเท่าใด จะมีการจำหน่ายจ่ายแจกอย่างไร พฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคเป็นอย่างไร เป็นต้น รวมทั้งอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของสินค้าและบริการของหน่วยเศรษฐกิจหน่วยย่อย เช่น การบริโภคของบุคคล ของครอบครัว และการผลิตของหน่วยธุรกิจ

เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro Economics) เป็นการศึกษา พฤติกรรมทางเศรษฐกิจทั้งระบบเศรษฐกิจหรือของประเทศโดยรวม เช่น เรื่องรายได้ประชาชาติ ภาวะเงินเฟ้อ ระดับราคาทั่วไป การจ้างงาน การค้าระหว่างประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ การบริโภค การออม และการลงทุน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เศรษฐศาสตร์ทั้ง 2 สาขา จะมีการแยกส่วนที่เกี่ยวข้องกันอย่างชัดเจน แต่มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดและมีความสำคัญมากพอ ๆ กัน การศึกษาทั้ง 2 แขนงนี้จะช่วยให้เข้าใจภาวะเศรษฐกิจและปัญหาเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งในการแข่งขันระดับโลกและการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ต่างมีความจำเป็นจะต้องใช้ความรู้ของเศรษฐศาสตร์ทั้ง 2 สาขาควบคู่กันไป

ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน

สารวิชาเศรษฐศาสตร์นอกจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั่ว ๆ ไปเพื่อปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันแต่ละบุคคล ทั้งนี้ทุกคนมีเวลา 24 ชั่วโมงเท่ากัน ดังนั้นการแบ่งเวลาที่มีจำกัดนั้นไปทำอะไรจึงจะคุ้มค่า ต้องใช้กระบวนการตัดสินใจในการใช้เวลาที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบและจุดมุ่งหมายในชีวิต เช่น ผู้เรียนมีหน้าที่เรียนหนังสือ เขาต้องตัดสินใจว่าต้องทำการบ้านที่ครูมอบหมายให้แล้วเสร็จกี่ชั่วโมง พักผ่อนกี่ชั่วโมง จึงจะทำให้ผลการเรียนดีเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งการเลือกตัดสินใจเหล่านี้ต้องคำนึงถึงเวลาที่มีจำกัด การใช้เวลาอย่างมีคุณค่า ความมั่นคงของชีวิตในอนาคต ความพึงพอใจ ความคุ้มค่า และการประกอบอาชีพ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐศาสตร์จึงจำเป็นต้องปลูกฝัง ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

กวี วรกวิน และบุษบา คุณาศิรินทร์ (2550: 23-24) กล่าวว่า ความรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น การทำงานเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว การซื้อหา

สินค้าและบริการ การผลิต ซึ่งช่วยให้เข้าใจการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ การค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น สอดคล้องกับ ไพรินทร์ แยมจินดา และวรรณมา ทองเจริญศิริกุล (2546: 12) กล่าวถึงประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

1. ช่วยให้การดำรงชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล เพราะมนุษย์จะต้องตัดสินใจในกิจกรรมทางเศรษฐกิจตลอดเวลา เช่น ซื้อสินค้าอะไรมาบริโภค จำนวนเท่าใด ซื้ออะไรก่อนอะไรหลัง การตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์จะช่วยให้การดำรงชีวิตประจำวันเป็นปกติสุข

2. เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจหรืออาชีพอิสระ เช่น นายธนาคาร นักบัญชี นักปกครอง ผู้จัดการบริษัท ทนายความ ฯลฯ

3. หน่วยธุรกิจสามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจได้ดีขึ้น สามารถคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจในอนาคตได้ถูกต้อง ทำให้การวางแผนเกี่ยวกับการลงทุน การผลิตและการกำหนดราคาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจจะมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

4. ในแง่ของส่วนรวม ถ้าประชาชนมีความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ก็จะสามารถประกอบอาชีพในอันที่จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเองและส่วนรวม หรือในกรณีประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจรัฐบาลก็ได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างดี ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นผ่อนคลายเป็นไปในทางที่ดีได้รวดเร็วขึ้น

5. เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ การเข้าใจกฎเกณฑ์และสถาบันทางเศรษฐกิจที่มนุษย์ตั้งขึ้น ทำให้เกิดแนวทางเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมเศรษฐกิจที่ตนอาศัยอยู่ให้มีความสุขและความเจริญยิ่งขึ้น

6. ในแง่ผู้บริหารหรือรัฐบาล หากมีความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์เป็นอย่างดีจะทำให้สามารถจัดการปัญหาและวางแผนแนวทางแก้ไข รวมทั้งกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

รัตนา สายคณิต และชลลดา จามรกุล (2552: 13-14) กล่าวว่าการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้ประโยชน์ในแง่ที่ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะพื้นฐานในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ในฐานะผู้บริโภคช่วยให้สามารถประมาณการและวางแผนการใช้จ่ายของครอบครัวเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รับความสุขสบายมากที่สุด เช่น ช่วยในการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ ควรเลือกซื้อสินค้าชนิดใดบ้าง และควรเก็บออมไว้เท่าใดจึงจะทำให้ครอบครัวได้รับความพอใจสูงสุด

2. ในฐานะผู้ผลิต ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการค้าและการลงทุน เช่น ควรลงทุนในกิจการใดเมื่อใด หรือควรผลิตสินค้าชนิดใดในปริมาณและราคาเท่าใด หรือควรเลือกใช้เทคนิคการผลิตอย่างไร จึงจะเสียต้นทุนต่ำที่สุดและได้รับกำไรสูงสุด

3. ในฐานะบุคคลทั่วไปที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินและแรงงานที่

สามารถนำไปใช้ผลิตสินค้าและบริการได้หลาย ๆ ชนิด ช่วยในการตัดสินใจว่าควรจัดสรรทรัพยากรและแรงงานไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการใดจึงจะได้รับผลตอบแทนสูงสุด เช่น คนงานควรเลือกทำงานอะไรดี ทำกี่ชั่วโมง พักผ่อนกี่ชั่วโมง จึงจะมีรายได้สูงสุดโดยไม่ทำให้สุขภาพทรุดโทรม เจ้าของเงินทุนควรนำเงินออกให้กู้ยืมหรือฝากธนาคาร เจ้าของที่ดินควรนำที่ดินไปใช้สร้างตึกแถวหรือสร้างบ้านให้เขาจึงจะได้ค่าเช่าสูงสุด

4. ในฐานะผู้บริหารประเทศ หรือรัฐบาลสามารถช่วยให้เข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศตลอดจนถึงแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ถูกต้อง ทั้งยังมีส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ ตลอดจนการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างถูกต้อง เช่น เมื่อรัฐบาลรู้ถึงปัญหาความยากจนในชนบท ทำให้รัฐบาลรู้ว่าควรแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป แต่การที่จะนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ให้ได้ผล จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้นด้วย เช่น การที่จะนำมาตราลดค่าของเงินมาใช้แก้ปัญหาดุลการค้าจะได้ผลตามที่คาดหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ หรือการที่ประเทศไทยมีดุลการค้าเกินดุลมากมายนานแล้ว ทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้นเรื่อย ๆ รายได้ของประชากรของประเทศที่ซื้อขายกับเราสูงต่ำแค่ไหน และกำลังการผลิตในประเทศเราอาจเพิ่มได้มากน้อยเพียงใดหากมีผู้ซื้อสินค้าจากเรามากขึ้น ๆ จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวถึงต่างก็มีส่วนที่จะทำให้การลดค่าเงินได้ผลหรือไม่ได้ผล ดังนั้นก่อนที่จะนำมาตราการนี้มาใช้ จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เสียก่อน และถ้าปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เอื้ออำนวยให้การลดค่าของเงินได้ผลดี จึงควรตัดสินใจเลือกใช้มาตรการดังกล่าว ดังนั้นเศรษฐศาสตร์จึงมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การที่สังคมจะพัฒนาได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยครอบครัวและมนุษย์ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ครอบครัวจะช่วยให้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักตัดสินใจในการเลือกซื้อสิ่งของและบริการที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล รู้จักวิธีการออมและการลงทุนในลักษณะต่าง ๆ รู้ภาวะเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัวชุมชน และประเทศชาติ สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงและใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

มโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน

มโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์เป็นความคิด ความเข้าใจที่สรุปเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเนื้อหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ การจัดการเรียนรู้อาจเป็นอย่างไรก็ตามจะต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มโนคติ เพราะนอกจากจะเป็นฐานของความคิดวินิจฉัยต่าง ๆ แล้ว ความรู้และเทคโนโลยีในปัจจุบันได้ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง มีนักวิชาการให้ความหมายของมโนคติหลากหลาย ดังนี้ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ (2542:

154) กล่าวว่า มโนคติ (Concept) หมายถึง กลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกัน ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ง่าย เช่น ต้นไม้ รถยนต์ หรืออาจเป็นนามธรรมที่ซับซ้อน เช่น ความจงรักภักดี หรือประชาธิปไตย เป็นต้น นอกจากนี้ ธวัชชัย ชัยจิรฉายะกุล (2520: 12) กล่าวว่า มโนคติ (Concept) หมายถึง สัญลักษณ์ประเภทหนึ่งที่แทนลักษณะร่วมชุดหนึ่ง ระหว่างกลุ่มสัญลักษณ์หรือกลุ่มภาพความคิดอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม การเกิดมโนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งหรือเหตุการณ์ หรือสภาพการณ์ 2 อย่าง หรือมากกว่า 2 อย่างถูกจัดกลุ่มหรือจัดจำพวกเข้าด้วยกัน โดยที่ชุดของสิ่งหรือเหตุการณ์หรือสภาพการณ์เหล่านั้นมีลักษณะพื้นฐานบางอย่างร่วมกันอยู่ คำต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น แก้ว อัญมณี อดอม ประชาธิปไตย ความหวง ความรัก และอื่น ๆ เรารู้จัก และสามารถบรรยายลักษณะหรือความหมายของคำเหล่านี้ได้ เพราะเรามีประสบการณ์กับคำเหล่านี้มาก่อน ส่วนความหมายหรือลักษณะของ “ตัวตุ้ตู่” นั้นคืออะไร เราจะต้องสร้างมโนคติของคำ ๆ นี้ให้เกิดขึ้นมาก่อน เราจึงสามารถบรรยายลักษณะของตัวตุ้ตู่ได้ และเราอาจกล่าวได้ว่า มโนคติมักอยู่โดยลำพังไม่ได้ต้องเกี่ยวข้องกับระบบที่มีความหมายและมีโครงสร้างที่เป็นลำดับของมโนคติและมโนคติย่อย (วรณูช แหยมแสง. 2549: 120) ดังนั้นสรุปได้ว่า มโนคติ คือ ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นวัตถุสิ่งของ เหตุการณ์ และบุคคลที่เกิดจากการรับรู้ การสังเกต หรือได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น แล้วนำเรื่องเหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกันสัมพันธ์กันเป็นข้อสรุป

โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุถึงมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ในสาระที่ 3 อันเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนามโนคติของผู้เรียน มีดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 58-71)

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและบริการ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ และความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

นอกจากนี้ อิลลิส (Arthur K. Ellis, 1998: 37 อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2552: 62) ได้คัดเลือกมโนคติที่ควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียนในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังนี้ 1. ผู้บริโภค (Consumer) 2. ความร่วมมือ (Corporation) 3. อุปสงค์ (Demand) 4. ส่วนของแรงงาน (Devision of Labor) 5. สินค้า (Goods) 6. โอกาสของราคา (Opportunity Cost) 7. ผู้ผลิต (Producer) 8. กำไร (Profit) 9. การบริการ (Services) 10. อุปทาน (Supply)

จากมโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ครูต้องมุ่งสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน เพื่อที่จะสามารถ

ใช้มโนคติเป็นพื้นฐานสำหรับสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นครูสังคัมศึกษาควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในมโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

1. การบริหารจัดการทรัพยากร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแนวทางการนำทรัพยากรที่เป็นปัจจัยในการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการในการบริโภคของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ซึ่งการนำเอาทรัพยากรมาใช้นั้น จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับความคุ้มค่า ตลอดจนการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อให้มีการจัดสรรปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดและปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ปวงชนในการดำเนินชีวิต และแนวการปฏิบัติทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร และประเทศชาติ เพื่อให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล โดยอาศัยหลักการ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขของการมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ กำกับการใช้ความรู้ด้วยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง

3. ระบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาองค์การ ระบบ วิธีการ หรือกติกา กฎระเบียบ มาตรการต่าง ๆ ที่สังคมได้นำมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีความจำกัดและขาดแคลนของทรัพยากร โดยพิจารณาว่าจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตเมื่อไร ผลิตเท่าไร และผลิตเพื่อใคร รวมถึงการศึกษาวิธีการจัดการทรัพยากรที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน จำแนกได้ 3 ระบบ ได้แก่ ระบบทุนนิยม ระบบสังคมนิยม และระบบผสม ทั้งนี้ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจในสังคม ได้แก่ หน่วยครัวเรือน (ผู้บริโภค) หน่วยธุรกิจ (ผู้ผลิต) และหน่วยรัฐบาล จะขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ

4. ความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจในระดับต่าง ๆ เพื่อประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกประเทศภายในกลุ่ม เป็นการส่งเสริมให้มีการค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้สามารถขยายการผลิตสินค้าและบริการจนเกิดการประหยัดต่อปริมาณการผลิต หรือกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของปัจจัยการผลิต

แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคัมศึกษาในการพัฒนา มโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ครูสอนควรมุ่งพัฒนา โดยที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสังคัมศึกษาอาจนำเทคนิค วิธีการ พัฒนามโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์เข้าไปประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ได้ด้วย ในที่นี้ขอเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ

นักวิชาการศึกษา ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล (2552: 63-67) และสิริวรรณ ศรีพหล (2557: 20-37) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสาระเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

ครูสังคัมศึกษาสามารถนำรูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เพื่อพัฒนามโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ได้ดังนี้คือ

1. การสอนโดยใช้วิธีอนุมานและอุปมาน

วิธีอนุมาน (Deductive Method) หมายถึง การมีหลักกฎเกณฑ์เป็นตัวตั้งแล้วนำสิ่งที่ต้องการพิสูจน์เข้าไปเทียบ ถ้าสอดคล้องกันก็เป็น “จริง” ถ้าไม่สอดคล้องกันก็เป็น “เท็จ” ส่วนวิธีอุปมาน หมายถึง การที่เราหาหลักการ โดยการใช้ ข้อมูลหรือประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการสรุปเป็นหลักได้ว่าสิ่งที่ศึกษานั้นมีแนวโน้มว่าจะเป็นจริงหรือเป็นเท็จ

การนำวิธีการศึกษาโดยวิธีอนุมานมาใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ครูผู้สอนจะเริ่มจากการกำหนดกฎ ทฤษฎี หลักการ หรือแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาก่อนแล้วให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล หลักฐาน รวมทั้งข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ หรือทดสอบว่า กฎ ทฤษฎี หลักการ หรือแบบจำลองที่ตั้งไว้นั้นถูกต้องหรือไม่

วิธีอุปมาน (Inductive Method) ครู ผู้สอนให้ผู้เรียนหา ข้อมูล ปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจเพื่อมาเป็นข้อสรุปแล้วตั้งเป็นกฎหรือทฤษฎีเพื่อนำไปอธิบายเหตุการณ์อื่น ๆ ต่อไป

วิธีการสอนแบบอนุมานและอุปมานนี้ เหมาะที่จะนำมาใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างมาก เพราะจะช่วยฝึกผู้เรียนให้เป็นคนช่างสังเกต มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับ สภาพหรือปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถใช้หลักการ กฎ หรือทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่น ๆ

2. การสอนโดยการใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Method)

เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล จนค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง สรุปเป็นหลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์หรือวิธีการในการแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการควบคุม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2544: 52) ซึ่งวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542: 17) ได้กำหนดขั้นตอนของการเรียนวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา

1.1 จัดสถานการณ์หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสังเกตสงสัยในเหตุการณ์หรือเรื่องราว

1.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนระบุปัญหาจากการสังเกตว่าอะไรคือปัญหา

ขั้นที่ 2 การกำหนดสมมติฐาน

2.1 ตั้งคำถามให้ผู้เรียนร่วมกันระดมความคิด

2.2 ให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่คาดคิดว่าจะเป็นคำตอบของปัญหา

นั้น

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

3.1 มอบหมายให้ผู้เรียนไปค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

3.2 ให้ผู้เรียนวิเคราะห์และประเมินว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือไม่มีความถูกต้องน่าเชื่อถือเพียงใด

ขั้นที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

4.1 ให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้นำมาอภิปราย เพื่อสนับสนุนสมมติฐาน

ขั้นที่ 5 การสร้างข้อสรุป

5.1 ให้ผู้เรียนสรุปว่า ปัญหานั้นมีคำตอบหรือข้อสรุปอย่างไร อาจสรุปในรูปแบบของรายงานหรือเอกสาร

การสอนโดยการสืบสวนสอบสวนจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ให้สามารถพัฒนาการใช้สติปัญญา รู้จักการหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ตลอดจนฝึกทักษะและความสามารถในการรวบรวมข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนจดจำความรู้ได้นาน เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองได้

3. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Method)

คือ การสอนที่จำลองเอาสถานการณ์จริงต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือแสดงภายในชั้นเรียน เป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในสถานการณ์นั้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนไม่สามารถจัดให้ผู้เรียนจากสถานการณ์จริงได้นั่นเอง ซึ่งวิชิต สุรัตน์เรื่องชัย (2540: 93-94) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมสถานการณ์ที่ใช้สอน โดยศึกษาจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาของบทเรียนและเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสมจะนำไปใช้

ขั้นที่ 2 การกำหนดตัวผู้ร่วมในสถานการณ์ ส่วนใหญ่มักให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ โดยมีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบแตกต่างกันไป หากมีผู้เรียนจำนวนมากอาจต้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อย

ขั้นที่ 3 การแนะนำกฎกติกา มารยาทในการร่วมสถานการณ์นั้น ๆ

ขั้นที่ 4 การเข้าร่วมสถานการณ์ตามที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 การสรุปและการอภิปรายผล เมื่อสถานการณ์จบลง ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการสรุปสาระที่ได้จากการร่วมสถานการณ์นั้น ๆ มิฉะนั้นผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากความสนุกสนานอย่างเดียว ซึ่งไม่ใช่จุดมุ่งหมายของการสอนแบบสถานการณ์จำลอง

ขั้นที่ 6 การประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการสอนของ

ครูว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เพียงใด

ซึ่งการเรียนการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองจะมีประสิทธิภาพเพียงใดยังขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้สอน กล่าวคือ ผู้สอนต้องเข้าใจบทบาทของตนเองอย่างแน่ชัดจึงจะทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น โดยผู้สอนมีบทบาทในการอธิบาย โดยอธิบายกฎเกณฑ์ เงื่อนไขของเกม บทบาทในการตัดสินใจ บทบาทในการชี้แนะ และบทบาทในการอภิปราย

4. การสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ เลือกเฉพาะรูปแบบกับสาระเศรษฐศาสตร์ดังนี้

4.1 รูปแบบสแตด (STAD-Student Teams-Achievement Division) เป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น เหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อจะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มในการเรียน ซึ่งสลาวิน (Slavin, 1990: 129) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนด้วยวิธีสอนรูปแบบสแตดไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสอน ครูดำเนินการสอนเนื้อหา ทักษะหรือวิธีการเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ๆ อาจเป็นกิจกรรมที่ครูบรรยาย สาธิต ใช้สื่อประกอบการสอน หรือให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการทดลอง

ขั้นที่ 2 การทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มต้องมีความเข้าใจว่า สมาชิกทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือกันและกันในการศึกษาเอกสารและทบทวนความรู้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสอบย่อย ครูเน้นให้ผู้เรียนทำดังนี้

2.1 ต้องให้แน่ใจว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องทุกข้อ

2.2 เมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหา ให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันภายในกลุ่มก่อนที่จะถามครูหรือถามเพื่อนกลุ่มอื่น

2.3 ให้สมาชิกอธิบายเหตุผลของคำตอบของแต่ละคำถามให้ได้ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดที่เป็นคำถามปรนัยแบบให้เลือกตอบ

ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย ครูจัดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบย่อย หลังจากผู้เรียนเรียนและทบทวนเป็นกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนด ผู้เรียนทำแบบทดสอบคนเดียวไม่มีการช่วยเหลือกัน

ขั้นที่ 4 การหาคะแนนพัฒนาการ คะแนนพัฒนาการเป็นคะแนนที่ได้จากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ต่ำสุด การทดสอบครั้งก่อน ๆ กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งปัจจุบัน

เมื่อได้คะแนนพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนแล้ว จึงหาคะแนนพัฒนาการของกลุ่ม ซึ่งได้จากการนำคะแนนพัฒนาการของสมาชิกแต่ละคนมารวมกัน หรือหาค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการของสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 5 การให้รางวัลกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนปรับปรุงตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับคำชมเชยหรือติดประกาศที่บอร์ดในห้องเรียน

4.2 รูปแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีการเรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้ เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่มที่กำหนด ซึ่งสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2551: 130) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนด้วยวิธีสอนรูปแบบจิ๊กซอว์ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน สมาชิกของกลุ่มควรมีหลากหลายเพศ และความสามารถ

ขั้นที่ 2 มอบหมายให้ผู้เรียนคนหนึ่งจากแต่ละกลุ่มเป็นหัวหน้ากลุ่ม ในช่วงเริ่มต้นหัวหน้ากลุ่มควรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะมากที่สุดในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 แบ่งบทเรียนออกเป็น 5-6 ส่วน

ขั้นที่ 4 มอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนเนื้อหาแต่ละส่วน และกำกับให้ผู้เรียนศึกษาเฉพาะส่วนของตนเอง

ขั้นที่ 5 ให้ความรู้ผู้เรียนในการอ่านเนื้อหาส่วนที่ได้รับมอบหมายอย่างน้อย 2 ครั้ง และทำการศึกษาเนื้อหานั้น ไม้มีความจำเป็นใดที่ต้องให้ผู้เรียนจำ

ขั้นที่ 6 จากการรวมกลุ่มเป็นการชั่วคราวของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มสอน โดยให้ผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายเนื้อหาส่วนเดียวกันรวมตัวกัน ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการอภิปรายประเด็นสำคัญของเนื้อหาส่วนนั้น ออกแบบสร้างชิ้นงานโดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการนำเสนอ และซักซ้อมการนำเสนอในกลุ่มเรียน

ขั้นที่ 7 ให้ผู้เรียนกลับมายัง กลุ่มเดิมหรือกลุ่มเรียน

ขั้นที่ 8 ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอส่วนที่ได้รับมอบหมายให้แก่งาน กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มซักถามให้เกิดความชัดเจน

ขั้นที่ 9 ครูดูแลจากกลุ่มหนึ่งไปอีกรุ่น สังกัดกระบวนการ ถ้ากลุ่มใดมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น สมาชิกในกลุ่มมีอิทธิพลเหนือคนอื่นหรือคอยขัดจังหวะ ก็เข้าไปแทรกในจังหวะที่เหมาะสมในที่สุดงานนี้ควรเป็นหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม ครูอาจใช้วิธีกระซิบให้คำแนะนำถึงวิธีการแทรกแซงจนกระทั่งหัวหน้ากลุ่มสามารถจัดการได้เอง

ขั้นที่ 10 เมื่อจบบทเรียนนี้แล้ว จัดให้มีการทดสอบในเนื้อหาที่ได้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักว่าการกระทำในส่วนนี้ไม่ใช่ทำเพื่อความสนุกหรือเล่น ๆ แต่เป็นการเรียนจริง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนานิคมพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนานิคมพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียน

บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เขียนเสนอตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เรื่อง ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง มีดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

ส 3.1 ม.1/1 อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

เศรษฐศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ในการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเพื่อไปผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัด ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เพื่อจะนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการผลิตและบริโภคให้ได้ประโยชน์สูงสุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย และความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ (K)
2. แสดงบทบาทในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง (P)
3. ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ (A) ทักษะกระบวนการ

1. ความสามารถในการคิด ทักษะการคิดวิเคราะห์/ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต กระบวนการทำงานกลุ่ม

สมรรถนะ

1. ความสามารถในการคิด
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูชี้แจงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้เรื่อง ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนรับทราบเป้าหมายของวิชาเมื่อเรียนเนื้อหาบทเรียนจบ

ขั้นการจัดการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ 1)

1. ขั้นตระหนักเศรษฐศาสตร์ ให้ผู้เรียนพิจารณา ข่าว หนังสือพิมพ์ กราฟ แผนภูมิ วิดีโอ ฯลฯ เกี่ยวกับเรื่อง “เศรษฐกิจไทยทรุดตัว” แล้วตั้งคำถามถามผู้เรียนเกี่ยวกับผลกระทบต่อผู้เรียนสังคมไทย และสังคมโลกอย่างไร

2. ชั้นระดมพลคนเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนระดมสมองเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน (คละความสามารถ) โดยให้แต่ละกลุ่มให้อธิบายความหมาย ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์กลุ่มละ 1 ความหมาย และ 1 ความสำคัญโดยเขียนลงในกระดาษ แล้วให้สุ่มตัวแทนบอกความหมาย ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ และร่วมกันสรุปความหมาย ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

(ชั่วโมงที่ 2)

3. ชั้นแสดงบทบาทสมมติในระบบเศรษฐกิจ ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มถ่ายทอดบทบาท โดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันของตนเองในหัวข้อ “การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง” ในฐานะผู้เรียนเป็นผู้บริโภค ผู้ผลิต และรัฐบาล

4. ชั้นเศรษฐศาสตร์นักคิด ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาว่าแต่ละกลุ่มนำเสนอบทบาทสมมติในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะต่าง ๆ กัน จากนั้นผู้เรียนช่วยกันสรุปความเป็นมาและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์เพื่อกำหนดกฎหรือทฤษฎี หลักการทางเศรษฐศาสตร์

(ชั่วโมงที่ 3)

5. ชั้นวัดผลคนเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนแต่ละคนทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักถึงความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ แล้วนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

6. ชั้นนักเศรษฐศาสตร์ดีเด่น กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดในการสอบครั้งนี้ จะได้รับรางวัล หรือการชมเชยตีตราประกาศและให้จัดป้ายนิเทศแสดงผลงาน

ขั้นสรุป

ให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจองค์ความรู้ที่ถูกต้องที่ได้เรียนมาทั้งหมด ตลอดจนครูและผู้เรียนร่วมกันเสนอแนะแนวทางการนำหลักการที่ได้เรียนไปใช้ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน แล้วครูทำการวัดผลหลังการจัดการเรียนรู้ โดยอาจถามคำถามให้ทำแบบทดสอบ ให้ทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม ฯลฯ และอาจมีการสั่งงาน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การวัดผลและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลเกี่ยวกับการอธิบายความหมาย และความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

2. แบบสังเกตพฤติกรรมเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักถึงความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ข่าวหนังสือพิมพ์
2. กราฟ
3. แผนภูมิ
4. วิดีโอ

5. ตำราเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

6. ห้องสมุดโรงเรียน

7. ฯลฯ

จากการสังเคราะห์ดังกล่าวพบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโมเดลพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีทางเศรษฐศาสตร์ อีกทั้งสามารถตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาจัดสรรอย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาเศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามทันเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่นในแต่ละบริบท โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน ให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ รวมถึงเชื่อมโยงหรือบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้มากที่สุดเพื่อฝึกกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นความคิดรวบยอดทั้งนี้ครูควรติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสอดแทรกด้านจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ

บทสรุป

แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนามโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียน เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในฐานะสมาชิกของสังคม ที่เกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ อาทิ การบริหารจัดการทรัพยากร หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ระบบเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ความร่วมมือกันในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งครูผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์นับว่ามีบทบาทที่สำคัญ (Leader role) ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะผู้เรียนได้รู้จักตระหนักถึงบทบาทต่อตนเองและผู้อื่นในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจ ด้วยการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ นอกจากนี้การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนยังได้ฝึกฝนตนเองในการคิดและการเรียนรู้วิธีการคิดจากเพื่อนที่มีความสามารถ ขณะเดียวกันผู้เรียนที่มีความสามารถยังได้ฝึกฝนการถ่ายทอดวิธีการให้เพื่อนด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนามโนคติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์สำหรับผู้เรียนนั้นสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยากนัก หากครูมุ่งมั่นที่จะเปิดความคิดและเปิดใจเพื่อให้โอกาสกับผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านี้ด้วยตัวเอง คอยอำนวยความสะดวกและควบคุมกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกระบวนการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

- กวี วรภิน และบุษบา คุณาศิริรินทร์. (2550). **เศรษฐศาสตร์ ม.1**. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ทับทิม วงศ์ประยูร และพรทิพย์ คำพอ. (2547). **สังคมกับเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสารจำกัด.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายะกุล. (2520). **การสอนความคิดรวบยอดและหลักการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์.
- บัณฑิต ผังนรินทร์. (2548). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) ฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสารจำกัด.
- ปรารธนา หลีกภัย. (2550). **หลักเศรษฐศาสตร์**. ตีพิมพ์: คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. (2542). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- ไพรินทร์ แยมจินดา และวรรณภา ทองเจริญศิริกุล. (2546). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด.
- รัตนา สายคณิต และชลลดา จามรกุล. (2552). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- วรรณช แหยมแสง. (2549). “มโนคติและการพัฒนามโนคติ”, **วารสารรามคำแหง**. 23(3): 120.
- วัฒนาพร ระบุทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอล ทีเพลส.
- วันเพ็ญ วรรณโกลม. (2544). **การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิทยากร เชียงกุล. (2542). **เศรษฐศาสตร์มิติใหม่**. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2540). **วิธีสอนทั่วไป**. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2551). **โครงการความร่วมมือในการสนับสนุนทุนวิจัยระหว่างสำนักงานกองทุน
การสร้างเสริมสุขภาพและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติปี 2547-2551: สุขภาพคนไทยกับงานวิจัยด้าน
วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). **การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2557). **รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุริยะ เจริญประชากร. (2546). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- Paul A. Samuelson. (1973). **Economics**, New York: McGraw Hill Books Co.
- Slavin, R.E. (1990). **Cooperative Learning: Theory, Research and Practice**. New Jersey: Prentice-Hall.

การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซีย เชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย

Development of a Thai Reading Promotion Book for Malaysian-Siamese Students in Northern States of Malaysia

นพเก้า ณ พัทลุง¹ และ มนตรี มีเนียม²

Noppakao Naphatthalung¹ and Montri Meenium²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 และศึกษาผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย การวิจัยในรยะนี้ อยู่ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยประจำบท บทละ 6 ข้อ จำนวน 10 บท รวม 60 ข้อ และแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยจำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย มีประสิทธิภาพ 80.61/82.55 และผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย พบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระหว่างการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยมีความก้าวหน้าขึ้นในแต่ละบท และความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย, นักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย, รัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย

Abstract

This article was part of the research on development of a Thai reading promotion book for Malaysian-Siamese students in northern states of Malaysia. This part aimed to develop and study the results of using a Thai reading promotion book for Malaysian-Siamese students in northern states of Malaysia. The book had been developed on March - May 2016. The instruments were a Thai reading promotion book for Malaysian-Siamese students in northern states of Malaysia, 6 items of reading comprehension test in each chapter and 30 items of reading comprehension test. Mean, standard deviation, percentage and t-test were used in this part of the research. The results were as follows:

Thai reading promotion book for Malaysian-Siamese students was rated 80.61/82.55 percent. The results of using a Thai reading promotion book for Malaysian-Siamese students in northern states of Malaysia found that students' reading comprehension improved in each chapter and students' reading comprehension improved before and after using Thai reading promotion book for Malaysian-Siamese at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Thai Reading Promotion Book, Malaysian-Siamese Students, Northern States of Malaysia

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ปรึกษานิตยสาร

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

คนมาเลเซียเชื้อสายไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ได้แก่เคดะห์ ปะลิส เประ กลันตัน และตรังกานู ซึ่งดินแดนเหล่านี้เคยอยู่ภายใต้อาณาจักรไทย มาก่อน แต่ด้วยเหตุผลทางการเมืองไทยต้องเสียดินแดนรัฐประไพให้อังกฤษในปี พุทธศักราช 2369 และเสียดินแดนเคดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ให้อังกฤษในปี พุทธศักราช 2452 (อรอนงค์ กรุณา และคณะ, 2557, น.35)

หลังจากอังกฤษได้มอบเอกราชคืนให้มาเลเซียในปี พุทธศักราช 2500 และอังกฤษได้คืนดินแดนเหล่านี้ให้กับมาเลเซีย ส่งผลให้คนเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวเปลี่ยนมาถือสัญชาติมาเลเซีย และกลายเป็นคนติดแผ่นดิน มีลูกหลานสืบทอดเชื้อสายต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่าชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทย (Malaysian-Siamese People) หรือชาวสยาม (พัชรีย์ จำปา, 2553, น.21)

ชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในมาเลเซียหรือที่เรียกว่าชาวสยาม ยังคงดำรงวัฒนธรรมไทยได้อย่างเด่นชัด ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและบริบทของวัฒนธรรมอื่น ชาวสยามมีการเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรมผ่านการอบรมสั่งสอนและการบอกเล่าของคนจากรุ่นสู่รุ่นแบบปากต่อปากเป็นสำคัญ (ทัศนาวดี แก้วสนิท, 2558) ชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยหรือชาวสยามมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกับคนไทย ในภาคใต้ของไทยมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่น และเห็นว่าภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่ง (มูลนิธิพระวิเชียรโมลี, 2542, น.คำนำ)

นักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เรียนภาษาไทย นอกเหนือจากการเรียนวิชาสามัญตามหลักสูตรในภาคปกติของรัฐโดยใช้วัดไทยเป็นสถานศึกษา มีพระและชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นผู้สอนโดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอน ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย พุทธศักราช 2542 ของมูลนิธิพระวิเชียรโมลี วัดชัยมงคล จังหวัดสงขลา จัดการเรียนการสอนนอกเหนือจากเวลาเรียนภาคปกติให้กับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยโดยไม่จำกัดอายุ หลักสูตรดังกล่าวได้กำหนดขอบข่ายของเนื้อหาเป็นรายชุดวิชา ได้แก่ ชุดวิชาภาษาไทย ชุดวิชาวัฒนธรรมไทยและชุดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ในชุดภาษาไทยนั้นมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาไทย มีทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนสามารถสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี การจัดการศึกษาของหลักสูตรใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับละ 2 ปี และในแต่ละปีการศึกษาจะมีเวลาเรียนทั้งสิ้น 256 ชั่วโมง (มูลนิธิพระวิเชียรโมลี, 2542, น.1)

การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญและถูกกำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนในหลักสูตร การเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย การอ่านของนักเรียนนั้นสามารถพัฒนาได้ทั้งในชั้นเรียนตามหลักสูตรและนอกชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในด้านความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ในรัฐตอนเหนือของประเทศ

มาเลเซีย เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทย และเกิดความรักและความภาคภูมิใจในเชื้อสายของตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ใน 2 ประเด็นคือ

2.1 ความก้าวหน้าของความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระหว่างการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย

2.2 เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มที่ใช้พัฒนาและหาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย

นักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ระดับ 3 ปี 1 จากโรงเรียนที่สังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทยพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย

1. ทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย โดยใช้ นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอ่อน ปานกลาง และเก่ง จำนวน 3 คน (1 : 1 : 1)

2. ทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย โดยใช้ นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอ่อน ปานกลาง และเก่ง จำนวน 9 คน (3 : 3 : 3)

3. ทดลองครั้งที่ 3 กับนักเรียนชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย โดยใช้ นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอ่อน ปานกลางและเก่ง จำนวน 30 คน (10 : 10 : 10) คำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ระดับ 3 ปี 1 จากโรงเรียนที่สังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย จำนวน 39 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 จากโรงเรียนสอนภาษาไทยวัดเทพพูนุม (นาชา) รัฐเกะห์ จำนวน 30 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้นได้แก่ หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ชื่อ “ความเป็นไทยในมาเลเซีย”

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- 2.1 การอ่านระดับตามตัวอักษร
- 2.2 การอ่านระดับตีความ
- 2.3 การอ่านระดับการนำไปใช้

รูปแบบและเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบและเนื้อหาที่ใช้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย เป็นบันเทิงคดีมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เดือนมีนาคม - เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย

1.1 ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีสร้างแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย

1.2 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบที่สร้างขึ้นและข้อสอบที่ต้องการใช้จริง โดยสร้างข้อสอบ 3 ระดับคือตามตัวอักษร ตีความ และการนำไปใช้ ระดับละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ

1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยโดยหาดัชนีความสอดคล้อง เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ให้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างระดับต่าง ๆ ของความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยกับข้อคำถามในแบบทดสอบ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่ามีความเท่ากัน 1.00 ทุกข้อ

1.4 ทดลองใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย โดยไปทดลองกับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 2

โรงเรียนวัดเทพพูนุม (นาชา) และวิเคราะห์ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบและคัดเลือกไว้ ระดับละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ พบว่าความยากง่ายมีค่าอยู่ระหว่าง 0.40-0.70 อำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 จากแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ พบว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2. การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านและสอบถามชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยครูสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่ควรนำมาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้ วิถีชีวิตของนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยด้านครอบครัว เพื่อนและสังคม วันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันสารทเดือนสิบ วันลอยกระทง พิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การทำบุญ การบวช การทอดกฐิน การแต่งงานและงานศพ

2.2 ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาในขั้นที่ 2.1 มาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย โดยกำหนดชื่อเรื่อง คือ “ความเป็นไทยในมาเลเซีย” โดยมีแนวคิดหรือแก่นของเรื่อง คือ ความสัมพันธ์ของครอบครัวชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยกำหนดข้อบทและเนื้อหาในแต่ละบท

2.3 ผู้วิจัยนำหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่ตรวจสอบแบบทดสอบให้ตรวจสอบหนังสือส่งเสริมการอ่านเชิงคุณภาพและประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นคำนวณหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ผลการประเมินของหนังสือ ด้านลักษณะรูปเล่ม และด้านความเหมาะสมในแต่ละบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

3.1 ทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย โดยใช้นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอ่อน ปานกลาง และเก่ง จำนวน 3 คน (1 : 1 : 1)

3.2 ทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย โดยใช้นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอ่อน ปานกลาง และเก่ง จำนวน 9 คน (3 : 3 : 3)

3.3 ทดลองครั้งที่ 3 กับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยระดับ 3 ปี 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดมูลนิธิและศูนย์การ

สอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศมาเลเซีย โดยใช้ นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอ่อน ปานกลางและเก่ง จำนวน 30 คน (10 : 10 : 10) คำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงให้ดีขึ้น

4. การศึกษาผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ปฐมนิเทศและแนะนำการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ

4.3 ดำเนินการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยในแต่ละ บททละ 6 ข้อ

4.4 ทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ

4.5 เปรียบเทียบความก้าวหน้าของความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างระหว่างการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

4.6 เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยโดยการทดสอบที่ แบบไม่อิสระ (Dependent t-test)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาว มาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.61/82.55 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสือ ส่งเสริมการอ่านที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ ผ่าน การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญ จึงส่งผลให้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีประสิทธิภาพ ตาม เกณฑ์ที่กำหนด ตามแนวของแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการ ศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546) ที่กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อโดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของ กลุ่มที่ใช้นวัตกรรมต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังใช้นวัตกรรม ทั้งหมดนั้นคือ E1/E2 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพ ของผลลัพธ์แบบฝึกหัดหรืองานได้ ผลเฉลี่ย 80% และทำแบบทดสอบ หลังเรียนได้ผลเฉลี่ย 80% โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 และสอดคล้องกับงานวิจัย ของปริยา อภัยรัตน์ (2553) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านนิทาน พื้นบ้านจังหวัดพัทลุงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน ทหารพรานบุรีรัมย์ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.15/81.8 และ ณิชภัทร ใจคำ (2553) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านนิทานภาค เหนือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม อำเภอบึง จังหวัดเขียงราย มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.18/82.98 แสลาวย ปรามวล (2553) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “วิถีชีวิตไทยในก้นดิน” สำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รัฐก้นดิน ประเทศมาเลเซีย มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.93/81.66 สมปอง สว่างวงศ์ และนภดล จันทร์เพ็ญ (2557) ได้พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชุด เทียวเมืองอุบล ยลคำขวัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.77/81.10 และนภัสวรรณ ภัทรากุล (2556) ได้พัฒนา หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องมหัศจรรย์ชายแดนใต้ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองตัน จังหวัดนราธิวาส มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 81.60/84.90

2. ผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย พบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนระหว่างการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยมีความก้าวหน้าขึ้นในแต่ละบทมีค่าเฉลี่ยอยู่ ระหว่าง 4.56-5.43 (คะแนนเต็ม 6) และความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้นหนังสือส่งเสริมการ อ่านภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีกระบวนการจัดทำที่อยู่บนพื้นฐาน ของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาและภาษาที่ใช้ เหมาะสมกับความสนใจและวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจและ ตั้งใจอ่าน และหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นใช้เนื้อหาเป็นเรื่องราว ของประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่และนักเรียน มีความรู้เรื่องดังกล่าวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ทำให้นักเรียนอ่านเนื้อหา ได้เข้าใจง่ายขึ้นและช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ได้ สอดคล้องกับเสาวลักษณ์ รัตวิรัช (2536, น.24 -25) กล่าวว่า ผู้อ่านที่มีความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาก่อน จะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น อ่าน เนื้อหาได้เข้าใจและพัฒนาการอ่านได้ยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของปริยา อภัยรัตน์ (2553) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการ อ่านนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน ทหารพรานบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียน ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และณิชภัทร ใจคำ (2553) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการ อ่านนิทานภาคเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ปงพัฒนาวิทยาคม อำเภอบึง จังหวัดเขียงราย พบว่านักเรียนที่เรียน ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านนิทานภาคเหนือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสลาวย ปรามวล (2553) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “วิถี ชีวิตไทยในก้นดิน” สำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 รัฐก้นดิน ประเทศมาเลเซีย พบว่านักเรียนที่ เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “วิถีชีวิตไทยในก้นดิน” มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 สมปอง สว่างวงศ์ และนภดล จันทร์เพ็ญ (2557) ได้ พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชุดเทียว

เมืองอุบล ยลคำขวัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชุดเที่ยวเมืองอุบล ยลคำขวัญ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นภัสวรรณ ภัทรากุล (2556) ได้พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องมหัศจรรย์ชายแดนใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองตัน จังหวัดนราธิวาส พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องมหัศจรรย์ชายแดนใต้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การแนะนำเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีหรือวัฒนธรรมต่าง ๆ ก่อนการนำหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยไปใช้จะทำให้เด็กมีความสนใจที่จะอ่านยิ่งขึ้น

2. การนำหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยไปใช้โดยให้นักเรียนอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนปกติ ครูผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจที่จะอ่านยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในส่วนนี้มุ่งพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย โดยหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนั้นควรศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยใช้วิธีการอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน

2. การวิจัยในส่วนนี้มุ่งศึกษาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยจากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ดังนั้นควรศึกษาตัวแปรตามอื่นๆ จากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เช่น ความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- ณิชาภัทร ใจคำ. (2553). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านนิทานภาคเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม อำเภอปง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัย มาศจรัส. (2538). เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิติใหม่.
- นภัสวรรณ ภัทรากุล. (2556). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องมหัศจรรย์ชายแดนใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองตัน จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ปรียา อภัยรัตน์. (2553). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน นิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2546). แผนกิจกรรมการศึกษา ชุดวิชา 27712 เทคโนโลยีและสื่อสารการสอน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มูลนิธิพระวิเชียรโมลี. (2542). หลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย พุทธศักราช 2542. สงขลา: วัดชัยมงคล.
- สนธยา อะโน. (2549). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง ตำนานเวียงมะลิกา. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมปอง สว่างวงศ์ และนภดล จันทรพิชญ์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม) การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุด เที่ยวเมืองอุบล ยลคำขวัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย “พิษณุพนธ์” 9(2), 63-69.
- สมุท เซ็นชานิช. (2542). เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2536). การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเล่ม 3. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินทร์ตั้ง.
- เอมอร ตั้งศุภกุล (2549). ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยเรื่องประเพณีบูชานิทล สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อรอนงค์ กรุณา และคณะ. (2547). มาเลเซีย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้างจำกัด.
- แฮลาย ปรามวล. (2553). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “วิถีชีวิตไทยในกลิ่นดิน” สำหรับนักเรียนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

การพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์

Use of Apply- Jigsaw Cooperative Learning to Promote Japanese Reading Comprehension Ability

เจียรชัย ทลิสมเจริญ^{1*}, Katsuyuki Takahashi² และ อ้อมธจิตต์ แป้นศรี³
Thianchai Limjaroen^{1*}, Katsuyuki Takahashi² and Aomtajit Pansri³

บทคัดย่อ

การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์กับกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโปรแกรมอังกฤษ-ญี่ปุ่น โรงเรียนธาดุนารายณ์วิทยา จังหวัดสกลนคร แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์

ผลการศึกษา พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ มีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์ มีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมเรียนที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 19.10 คะแนน และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 13.35 คะแนน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจ, การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์, การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ประยุกต์

¹ มหาบัณฑิต สาขาภาษาญี่ปุ่นศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์: ประธานที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์: กรรมการที่ปรึกษา

Abstract

The purpose of this study was to compare Japanese reading comprehension Ability of students in Matayomsuksa 6 using Cooperative Learning Process pre reading and post reading. To compare Japanese reading comprehension Ability postreading of students in Matayomsuksa 6 Apply-Jigsaw experimental group and Jigsaw control group. To study student satisfaction through cooperative learning activities.

The design of this study were students in Matayomsuksa 6, under Program English-Japanese Language, Thatnarai Wittaya School, Secondary Educational Service Area Office 23, Sakon Nakhon Province. Two classrooms was assigned to an experimental group 20 students and control group 20 students. The experimental group received Apply-Jigsaw Cooperative Learning Activities. The control group was received Jigsaw Cooperative Learning Activities. The foundation of this study were collected data by Learning Activity Plan for Japanese reading comprehension Ability which used Apply-Jigsaw Cooperative Learning Activity and Learning Activity Plan which used Jigsaw Cooperative Learning Activity, Japanese reading comprehension Ability test (pretest and posttest) and student satisfaction survey questionnaires.

The finding showed that both experimental group and control group, Japanese reading comprehension Ability postreading got higher score than prereading with significantly at .05 The postreading score of two groups were compared. Japanese reading comprehension Ability score of experimental group with Apply-Jigsaw Cooperative Learning Activity were higher than control group with received Jigsaw Cooperative Learning Activity with significantly at .05 The experimental group means was 19.10 and control group was 13.35. The result of students satisfaction were found at much level.

Keywords: Japanese Reading Comprehension, Apply-Jigsaw Cooperative Learning, Jigsaw Cooperative Learning

บทนำ

สังคมข่าวสารความก้าวหน้าความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม มีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมอย่างทั่วถึง โดยบุคคลในสังคมต้องติดต่อพบปะเพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ภาษาต่างประเทศจึงกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารให้ความรู้ และให้ความรู้สึกรู้สีกเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และใช้ในการศึกษาหาความรู้หาข้อมูลและถ่ายทอดวิทยากรวิชาการต่าง ๆ แก่กัน นอกจากนั้นภาษายังมีความจำเป็นอย่างยิ่งใน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการเจรจาต่อรอง ด้านการค้า และการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การที่คนไทยเข้าใจภาษาต่างประเทศจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันสามารถสื่อสารระหว่างชนชาติไทยและชนชาติอื่นให้มีความเข้าใจที่ตรงกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลกได้ (กรวิชาการ, 2545: อ้างอิงใน นพเก้า ณ พัทลุง, 2558, หน้า 43) ภาษาต่างประเทศที่คนไทยนิยมศึกษามากเป็นอันดับต้น คือ ภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นภาษาทางเลือกสำหรับผู้สนใจในระดับโรงเรียน ที่เปิดสอนเป็นโปรแกรมวิชาเลือกสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เติบโตและพัฒนาทางอุตสาหกรรมเศรษฐกิจและเทคโนโลยีใหม่อย่างรวดเร็ว ทำให้ภาษาญี่ปุ่นเป็นที่นิยมและต้องการของตลาดอาชีพ

มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ทวีบทบาทสำคัญยิ่งในวงการธุรกิจ การท่องเที่ยว และการศึกษา การสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับต่าง ๆ ขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยอาชีวศึกษา และสถาบันสอนภาษาเอกชน

ปัจจุบันภาษาญี่ปุ่นเข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากธุรกิจและการค้าขายระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น ในปีหนึ่ง ๆ มีนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากอีกทั้งการลงทุนของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุผลที่ต้องติดต่อค้าขายกับคนญี่ปุ่น สถานบริการต่าง ๆ หรือบริษัทต่าง ๆ ในประเทศไทยล้วนต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น จากการสำรวจของเจแปนฟาวน์เดชันในปี ค.ศ. 2012 พบว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นของประเทศไทยจัดอยู่เป็นอันดับที่ 7 ในโลก ที่มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด และมีสถาบันที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นถึง 465 แห่ง แบ่งเป็นมหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียนมัธยม และสถาบันสอนภาษาเอกชนต่าง ๆ โดยมีครูผู้สอนทั้งหมด 1,387 คน มีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในระบบทั่วประเทศไทยประมาณ 129,616 คน จำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (Japan Foundation, 2012) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมี

การสอนภาษาญี่ปุ่นขึ้น ดังจะเห็นได้จาก สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการ เรียนภาษาญี่ปุ่นไว้ในหลักสูตร พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งเน้นพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะและสามารถสื่อสารขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้ง การฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถใช้ ภาษาในการแสวงหาความรู้ศึกษาต่อประกอบอาชีพ มีความรู้ความ เข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเพื่อเข้าถึงปรัชญา วิธีคิดและวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น สามารถเปรียบเทียบและถ่ายทอดความ คิดวัฒนธรรมไทยด้วยภาษาญี่ปุ่นอย่างสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดี ต่อภาษาญี่ปุ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การเรียนภาษาญี่ปุ่น นอกจากจะเรียน การฟัง การพูด และ การเขียนแล้ว การเรียนการอ่านก็เป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากการเรียน รู้จากเอกสารงานวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้นผู้เรียน จำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านเป็นหลัก หากอ่านมากผู้เรียนก็จะมี ความรู้มาก มีความนึกคิดที่กว้างขวาง ประสบความสำเร็จในการประกอบ อาชีพ และประสบความสำเร็จในการเรียน เพราะได้อ่านเอกสารที่ให้ความรู้ในการปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับนักปรัชญา เมธีชาวอังกฤษ เซอร์ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon. 1967, p.167 อ้างอิงใน ผกาศรี เย็นบุตร, 2542) กล่าวว่า การอ่านทำให้คน เป็นคนโดยสมบูรณ์ การอ่านทำให้พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าในด้านสติ ปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์การดำเนินชีวิต ช่วยให้ ประสบผลสำเร็จในชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติ และมีความสุข ดังนั้น การอ่าน จึงเป็นอีกทักษะหนึ่งที่คุณครูจะให้ความสำคัญ

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2544, หน้า 55) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านภาษาที่สอง พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนการอ่าน ภาษาต่างประเทศ ผู้สอนอาจประสบปัญหาในการสอน โดยเฉพาะการ ต้องใช้เวลาในการสอนนาน และพบว่า หลังจากการสอนการอ่านแล้ว นักเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน ถึงแม้ครูจะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ นักเรียนก็ยังไม่เข้าใจเนื้อหาในบทอ่าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ มีสาเหตุ มาจากการที่นักเรียนมีพื้นฐานทางด้านการอ่านที่แตกต่างกันรวมทั้ง บทอ่าน ที่ผู้สอนนำมาประกอบการสอนนั้นมีความยากง่ายไม่เหมาะสมกับผู้เรียน มีกลวิธีนำเสนอที่แตกต่างกันทำให้นักเรียนไม่เข้าใจหรือ เข้าใจไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเลิกล้มความตั้งใจในการอ่าน และทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการอ่าน ดังนั้นการนำเทคนิคการ สอนที่ประสบความสำเร็จในการสอนภาษาในต่างชาติหลาย ๆ วิธี นำมาประยุกต์ใช้กับการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจะ ช่วยลดปัญหาการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่น และสามารถพัฒนาความ สามารถของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นได้ (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2551)

การศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอน ที่ ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการอ่านที่ได้รับการยอมรับหลาย รูปแบบ ซึ่ง 2 รูปแบบในนั้น คือ เทคนิคการสอนแบบจิ๊กซอว์ และ เทคนิคการสอน แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งทั้งสองวิธีดังกล่าวได้รับการ

ทดลองแล้วว่าสามารถพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้ และเป็นเทคนิคการสอนที่สามารถแก้ปัญหาได้หลายประเด็น ดังจะเห็น ได้จากผลงานวิจัยของ สงวน เกตุปรังค์. (2553) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถ ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการร่วมมือกันเรียนรู้ด้วย เทคนิค Jigsaw ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการ ทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านถึงร้อยละ 78.23 ซึ่งสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด และ ผลการศึกษาสภาพความสามารถด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจของนักเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนสามารถอ่านจับใจ ความสำคัญ ตั้งคำถาม และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี มีความสามารถ ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ประเมินวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อีวาพร วิริยมาบุญ (2551) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผล สัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษและความพึงพอใจในการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ กับการใช้เทคนิคการสอนการอ่านตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า การ สอนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์และการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนตาม ปกติ มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการศึกษางานวิจัยของ ชีวัน บุญตัน (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วย เพื่อนเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและการมองเห็น คุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/6 ที่กำลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน (อ 025) โรงเรียนสันป่าตอง วิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 18 คน ผลการ วิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีความ เข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมองเห็นคุณค่าในตนเองหลังการ ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทาเทะโอะกะ โยโกะ (Tateoka Yoko, 2006) ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง *ひとりで読むことからピア・リーディングへ日本語学習者の読解過程と対話的協働学習* ซึ่งเกี่ยวกับวิธีการสอนการอ่านภาษา ญี่ปุ่นโดยใช้รูปแบบ Peer reading พบว่า การอ่านร่วมกันกับเพื่อน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนาน กระตือรือร้นมากขึ้น การรับฟังความคิดเห็นและมุมมองที่ต่างกันทำให้เข้าใจความคิดของตนมากขึ้น

เทคนิคการสอนแบบจิ๊กซอว์เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมการสอนในห้องเรียน ที่ช่วยผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จไปพร้อม ๆ กัน วิธีสอนแบบจิ๊กซอว์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ หนึ่ง มีวิธีการหลัก ๆ ได้แก่ การจัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การ ทดสอบ การคิดคะแนน และระบบการให้รางวัล การจัดกิจกรรมการ สอนแบบจิ๊กซอว์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ และถ่ายทอด ความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้การ เรียนรู้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากเทคนิคการสอนแบบจิ๊กซอว์ มีจุด

มุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน ในกลุ่มมากขึ้น โดยสมาชิกในกลุ่มจะสามารถ ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเรื่องที่กำหนด เมื่อผู้เรียนทุกคนอ่านเนื้อเรื่องในหัวข้อเดียวกันจบ แต่ละกลุ่มจะร่วมกันอภิปรายในหัวข้อนั้น หลังจากนั้นผู้เชี่ยวชาญก็กลับมาয়ทีมของตนเรียกว่า “กลุ่มบ้าน” เพื่ออธิบายส่วนที่ตนรู้ให้คนอื่น ๆ และในที่สุดทุกคนต้องมีความรู้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด หัวใจของการสอนแบบจิกซอร์ คือ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้เรียนทุกคนต้องพึ่งพาความรู้จากผู้เรียนคนอื่น ๆ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนต่อการทำงานร่วมกันทำให้พัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานที่ดี นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว และได้แสดงออกระหว่างเรียน ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มยังช่วยสลายพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีความรักสามัคคีและช่วยเหลือกัน เพื่อช่วยให้กลุ่มของตนเองเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนวรรณ เทียนเจษฎา, 2548, หน้า 4) การเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบจิกซอร์ เป็นการเรียนการสอนที่ใช้แนวความคิดการต่อชิ้นส่วนที่เป็นภาพแต่นำมาประยุกต์ใช้ในการอ่าน โดยใช้การต่อชิ้นส่วนที่เป็นข้อความหรือต่อเนื้อหาให้สมบูรณ์ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคน จะได้ศึกษาเพียงหัวข้อย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด โดยการศึกษาเรื่องนั้น ๆ จากเอกสารหรือกิจกรรมที่ครูจัดให้ ในตอนที่ศึกษาหัวข้อย่อยนั้นนักเรียนจะทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อย่อยเดียวกัน เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) และเตรียมพร้อมที่จะกลับไปอธิบาย หรือสอนเพื่อนสมาชิกในกลุ่มบ้าน (Home Group) ของตนเอง ส่วนเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring Approach) เป็นกลวิธีหนึ่ง ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนและเพิ่มพูนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติต่อการอ่านของผู้เรียนที่มีปัญหาการอ่านด้วย อัสติน (Austin, 1993, อ้างอิงใน ศรีนยา ขติยะ, 2544, หน้า 46) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีที่ส่งผลดีต่อผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนที่เรียนเก่งจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อน หรือผู้เรียนที่เรียนอ่อนที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนที่เรียนเก่ง เนื่องจากผู้เรียนที่เรียนเก่งจะได้รับการกระตุ้นจากครูผู้สอนให้ถ่ายทอดสิ่งที่รู้แก่เพื่อนทำให้ผู้เรียนเก่งจะเกิดความเข้าใจในการเรียนมากขึ้น และเกิดความเข้าใจในบทเรียนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกลวิธีการสอนทั้งสองวิธีมาประยุกต์ผสมผสานกัน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิกซอร์เป็นกิจกรรมหลักและสอดแทรกกิจกรรมการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer tutoring) ในรูปแบบการจับคู่ระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่งกับนักเรียนที่เรียนอ่อนไปเป็นขั้นตอนหนึ่ง เพื่อเป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง โดยผู้เรียนที่เรียนอ่อนกว่าก็ควรจะได้รับประโยชน์และการสอนจากเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า ซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน สร้างเสริมความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้น ทำให้

ผู้เรียนที่อ่อนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและเร็ว เนื่องจากภาษาที่ใช้สื่อสารระหว่างนักเรียนที่เก่งกับนักเรียนที่อ่อนกว่าเป็นภาษาเดียวกัน เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในวัยเดียวกัน และทำให้ผู้เรียนกล้าซักถามปัญหาและทราบบัญญาของผู้เรียนด้วยตัวเอง เพราะอยู่ใกล้ชิดกันมากกว่า ครูผู้สอน จึงน่าจะทำให้การพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้มีคุณภาพมากขึ้น

จากความสำคัญ สภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางภาษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจโดยการนำแนวทางการสอนแบบจิกซอร์ และแนวทางการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มาประยุกต์บูรณาการร่วมกัน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจได้เต็มตามศักยภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ทั้งนักเรียนกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์ และกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์ และกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโปรแกรมอังกฤษ-ญี่ปุ่นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จังหวัดสกลนคร 4 โรงเรียน จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 160 คน โดยแต่ละห้องเรียนเป็นห้องเรียนแบบคณะมีเด็กเก่ง เด็กปานกลางและเด็กอ่อนอยู่ละกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโปรแกรมอังกฤษ-ญี่ปุ่น โรงเรียนธาดานารายณ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จังหวัดสกลนคร 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอว์

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจ

4. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอว์ประยุกต์

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอว์ประยุกต์ ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษา ด้านการอ่านแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอว์ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นให้สอดคล้องกับหลักสูตร และเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาข้อความบทอ่านที่จะใช้เป็นเนื้อหาข้อความบทอ่านในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

1.3 ดำเนินการคัดเลือกเนื้อหาข้อความบทอ่าน เกี่ยวกับนิทาน เรื่องสั้น บทสนทนา การโฆษณา ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ ข้อมูลจากเว็บไซต์

1.4 นำเนื้อหาข้อความบทอ่านจากที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1.3 เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ และประเมินความเหมาะสมเนื้อหาที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในด้านของคำศัพท์ โครงสร้างเนื้อหา และการครบถ้วนของประเภทเนื้อหาที่นักเรียนสามารถพบเห็นได้จากชีวิตจริง

1.5 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอว์ประยุกต์และนำเนื้อหาที่ได้จากการคัดเลือกตามขั้นตอนที่ 1.4 มาเป็นสื่อในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ สารสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอว์ประยุกต์ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพตรวจสอบความเหมาะสมของแผน ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งจากการตรวจสอบความเหมาะสม พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยภาพอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55

1.7 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจ ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบจากเอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2.2 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มัธยมศึกษาตอนปลายและหนังสือแบบเรียนภาษาญี่ปุ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเทียบเคียงในการคัดเลือกเนื้อหา ที่จะนำมาใช้ในการสร้างแบบทดสอบให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร และเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.3 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจ โดยยึดพฤติกรรมตามนิยามเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจที่กำหนดไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในด้านคำศัพท์ การตีความ และความสามารถในการสรุปความของเรื่องที่อ่าน

2.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยมุ่งวัดพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในข้อ 2.3 จำนวน 40 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมการใช้ภาษา ของข้อคำถามของแบบทดสอบซึ่งตัวอย่างแบบประเมิน

2.6 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยวิเคราะห์หาค่า IOC พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

2.7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ และหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยนำผลคะแนนจากการทดสอบของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B) ตามวิธีของ เบนเนน (Brennan Index) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 ถึง 1.00 และนำข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ไปวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett) ซึ่งจากการหาคุณภาพของแบบทดสอบ หาค่าอำนาจจำแนก พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 ถึง 0.74 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

2.8 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้จริงต่อไป

3. การสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมมีขั้นตอน การสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจตามแนวคิดวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) จากเอกสารและตำราเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดความพึงพอใจ

3.2 กำหนดกรอบเนื้อหาการสร้างแบบสอบถามและกำหนดลักษณะของแบบสอบถาม ซึ่งได้กรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยสุด

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษาของข้อคำถาม

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยนำผลคะแนนจากการสอบถามนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนน รวมข้อที่เหลือทุกข้อ (Item total correlation) โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สัน โพรดักโมเมนต์ (Pearson product-moment correlation coefficient) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ซึ่งจากการประเมินค่าอำนาจจำแนกได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.67. และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ทดสอบนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาญี่ปุ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่ประยุคต์ตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่ โดยใช้เวลา จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ใช้เวลาเรียนพร้อมกันทุกชั่วโมง

3. หลังจากดำเนินการสอนครบตามจำนวนที่กำหนดให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและให้นักเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์การทดสอบแบบที่ (t-test แบบ Dependent)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์การทดสอบแบบที่ (t-test แบบ Independent)

3. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจิกซอร์ว่ประยุคต์ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ทั้งนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ จิกซอร์ว่ประยุคต์และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ จิกซอร์ว่มีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ จิกซอร์ว่ประยุคต์และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ จิกซอร์ว่สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่ประยุคต์ มีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่ประยุคต์สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจดีกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่ประยุคต์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ว่ประยุคต์โดยรวม

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

จากสรุปผลการวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถอภิปรายผลในประเด็นหลัก ๆ คือ ประเด็นเรื่องการพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นเรื่องการพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์ และกลุ่มควบคุมที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ โดยผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้ทราบได้ว่าทั้งการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์และการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์สามารถพัฒนาความสามารถในการการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ทั้ง 2 วิธี โดยจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ พบว่า คะแนนหลังเรียนของทั้ง 2 กลุ่มสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งแสดงว่า เมื่อนำการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์และการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจก็จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นได้ ซึ่งผลการทดลองดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ศศิธร ช่วยสงค์ (2551) บุชบา ปานดำรง (2555) Tateoka Yoko (2005) เป็นต้น

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจหลังเรียนระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์มีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยในการทดลองครั้งนี้ มีการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสองกลุ่มคือกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนรู้แบบจิกซอร์ประยุกต์กับกลุ่มควบคุมที่เรียน

โดยใช้การเรียนรู้แบบจิกซอร์ ดังนั้นการที่จะทำให้เชื่อว่าหลังเรียนด้วยวิธีการสองวิธีนั้นให้ผลหลังเรียนต่างกันจริง ไม่ได้เกิดจากการไม่เท่ากันด้านความสามารถการอ่านตั้งแต่ก่อนเรียนแล้ว ผู้วิจัยจึงพยายามทำให้ความสามารถด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นของทั้งสองกลุ่มใกล้เคียงกันมากที่สุดตั้งแต่ ตอนแรก โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนแบบเรียงลำดับแบบสลับความสามารถด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้ผลการสอบของโรงเรียนที่ผ่านมาเป็นตัวจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยภาพรวมตอนแรกก่อนเรียนใกล้เคียงกันมากแล้ว นอกจากนั้นเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบว่าก่อนเรียนนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจแตกต่างกันหรือไม่ โดยก่อนเรียนให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งผลการทดสอบพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย หลังเรียนทั้งสองกลุ่มที่แตกต่างกันนั้นเกิดจากอิทธิพลของการจัดการเรียนรู้ที่ทดลองอย่างแท้จริง โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์ที่ผู้วิจัยนำแนวคิดการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาสอดแทรกในขั้นตอนหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์นั้นให้ผลการเรียนด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจได้ดีกว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ในการเรียนการสอนแบบร่วมมือ แบบจิกซอร์ประยุกต์ที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขึ้นมานั้นได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบจิกซอร์ และแนวคิดการเรียนรูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มาประยุกต์ร่วมกัน ซึ่งทั้ง 2 แนวคิดที่กล่าวมานั้นล้วนแต่ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อนร่วมความเข้าใจสูงขึ้นอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว

นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์มีผลทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสูงกว่าการสอนแบบจิกซอร์นั้น อาจเนื่องมาจากในกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิกซอร์นั้นยึดการทำงานเป็นกลุ่มอยู่แล้ว แต่ในการเรียนการสอนแบบจิกซอร์ประยุกต์นั้น มีจุดเด่น ที่แตกต่างจากการเรียนรู้แบบจิกซอร์เดิมคือ มีการนำการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาสอดแทรกเป็นขั้นตอนหนึ่งที่เพิ่มเติมจากการเรียนรู้แบบเดิม โดยมีชั้นการจับคู่ที่นักเรียนที่เก่งกับนักเรียนที่อ่อนกว่าอยู่ในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งการเพิ่มขั้นตอนการจับคู่ที่นักเรียนที่เก่งกับนักเรียนที่อ่อนกว่าจะสอนเพื่อนนักเรียนที่อ่อนกว่าซึ่งมีข้อดีที่ค้นพบ คือ ทำให้นักเรียนที่อ่อนกว่า มีความกล้าที่จะถามเพื่อนที่เก่งกว่า เพราะเป็นเพื่อนกันสนิทสนมกัน และเพื่อนที่เก่งกว่าสามารถที่จะสอนเพื่อนด้วยกันโดยใช้

ภาษาเดียวกัน ทำให้การเรียนรู้ในชั้นตอนนี้เป็นไปอย่างมีความสุข ทั้งผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ และการที่คนเก่งสอนผู้ที่ยังอ่อนกว่า ทำให้คนเก่งมีความมั่นใจในการเรียนรู้ มากขึ้น มีทักษะในการสื่อสารมากขึ้น ส่งผลทำให้นักเรียนกลุ่มเก่งมีผลการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยการจับคู่ คนเก่งกับคนอ่อนกว่าเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนในห้องเรียนเดียวกันมีปฏิสัมพันธ์กันในการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความรู้มากกว่าได้ช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่าโดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลืออีกแรงหนึ่ง จึงส่งผลทำให้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบจิกซอร์ประยุกต์ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจได้มากขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม นอกจากนี้การจัดการเรียนแบบจิกซอร์ประยุกต์ยังเป็นการเรียนรู้ที่ได้เพิ่มเติมในสัปดาห์ละเอียดในการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น และเน้นในการดูแลนักเรียนที่มากขึ้น กล่าวคือ ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิกซอร์ประยุกต์นั้น ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจะมีการแบ่งนักเรียนกลุ่มเก่งกลุ่มอ่อนไปจนจบขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิกซอร์ประยุกต์เป็นอย่างมาก และในขั้นตอนที่ 2 นั้นจะมีการจับคู่คนเก่งและกลุ่มอ่อนให้เรียนร่วมกันโดยให้นักเรียนเก่งช่วยสอนนักเรียนอ่อนและก่อนจะจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ครูผู้สอนก็จะมีการแนะนำให้นักเรียนกลุ่มเก่งก่อน เพื่อแนะนำวิธีการสอนให้นักเรียนกลุ่มเก่งได้เข้าใจก่อน ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมองเห็นว่า ในกระบวนการสอนการอ่านนั้น ครูผู้สอนจะต้องทำอย่างไรให้นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มาก และครูผู้สอนจะทำอย่างไรให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองไม่ถูกปล่อยทิ้งทำตามกิจกรรมโดยไม่มีครูชี้แนะ และทำอย่างไรให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้ของตนเองออกมาได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีการเขียนอธิบายเพิ่มเติมว่า นักเรียนรู้สึกได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น ครูผู้สอนมีการอธิบายเนื้อหาที่เข้าใจ มีการแบ่งกลุ่มให้ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ดี ได้ใช้ความรู้ของตนเองได้เต็มที่ ชอบการแบ่งกลุ่มที่หลากหลาย เป็นต้น ซึ่งในส่วนนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ที่ได้ประยุกต์เข้ากับการจัดการเรียนรู้แบบจิกซอร์

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ไปใช้ ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้ง

ต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการจัดกลุ่มที่หลากหลายมากขึ้น เช่น จากที่จัดกลุ่ม 4 คนให้เป็นจัดกลุ่ม 8 คน โดยในการจัดกลุ่ม 8 คนจะต้องมีป้ายชื่อสีแดง (คนเก่ง) 4 คนและคนที่ไม่มีป้ายชื่อสีน้ำเงิน (คนอ่อน) 4 คน และให้ข้อความบทอ่านในส่วนรับผิดชอบเป็นคู่ เช่น คู่ที่ในส่วน A จะต้องเป็นคนที่มีป้ายชื่อสีแดง (คนเก่ง) และป้ายชื่อสีน้ำเงิน (คนอ่อน) ได้รับความรับผิดชอบเป็นคู่ภายในกลุ่ม 8 คน ขั้นตอนให้จับคู่เด็กเก่งและเด็กอ่อนจะอยู่ในขั้นตอนแบ่งกลุ่มใหญ่ไปในตัว ช่วยลดการเสียเวลาในการทำกิจกรรมขั้นจับคู่

1.2 ควรมีการสอดแทรกคำศัพท์เข้าไปในขั้นตอนการสอนให้มากขึ้น เช่น ชั้นจับกลุ่มใหญ่อาจจะแจกคำศัพท์ชุดที่ 1 ให้นักเรียนชั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจจะแจกคำศัพท์ชุดที่ 2 ชั้นสุดท้ายชั้นรวมเนื้อหาอาจจะแจกคำศัพท์ชุดที่ 3 แจกคล้าย ๆ เหมือนการต่อเกมตัวต่อให้มากขึ้น

1.3 ครูควรชี้แนะในการจัดกลุ่มให้ชัดเจนและควรตั้งกฎระเบียบภายในห้องเรียนว่ามีอะไรที่ไม่ควรทำบ้าง เช่น ห้ามเล่นโทรศัพท์มือถือให้นักเรียนเอาโทรศัพท์มาวางไว้หน้าห้องเรียน เป็นต้น

1.4 ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้คุณครูผู้สอนควรมีการประชุมกับนักเรียนกลุ่มเก่งเพื่อซักซ้อมความเข้าใจวิธีการถ่ายทอดแนะนำเพื่อนในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่องหลังจากการที่ครูผู้สอนได้ประชุมชี้แจงไปแล้วก่อนดำเนินการทดลอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาโดยการนำแนวการสอนอื่น ๆ มาปรับใช้กับการใช้การสอนในรูปแบบร่วมมือให้หลากหลาย นำรูปแบบการสอนแบบอื่น ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนกับเนื้อหาการสอนทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูดการอ่าน และการเขียน ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบวิธีการสอน หากนำมาปรับเปลี่ยนใช้ในการสอนจะทำให้เด็กนักเรียนไม่รู้สึกเบื่อต่อการเรียนในวิชาต่าง ๆ และอาจทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจในการสอนของคุณครูผู้สอนได้มากขึ้นกว่าเดิม

2.2 ควรมีการศึกษาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ มาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจ

2.3 ควรมีการศึกษาพัฒนาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจโดยนำรูปแบบอื่น ๆ มาผสมผสานการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชีวัน บุญตัน. (2546). การใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและการมองเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธนวรรณ เทียนแจษฎา. (2548). การเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบจิ๊กซอว์กับการจัดกิจกรรมตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธิวพร วิริยมานูวงศ์. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษและความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิค Jigsaw กับเทคนิคการสอนอ่านตามปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2558). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 15(1) , 42-47.
- บุษบา ปานดำรงดี. (2554). Peer-Assisted Learning การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2557, จาก <http://beerbussaba.blogspot.com/2011/05/peerassistedlearning.html>.
- ผกาศรี เย็นบุตร. (2542). เอกสารประกอบการสอนวิชา ท. 0211 (การอ่าน). คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรินยา ขัติยะ. (2544). การใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร ช่วยสงค์. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและทักษะการคิดพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) กับแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สงวน เกตุปรางค์. (2553). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค Jigsaw. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2544). การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการตั้งคำถาม. วารสารวิชาการ, 9(4), 55-61.
- Fuchs, L. S., Fuchs,D.,and Kazden, S. (1999). Effect of peer-assisted learning strategies on high-school student with serious reading problems. Remedial and Special Education. 1999: 20(5), 309-318.
- Japan Foundation. (2012). Survey Report on Japanese-Language Education Abroad 2009/2010. Available: <http://www.jpff.go.jp/j/japanese/survey/area.html>[2013/10/27, January 20, 2014.
- Tateoka Yoko. (2005). Question and Problem-Solving Strategies in the Reading Process. Journal of Japanese Language Teaching. 2005. Volume 111, 66-75.
- _____. (2006). Japanese learning from reading alone to peer reading Interactive collaboration and learning's reading comprehension process. Tokai University.
- (館岡 洋子. (2006). 「ひとりで読むことからピア・リーディングへ日本語学習者の読解過程と対話的協働学習」. 東海大学.).

รายงานผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไช้กรอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of a Local Content Learning Unit on “Khai Khrob Salted Duck Yolks: A Folk Wisdom Product of Songkhla Lake Basin” in the Subject Area of Occupation and Technology for Primary Grade 5 Students.

ณัฐติกา พรหมดำ^{1*}, วิทวัฒน์ ชัตติยะมาน² และ อมลวรรณ วีระธรรมโม³

Nattiga Promdum^{1*}, Witthawat Khattiyaman² and Amonwan Weerathammo³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไช้กรอบภูมิปัญญาชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลา 2) สร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น 3) ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยประเมินจาก 3.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.2) ผลการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น 3.3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องไช้กรอบภูมิปัญญาชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดศาลาหัวยาง จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ 2) หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องไช้กรอบภูมิปัญญา ชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลา 3) แผนการจัดการเรียน จำนวน 6 แผน จำนวนเวลา 18 ชั่วโมง 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 5) แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นจำนวน 13 ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน เห็นความสำคัญและต้องการให้มีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น และเห็นว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง และร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน 2) การตรวจสอบคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 3) การศึกษาผลการใช้และการประเมินผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า 3.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.09 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) คะแนนผลการปฏิบัติงาน รวมอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.62 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 4.81 สูงกว่าเกณฑ์ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น, หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น, ไช้กรอบภูมิปัญญา

¹ มหบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author : e-mail : nattiga_prom3@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were: 1) to examine basic data for development of local content learning units on the “khaikhrop” salted duck yolk as a folk wisdom product of Songkhla Lake. 2) to create and evaluate the local content learning units; and 3) to determine the outcome of the use of the local content learning units by evaluating them on the following bases: 3.1) achievements of students based on their work performance 3.2) evaluation of students’ satisfaction with learning through such local content learning units. The sample in this study consisted of 34 Primary-5 students at Thetsaban 3 School, Wat Salahuayang, in Semester 2, Academic Year 2045, drawn by using the Cluster Random Sampling method. The research tools used were: an interview survey form on opinions and desires in respect of development of such learning units; an interview survey form for local wisdom teachers; local content learning units on Khai Khrob: a Folk Wisdom Product of the Songkhla Lake Basin; a learning management plan for the learning units; a work performance evaluation form; an achievement test; and a questionnaire on students’ satisfaction with learning through the local content learning units.

The results of this research were as follow 1) Administrators of educational institutions, teachers, school boards, parents and students are aware of the importance and want further development of such local content learning units and they think that activities focusing on conservation of local wisdom should be conducted to enable youths to gain proper knowledge and understanding, thus cherishing their local tradition and perpetuating local wisdom. 2) The evaluation of the local content learning units by experts shows that the suitability of the units ranks at the highest level while the IOC is 0.90. 3) Based on the investigation and evaluation of the outcome of the use of the local content learning units, it is found that: 3.1) The overall learning achievement of the students is very good, with an average score of 80.09 percent. The overall work performance is very good , with an average score of 87.62 percent. 3.2) The overall student satisfaction ranks at the highest level of 4.81, which is above the high level.

Keywords: The Development of a Local Content Learning Unit, Local Content Learning Unit, Khai Khrob Salted Duck Yolks a Folk Wisdom

บทนำ/ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และแข่งขันในสังคม ไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข

การจัดการเรียนรู้ครูสอนต้องมีข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน คือ นำสภาพปัญหา ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสิ่งที่ดึงดูดใจของครอบครัว ชุมชน วัด สถาบันการศึกษา และประชาสังคมเข้ามาบูรณาการการเรียนรู้อำนาจเป็นต้องทำทั้งระบบ และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเรียนรู้ ผลักดันให้โรงเรียนเป็นปัจจัยหลักของการเร่งพัฒนาที่สำคัญที่สุด โดยเริ่มจากการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงสภาพปัญหาของท้องถิ่น สภาพปัญหาของผู้เรียน สร้างความเป็นปึก

แผ่นให้กับสังคมที่มีความแบ่งแยก โดยมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสม มุ่งเน้นให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติการเรียนรู้ได้ทั้งระบบและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเรียนรู้ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2550: 20)

จากสภาพความแตกต่างที่หลากหลายของสังคม ประเพณี วัฒนธรรมและความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ทำให้การจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมโลก การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจึงต้องเปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร หรือจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพราะจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ตัวผู้เรียนและผู้สอนได้เห็นถึงความเชื่อมโยงของรายวิชาต่าง ๆ ที่เรียนรู้และการเรียนรู้รายวิชาหนึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมได้หลายอย่างเป็นผลดีต่อการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณลักษณะพึงประสงค์ ช่วยตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จากปัญหาพบว่าผู้เรียนไม่มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดสงขลา และไม่ได้ตระหนักถึง

ความสำคัญในการศึกษาและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนเท่าที่ควร ขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพราะการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นเพียงด้านวิชาการมาก การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจากสื่อการเรียนที่เป็นของจริง ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับไข่ครอบนั้น นับว่ามีความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพประมงในทะเลสาบสงขลาอย่างชัดเจน โดยสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายของภูมิปัญญาชาวบ้านที่สำคัญ ครอบคลุมไปถึงสงขลาพัทลุงและนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะชุมชนสังฆิงพระ ชุมชนสิงหนคร ชุมชนคูขุดของจังหวัดสงขลาที่มีการประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ดของชาวบ้านริมทะเลสาบ ซึ่งนำไปสู่ภูมิปัญญาในการถนอมอาหารของชุมชนสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ดำรง การใช้ภูมิปัญญาที่เกิดจากการส่งสมความรู้ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมายังรุ่นลูกรุ่นหลานมาถึงปัจจุบัน ทั้งเพื่อต้องการสืบทอดภูมิปัญญาดังกล่าวจึงนำไปสู่การสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบภูมิปัญญาชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลา

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชน จึงได้เห็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ดำรงของชุมชน โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านอาหารพื้นเมืองริมทะเลสาบสงขลาอย่างไข่ครอบสงขลา เมื่อได้ศึกษารายละเอียดและความเป็นมาของภูมิปัญญาการทำไข่ครอบแล้วพบว่าเนื้อหาสาระเรื่อง ไข่ครอบ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 2 จึงนำมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น และได้นำหลักการ แนวคิดการเรียนรู้ตามรูปแบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตจริง รวมทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ มาสืบทอดอาชีพท้องถิ่นให้ดำรงอยู่สืบไป เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ นักเรียน รักและศรัทธาต่อภูมิปัญญา มีความชื่นชอบ และเห็นความสำคัญ เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าอาชีพในท้องถิ่นสืบสานภูมิปัญญาให้ดำรงอยู่คู่กับท้องถิ่น สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบภูมิปัญญาชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลา
2. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่

ครอบภูมิปัญญาชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งขั้นตอนในการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนของวิธีสอนโดยใช้รูปแบบของโมเดลซิปปา (CIPPA Model) แบ่งได้เป็น 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นทำความเข้าใจเชื่อมโยงความรู้ใหม่และความรู้เดิม ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและจัดรูปแบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติและแสดงผลงาน ขั้นที่ 7 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งนำแต่ละขั้นมาใช้ในการทำงานตามกระบวนการกลุ่มของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการสอนที่สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและลงมือปฏิบัติเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ทศนา แจมมณี, 2548.) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์, (2544). ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนซิปปา เพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนซิปปา เพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการวิเคราะห์และเจตคติต่อความรักชาติหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาพร คล้ายวิเชียร, (2545). ได้ศึกษาผลของการสอนวิชาภาพพิมพ์พื้นฐานโดยใช้โมเดลซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาพพิมพ์พื้นฐานสูงขึ้นหลังจากที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโมเดลซิปปาทำให้นักศึกษามีทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานและปฏิบัติงาน การยอมรับฟังผู้อื่นและเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

อริยา กัญชวลักษณ์, (2546). ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยรูปแบบโมเดลซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบภาพร่าง ในรายวิชาการพิมพ์ซิลค์สกรีนเบื้องต้น พบว่า 1) นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนซิปปา มีทักษะการออกแบบภาพร่างหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.03 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนซิปปามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลังเรียนอยู่ใน

ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49
วารสารณ สังก, (2550). ได้พัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบ
บูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจากฝีมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
เทศบาล 2 (อ่อนอุทิศ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนอยู่ใน
ระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ
81.91 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนอยู่ใน
ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.44 ความพึงพอใจของนักเรียน
ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบาน
จากฝีมือ อยู่ในระดับมาก

สลิตา สังขวิชัย, (2551). ได้พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง สร้างสรรค์งานไม้ไผ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้บริหารสถาน
ศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้อง
กันว่าควรส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
แบบบูรณาการเรื่อง สร้างสรรค์งานไม้ไผ่มาจัดการเรียนการสอน
ในโรงเรียนเพื่อช่วยสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้มี
องค์ประกอบสอดคล้องเหมาะสมที่จะนำไปใช้ และการนำหน่วยการ
เรียนรู้ไปใช้และประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนนักเรียน นักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.58 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ย
ร้อยละ 87.14 และนักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ
เรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง สร้างสรรค์งานไม้ไผ่
อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.62

ประจวบ คล้ายสมบัติ, (2552). พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
แบบบูรณาการ เรื่อง การเพาะเห็ดนางฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ตำบลพะวง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า 1) โดยภาพรวม
ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียน ต้องการให้มีการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่เน้นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่น การให้นักเรียนได้
เรียนรู้ในสิ่งใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน การนำทรัพยากรท้องถิ่นมา
ใช้ รวมถึงการได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยเฉพาะจากครู
ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะทำให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และสามารถนำ
ไปใช้เป็นประโยชน์โดยตรงในชีวิตประจำวัน ด้านการสำรวจข้อมูลของ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏว่ามีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การเพาะ
เห็ดนางฟ้า ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญและนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น
มาใช้ในการเพาะเห็ดนางฟ้า จำนวน 6 คน และจากการสัมภาษณ์ครู
ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 4 คน ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์
ส่วนผสม กรรมวิธีหรือขั้นตอนในการเพาะเห็ดนางฟ้า โดยผู้วิจัยได้
นำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการพัฒนาหน่วยการ
เรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง การเพาะเห็ดนางฟ้า 2) ผลการ
ตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบ
บูรณาการ เรื่อง การเพาะเห็ดนางฟ้า มีองค์ประกอบของหน่วยการ

เรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.94) มีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบ
เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
แบบบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีค่าดัชนี
ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ผลการนำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง การเพาะ
เห็ดนางฟ้าไปใช้และประเมินผลการใช้ พบว่า การปฏิบัติงานของ
นักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.18
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน อยู่ในระดับดีมาก มีคะแนน
เฉลี่ย 80.46 และผลความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้
ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย
4.38

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไขครอบภูมิปัญญา
ชาวบ้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง
(Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว
กรณีตัวอย่าง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551: 125) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตาม
ขั้นตอนดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วย
การเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไขครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบ
สงขลา**

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะ
กรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครู จำนวน 6 คน ผู้ปกครอง
นักเรียน จำนวน 20 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียน
เทศบาล 3 วัดศาลาหัวยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน
34 คน และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการ
พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไขครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน
ริมทะเลสาบสงขลา คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับ
ความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไขครอบ
ภูมิปัญญาชาวบ้านริมทะเลสาบสงขลาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
และครู จำนวน 1 ฉบับ นักเรียน จำนวน 1 ฉบับ คณะกรรมการ
สถานศึกษาและผู้ปกครอง จำนวน 1 ฉบับ และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
จำนวน 1 ฉบับ ประเด็นที่ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วย
การเรียนรู้ได้แก่ ข้อมูลมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็น
เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นในด้าน
สาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอนและ
แหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและนักเรียน
หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ แบบทดสอบความรู้
ความเข้าใจ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน โดยให้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

ผู้เชี่ยวชาญในการสร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการทำไข่ครอบครัว จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

2. แผนการจัดการเรียนรู้

3. แบบทดสอบวัดความรู้

4. แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบต่าง ๆ ของหน่วยการเรียนรู้ และหาค่าความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ พิจารณาตามประเด็นคำถามต่าง ๆ ของการประเมิน

2. หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้และองค์ประกอบของแผนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3. หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 (บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 84)

4. หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดทักษะการปฏิบัติงาน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543: 356)

5. หาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543:356)

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดศาลาหัวยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

2. แบบทดสอบวัดความรู้

3. แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมนักเรียน ผู้สอน แผนการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา สถานที่จัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

3. วัดทักษะการปฏิบัติงาน แล้วบันทึกผลในแบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน โดยคะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนต้องมีค่าร้อยละ 75 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. ทดสอบวัดความรู้ เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยคะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนต้องมีค่าร้อยละ 75 ขึ้นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินตามแนวของ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2543:138)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. นำคะแนนมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 85)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนดของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวปัญหาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา โดยการทดสอบที (t-test)

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ของคะแนนรวมและค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลจากการปฏิบัติงาน โดยการทดสอบที (t-test)

4. วัดผลความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้กับเกณฑ์ที่กำหนด โดยการทดสอบที (t-test)

การอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

1. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา จากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน โดยผู้วิจัยได้สรุปในประเด็นต่าง ๆ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา มีประโยชน์ควรจะนำความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการทำไข้ครอบมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับไข้เปิดที่มีอยู่มากในชุมชนริมทะเลที่มีการเลี้ยงเปิดเป็นอาชีพอย่างแพร่หลายและนำมาแปรรูปมาเป็นไข้ครอบจำหน่ายอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นที่นิยมในการรับประทานของชาวบ้านจังหวัดสงขลา และยังเป็นการนำทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ช่วยสร้างความรู้ในการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจวบ คล้ายสมบัติ (2549: 103) ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น การเพาะเห็ดนางฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าโรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรที่ดึงความเป็นท้องถิ่นของชุมชนออกมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าและความสำคัญของการฝึกอาชีพเพื่อดำรงชีวิต และผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอน เรื่อง การเพาะเห็ดนางฟ้า เพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

ผลการสร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่ที่ 1.00 และผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.90 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กิจกรรมเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้การวัดและการประเมินผลประกอบด้วยด้านความรู้และด้านทักษะการปฏิบัติที่ออกแบบไว้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ระหว่าง 4.00-5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.18 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ตลอดจน

ปลูกฝังนิสัยการทำงานของนักเรียนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิศา สังข์ชัย (2551: 130) ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง สร้างสรรค์งานไม้ไผ่กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า จากการประเมินคุณภาพ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าคุณค่าประกอบของหน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ผลการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดศาลาหัวยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งแบบทดสอบวัดความรู้มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40-0.78 สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2541: 182) ที่กล่าวว่า ความยากง่าย (p) ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 จึงถือว่าใช้ได้ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24-0.73 สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2541: 87) และมีค่าความเชื่อมั่นที่วิเคราะห์โดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.82 สอดคล้องกับล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2540: 181-185) ที่กล่าวว่าค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ต้องไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงถือว่าใช้ได้ แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นที่วิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.67 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้มีค่าความเชื่อมั่นที่วิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.80 ซึ่งจัดได้ว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพที่จะนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา

การศึกษาผลการนำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับดีเยี่ยม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.09 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.62 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.81 สูงกว่าเกณฑ์ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข้ครอบภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดศาลาหัวยาง พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ระดับนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวัดทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก 1) ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจมาจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) เป็นรูปแบบกระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างความรู้ ค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติ ซึ่งนักเรียนจะมีบทบาทมากในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ และขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น กิจกรรมนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนแต่ละคนแบ่งปันความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นรับรู้อีกและให้กลุ่มช่วยกันตรวจสอบความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และยังส่งเสริมผู้เรียนให้จดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่ายจากการทำกิจกรรม ได้แก่ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญของความรู้ทั้งหมด ทั้งในด้านความรู้เดิมและความรู้ใหม่แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงให้ได้ใจความสาระสำคัญครบถ้วน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการจดจำสาระการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารภรณ์ สังสง (2551: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำวิจัยการศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจากฝีมือ พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.91 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.44 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจากฝีมือ อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ต้องการให้นำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียน

การสอน เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำไข่ครอบครัว ซึ่งสามารถนำไปใช้เผยแพร่ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาให้กับผู้อื่นได้และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดทางธุรกิจในการนำไปประกอบอาชีพได้ ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่ที่ 1.00 และผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการนำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา เมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.09 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.62 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลา พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.81 สูงกว่าเกณฑ์ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติทักษะการปฏิบัติ ควรมีการยืดหยุ่นเรื่องเวลา และคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานของนักเรียน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ไข่ครอบครัวภูมิปัญญาชาวบ้าน ริมทะเลสาบสงขลาสามารถนำไปประยุกต์ใช้สอนกับนักเรียนชั้นอื่นได้

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความปลอดภัยของการเลือกใช้เครื่องมือในการฝึกปฏิบัติจริง

1.4 ครูผู้สอนควรเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนให้พร้อม รวมทั้งติดต่อประสานงานกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เรียนรู้ในกรณีที่ต้องขอความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน

1.5 การจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงควรใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนในทุกขั้นตอน

1.6 การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโมเดลซิปปา เป็นการ

ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แต่ละกิจกรรมที่นำมาจัดการเรียนรู้จึงสำคัญมากที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม ผู้สอนควรนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการและความถนัดของผู้เรียนและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนในแต่ละบุคคล

1.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน โดยกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนในแต่ละแผนการเรียนรู้

1.8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยการทำงานกลุ่ม ครูผู้สอนควรแนะนำทักษะพื้นฐานในการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนก่อนลงมือปฏิบัติงานใด ๆ ทุกครั้ง เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจกระบวนการ และสามารถนำไปยึดถือปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ส่งผลงานผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพผ่านเกณฑ์การปฏิบัติที่ครูได้ตั้งเอาไว้ตามจุดมุ่งหมาย

1.9 การวัดและการประเมินผล ควรมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยเพิ่มความตื่นตัวให้กับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2 ควรมีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม หรือ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญอีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่งด้วย

2.3 สถานศึกษาควรได้มีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องของงานอาชีพอื่นในท้องถิ่นที่กำลังสูญหายไป เช่น การทำอาหารโบราณที่พบเฉพาะในท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เยาวชนได้เรียนรู้ต่อไป

2.4 ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นและจัดการเรียนรู้

2.5 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชนโดยใช้กลุ่มนักเรียนเป็นตัวขับเคลื่อน

2.6 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านอื่น ๆ เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การมีจิตสาธารณะ มีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.7 ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการจัดกิจกรรมการแสดงผลงานนักเรียน ที่เน้นการปฏิบัติจากการเรียน เช่น การสาธิต และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรช่วยในการอบรมวิชาชีพจากความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ผ่านครุภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อช่วยฝึกทักษะการแสดงออกของนักเรียน

2.8 ควรมีการวิจัยที่มีการนำรูปแบบวิธีการสอนอื่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน เช่น รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) การสอนเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่การนำความรู้ไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญา หนูเงินเส้ง. (2552). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ดอกไม้สวยด้วยใบยางพารา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2543). **เทคโนโลยีทางการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ทศนา แคมมณี. (2548). **รูปแบบการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). **รวมบทความการวิจัย การวัดและประเมินผล (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- ประจวบ คล้ายสมบัติ. (2552). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การเพาะเห็ดนางฟ้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). **สถิติวิทยาทางการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วารภรณ์ สังสง. (2551). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจากฝีมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมภาพร คล้ายวิเชียร. (2545). **ผลของการสอนวิชาภาพพิมพ์พื้นฐานโดยใช้โมเดลชิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บุรีรัมย์: สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- สลิตา สังข์วิชัย. (2551). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง สร้างสรรค์งานไม้ไฟ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์. (2544). **ผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปาเพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). **แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- อริยา กัณท์ลักษณ์. (2546). **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนชิปปา เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบภาพร่าง ในรายวิชาการพิมพ์ซิลค์สกรีน**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรปของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Curriculum Development Training on The Common European Framework of Reference (CEFR) for Upgrading Grade 6 Students' English Language Skills

ณดา บิลดาวูด^{1*}, อมลวรรณ วีระธรรมโม² และ ศิริรัตน์ ลินประจักษ์ผล³

Nada Bildawood^{1*}, Amonwan Werathummo² and Sirirat Sinprajakpol³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรปของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษ 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และ 3) การใช้และประเมินผลหลักสูตร เพื่อเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษก่อนและหลังการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน ได้มาโดยนักเรียนที่มีความสนใจหรือสมัครใจในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินทักษะภาษาอังกฤษทั้ง ฟัง พูด อ่าน และเขียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในระดับพอใช้สามารถสื่อสารได้ตามความสามารถของระดับชั้น ขาดการฝึกฝนทักษะและขาดความรู้เรื่องคำศัพท์ ไม่กล้าแสดงออก นำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับน้อย นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงไม่ถูกต้อง ขาดการสนับสนุนจากทางโรงเรียนและทางบ้าน และขาดความมั่นใจในการนำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ และนักเรียนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษในระดับมาก

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

ประกอบด้วย แผนการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบประเมินทักษะการฟัง แบบประเมินทักษะการพูด แบบประเมินทักษะการอ่าน และแบบประเมินทักษะการเขียน

3. ผลการนำหลักสูตรไปใช้

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ทุกทักษะหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, ทักษะภาษาอังกฤษ, กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

¹มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

³อาจารย์ ดร.สาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author: e-mail: b_fp@hotmail.com

Abstract

This research aims to develop a training course called Curriculum Development Training on The Common European Framework of Reference (CEFR) for Upgrading grade 6 Students' English Language Skills. There are three steps in the process of studying: 1) the study of English language skill development 2) the curriculum development and verification and 3) the training curriculum and evaluation English language skills were compared before and after the training. The target group of this study was 30 Grade 6 students of the first semester 2015 academic year, Yan Ta Khao School, Trang Province. These students were interested and willing to develop English language skills. The research instruments consist of training curriculum, questionnaires, interview and evaluation of 4 language skills-listening, speaking, reading and writing. The data analysis used in the study are means, standard deviation and t-test. The findings are as follows

1. The results of basic information of self-language skill development to upgrade language skills on CEFR of Grade 6 students showed that students' language skill ability were at the average level. They could communicate at their level, but lack language training skills and knowledge of vocabulary. The ways they used the language in their daily life. The support from school and homes were inadequate. They also lacked accuracy in using language skills. However, their need of self-development in terms of English language skill development was at the high level.

2. The results from constructing and verifying the quality of the curriculum

Consist of the plans for training. The plans analysis used in the study IOC, Average, Standard Deviation and t-test. And the evaluation for listening, speaking, reading and writing.

3. The results of using the curriculum:

The results of comparing the average scores between before and after the training curriculum showed that the skills after the training was higher than before training at the statistically significant at .05

Keywords: Curriculum development training, Language skills, The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ มีข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์เพียงภาษาเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนา มนุษย์ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จำเป็นต้องเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มเพื่อการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาท ในยุคโลกไร้พรมแดนเป็นอย่างมากทำให้ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษได้เปรียบ เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้กันทั่วโลกหรือเป็นภาษาสากล (เกษรา สมันนะ. 2551: คำนำ) ซึ่งสอดคล้องกับพีระพงศ์ สุขแก้ว (2548: 5) ที่กล่าวว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญที่สุด เป็นภาษาที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจและช่วยในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนการประกอบอาชีพ ดังนั้นภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีผู้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่งในโลก และกลายเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้และฝึกฝน การใช้ภาษาอังกฤษ จนเกิดทักษะและความสามารถในการระดับสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557: 3)

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในสังคมปัจจุบัน ตระหนักถึงความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน และเขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษา และวัฒนธรรมไทย สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม นอกจากนี้สามารถเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน พร้อมทั้งใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 221) จากทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้านนับได้ว่าแต่ละทักษะมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้นทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยทักษะ

การฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษภายใต้กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป เป็นการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การทดสอบ การวัดผลการพัฒนา รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพในการดำเนินการมีเป้าหมายการเรียนรู้และการพัฒนาที่เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557: 4)

การที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษให้ได้ผลดี จำเป็นต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนให้ถูกขั้นตอน คือ เริ่มจากทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนตามลำดับ ทักษะดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ จนเกิดทักษะและความสามารถในระดับสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งปรับจุดเน้นการเรียนการสอนโดยเน้นด้านการสื่อสาร จัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษาอังกฤษ เช่น การเข้าค่าย การเพิ่มชั่วโมงเรียน การกระตุ้นฝึกทักษะการสื่อสาร พร้อมทั้งปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยปรับการเรียนการสอนจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557: 1-4)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะเป็นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านทักษะภาษาอังกฤษ รวมทั้งช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานกับผู้อื่นเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนทักษะภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มเป้าหมาย

1. ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 5 คน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สร้างโดยการกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์และการสอบถาม ปริญญาจารย์ วิทยานิพนธ์ หากคุณภาพเครื่องมือโดยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
2. หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งเป็น 4 แผนการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) แผนการฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง Hello 2) แผนการฝึกอบรมที่ 2 เรื่อง Myself 3) แผนการฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง Classroom Objects และ 4) แผนการฝึกอบรมที่ 4 เรื่อง Happy Birthday หากคุณภาพเครื่องมือโดยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ ความสอดคล้องของหลักสูตรมีค่า 0.60-1.00 และความเหมาะสมของหลักสูตร มีค่าความเหมาะสมมาก
3. แบบประเมินทักษะการฟัง แบบประเมินทักษะการพูด แบบประเมินทักษะการอ่าน และแบบประเมินทักษะการเขียน สร้างโดยการศึกษาหลักสูตรและเนื้อหาตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ปริญญาจารย์ วิทยานิพนธ์ หากคุณภาพเครื่องมือโดยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม และความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปศึกษานำร่องกับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน เวลา 24 ชั่วโมง จำนวน 4 วัน
3. ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปใช้จริงกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสนใจหรือสมัครใจในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน เวลา 24 ชั่วโมง จำนวน 4 วัน พร้อมทั้งประเมินทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้แบบประเมินทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ทั้งก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษ นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

2.1 แผนการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 แบบประเมินทักษะการฟัง แบบประเมินทักษะการพูด แบบประเมินทักษะการอ่านและแบบประเมินทักษะการเขียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความเที่ยงตรง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR-20 (Kuder-Richarson Formula)

3. การใช้และประเมินผลหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะภาษาอังกฤษทั้งก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม มาตรวจให้คะแนน รวมคะแนนแล้วหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมโดยใช้การทดสอบที (t-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวนโยบายการปฏิรูปที่ว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ จนเกิดทักษะและความสามารถในระดับสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งปรับจุดเน้นการเรียนการสอนโดยเน้นด้านการสื่อสาร จัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษ เช่น การเข้าค่าย การเพิ่มชั่วโมงเรียน การกระตุ้นฝึกทักษะการสื่อสาร พร้อมทั้งปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยปรับการเรียนการสอนจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 1-4)

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษภายใต้กรอบอ้างอิง

ทางภาษาของสหภาพยุโรป โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นวิธีการสอนภาษาตามกระบวนการความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟัง ไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนได้ฝึกพูด รู้จักรับฟังผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และต้องมีความถูกต้องเหมาะสม เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม (พรสวรรค์ สีป้อ. 2550: 22) นอกจากนี้นักเรียนขาดการฝึกฝนทักษะ และขาดความรู้เรื่องคำศัพท์ ไม่กล้าแสดงออก รวมไปถึงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษ ดังนั้นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการฝึกภาษาอังกฤษคือ ความไม่เชื่อว่าตนเอง จะฝึกได้สำเร็จด้วยตนเอง ต้องรอให้คนอื่นมาฝึกให้ รอให้คนอื่นช่วย (เนตรปรียา ชุมไชโย. 2544: 157-162) สอดคล้องกับ วงกต จันทพานิช (2551: 81) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยผิดขั้นตอนและธรรมชาติ กล่าวคือเป็นการเน้นสอนที่เน้นแต่เรื่องไวยากรณ์ เน้นแต่การเรียนจากตำราจากห้องเรียน พูดเสียงค่อย เรียนภาษาอังกฤษเอาไว้อ่าน ไม่ได้เรียนเอาไว้อ่าน (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2546: 25-29) จึงควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การปรับพื้นฐานการเรียนรู้คำศัพท์วันละคำ การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา เช่น เครือข่ายออนไลน์ หรือการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนา (อ้อมธจิต แป้นศรี. 2556: 174)

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการพัฒนาตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับพอใช้ สามารถสื่อสารได้ตามความสามารถของระดับชั้น ขาดการฝึกฝนทักษะ และขาดความรู้เรื่องคำศัพท์ ไม่กล้าแสดงออก นำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับน้อย นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงไม่ถูกต้อง ขาดการสนับสนุนจากทางโรงเรียนและที่บ้าน และขาดความแม่นยำในการนำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนทักษะภาษาอังกฤษในโรงเรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย เกม เพลง การตั้งคำถาม ดูภาพยนตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติได้ และควรให้ครูผู้สอนจบเอกวิชาภาษาอังกฤษโดยตรง และนักเรียนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก โดยแต่ละทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย

2.1 หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ปรัชญา จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และแผนการฝึกอบรม

2.2 คู่มือการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ วัตถุประสงค์ บทบาทครู บทบาทผู้เรียน แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ แผนการจัดฝึกอบรม จำนวน 24 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 แผนการฝึกอบรม ในการสร้างหลักสูตรมีขอบข่ายตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรปใช้กับผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษาขั้นพื้นฐาน (Basic User) คือผู้เรียนสามารถเข้าใจประโยคง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถแนะนำตัวเองและผู้อื่น สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับบุคคลอื่นได้ และเข้าใจบทสนทนาเมื่อคู่สนทนาพูดช้าและชัดเจนรวมถึงไปถึงการใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล รวมทั้งแบบฝึกปฏิบัติแบบทำในแต่ละแผนการฝึกอบรม โดยขั้นตอนในการฝึกอบรมที่มีความกระชับและสามารถนำไปใช้ได้ง่ายในการสร้างหลักสูตรควรมีส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) ระยะเวลาฝึกอบรม (กำหนดเป็นชั่วโมง) 4) หัวข้อวิชาพร้อมกำหนดจำนวนชั่วโมง 5) คำอธิบายรายวิชาโดยสังเขป 6) เทคนิคการฝึกอบรมแต่ละรายวิชา และ 7) วิธีประเมินผลแต่ละรายวิชา (สมคิด บางโม. 2556: 19-21)

ในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างเอกสารหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร และตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม มีความเหมาะสมมาก ส่วนผลความสอดคล้องของ

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60–1.00 แสดงว่าโครงสร้างเอกสารหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการหลักสูตรของทาบา (สุนีย์ ภูพันธ์. 2546: 167-168; อ้างอิงจาก Tabá. 1962) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการสำรวจสภาพปัญหา 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน 3) เลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วย และสามารถของผู้เรียน 4) จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ 5) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 7) กำหนดสิ่งที่ประเมินและวิธีการประเมิน เพื่อสร้างโครงสร้างเอกสารหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยจึงนำโครงสร้างเอกสารหลักสูตรไปปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

3. ผลการทดลองใช้และการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม นำหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจริง จำนวน 30 คน ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 24 ชั่วโมง จำนวน 4 วัน โดยผู้วิจัยมีวิทยากรช่วยในการดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 1 คน ผลการทดลองใช้และประเมินหลักสูตรฝึกอบรม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

ระดับการฟัง	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนฝึกอบรม			คะแนนหลังฝึกอบรม			t
		\bar{X}	S.D	ร้อยละ	\bar{X}	S.D	ร้อยละ	
กลไก	6	3.47	0.78	57.78	5.00	0.64	83.33	23.26**
ความรู้	6	3.70	0.79	61.67	5.10	0.76	85.00	
ถ่ายโอน	6	3.63	0.85	60.56	5.27	0.63	87.78	
สื่อสาร	6	3.43	0.82	57.22	5.20	0.76	86.67	
วิพากษ์วิจารณ์	6	3.17	0.91	52.78	5.10	0.76	85.00	
รวม	30	17.4	1.77	58.00	25.67	1.73	85.56	

ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮาสีดี๊ะ ดินามอ (2553: 105) ศึกษาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามแนวคิดของ คีธ จอห์นสัน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดของ คีธ จอห์นสัน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวาสนา สิงห์ทองลา (2555: 79) ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการ

จัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการฟังภาษาอังกฤษเฉลี่ย 24.20 คิดเป็นร้อยละ 80.67 เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม และมอร์เลย์ (Morley. 2001: 70) ได้กล่าวถึงการใช้ทักษะฟังของคนเรานั้นมีความสำคัญมากกว่าทักษะการพูด อ่าน และเขียน ช่วยให้การถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึที่ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูดโดยสื่อสารผ่านทักษะการพูด

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนความสามารถในทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ คือ ก่อนฝึกอบรมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.4 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.67 แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนน

ในแต่ละระดับ คะแนนค่าเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ ประกอบด้วย ระดับกลไก ระดับความรู้ ระดับถ่ายโอน ระดับสื่อสาร และระดับวิพากษ์วิจารณ์ และคะแนนแต่ละรายบุคคลมีคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกคน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

ระดับการพูด	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนฝึกอบรม			คะแนนหลังฝึกอบรม			t
		\bar{X}	S.D	ร้อยละ	\bar{X}	S.D	ร้อยละ	
กลไก	20	9.77	1.19	48.83	14.47	1.36	72.33	26.44*
ความรู้	20	9.46	1.59	47.00	14.23	1.28	71.17	
ถ่ายโอน	20	10.30	1.82	51.50	14.77	1.07	73.83	
สื่อสาร	20	9.47	1.48	47.33	14.43	0.89	72.17	
วิพากษ์วิจารณ์	20	9.27	1.99	46.33	14.90	1.09	74.50	
รวม	100	48.21	1.61	46.17	72.80	1.14	73.20	

ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับดอร์มเย (Domye. 1995: 55-85) ศึกษาความเป็นไปได้ในการสอนวิธีการสอนการสื่อสารเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการพูดพบว่า การฝึกให้นักเรียนสื่อสาร ทำให้คุณภาพในการใช้วิธีการสื่อสารมีมากขึ้น ปริมาณการใช้วิธีการสื่อสารมีมากขึ้น นักเรียนพูดได้คล่องแคล่วมากขึ้น และนักเรียนเห็นประโยชน์และมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกใช้วิธีการสื่อสาร สอดคล้องความคิดเห็นของ ถวัลย์ พึ่งเงิน (2542: 2) กล่าวว่า การพูด หมายถึง การสื่อสารระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยใช้ท่าทาง น้ำเสียง สีหน้า สายตา เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่าง ผู้พูดและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดผลตอบสนองตามต้องการ รวมไปถึงงานวิจัยของ สุรัชฎา ศรีพิทักษ์ (2551: 91-92) ศึกษาการพัฒนา

หน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับวิธีสอนแบบ ฟัง-พูด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษ คะแนนทักษะการพูด อยู่ในระดับดีมาก

จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ คือ ก่อนฝึกอบรมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.21และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 72.80 แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนในแต่ละระดับ คะแนนค่าเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ ประกอบด้วย ระดับกลไก ระดับความรู้ ระดับถ่ายโอน ระดับสื่อสาร และระดับวิพากษ์วิจารณ์ และคะแนนแต่ละรายบุคคลมีคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกคน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

ระดับการอ่าน	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนฝึกอบรม			คะแนนหลังฝึกอบรม			t
		\bar{X}	S.D	ร้อยละ	\bar{X}	S.D	ร้อยละ	
ความจำ	10	6.00	0.98	60.00	7.77	1.04	77.67	12.16**
ถ่ายโอน	10	5.83	1.05	58.33	8.07	1.08	80.67	
ความเข้าใจ/สื่อความ	10	5.90	1.12	59.00	8.37	1.19	83.67	
รวม	30	17.73	3.02	59.11		2.89	80.67	

ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม โสภกา แสงงาม (2553: 80) ศึกษาการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการ “อ่านคู่” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลของการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้วิธีการเรียนแบบอ่านคู่หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับคำกล่าวของวิชาซ์ จิตวิตร (2541: 3) ที่กล่าวว่าทักษะการอ่าน เป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ การอ่านมีผลต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง และพรพิสุทธิ์ ดวงเงิน (2556: 47-49) ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านจับใจ ความภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารและเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าสามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 22.03 คิดเป็น ร้อยละ 73.40 ช่วยให้ผู้เรียนรวมจุดสนใจไปที่แนวคิดที่สำคัญและ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ เข้าไว้ด้วยกัน และช่วยการคิดการจำ ทำให้ผู้เรียนจำได้ง่าย รวดเร็ว

แม่นยำและถาวร เพราะเป็นการคิดอย่างเป็นระบบแล้วบันทึกไว้ใน แผนภูมิ Mind Mapping หรือแผนที่ความคิด ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำภาพได้ รวมไปถึงงานวิจัยของ มิเชลสัน-เอเซล (Michaelson-Ezell, 1996: 2621) ได้ศึกษาผลของการสอนตามกลวิธีการอ่านเพื่อ การสื่อสารกับนักเรียนระดับ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะ การอ่านด้วยกลวิธีการอ่านเพื่อการสื่อสารมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนน หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ คือ ก่อนฝึกอบรมค่าเฉลี่ย เท่ากับ 14.37 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.13 แต่เมื่อเปรียบ เทียบคะแนนในแต่ละระดับ คะแนนค่าเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนฝึกอบรมทุกระดับ ประกอบด้วย ระดับความจำ ระดับถ่ายโอน ระดับความเข้าใจ/สื่อความ และคะแนนแต่ละรายบุคคลมีคะแนนหลัง ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกคน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความสามารถในทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนฝึกอบรมและหลังฝึก อบรม ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

ระดับการเขียน	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนฝึกอบรม			คะแนนหลังฝึกอบรม			t
		\bar{X}	S.D	ร้อยละ	\bar{X}	S.D	ร้อยละ	
สรุปใจความสำคัญ	10	6.00	0.98	60.00	7.77	1.04	77.67	11.62
เขียนประโยค	10	5.83	1.05	58.33	8.07	1.08	80.67	
สะกดคำ	10	5.90	1.12	59.00	8.37	1.19	83.67	
รวม	30	17.73	3.02	59.11	24.21	2.89	80.67	

ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ วีรัชย์ ศรีสร้อย (2544: 66) ได้ ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และความ สนใจการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ ได้รับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามแนวของ คีธ จอห์นสัน กับการสอนตามคู่มือครู พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร ตามแนวของ คีธ จอห์นสัน มีความสามารถในการ อ่าน การเขียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถทางการอ่าน การเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วย คู่มือครู สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุทธิติ ชัตติยะ (2552: 11) ที่ กล่าวว่า การเขียนมีความสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ในโลก ปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าเพราะว่าการเขียนมีความจำเป็น อย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเป็นเครื่องมือในการ

วัดความเจริญทางวัฒนธรรมและอารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุค แต่ละสมัยที่ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์เป็นสื่อที่ แพร่กระจายความคิดให้กว้างไกล รวมไปถึงการเขียนสรุปความที่มี ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อ การศึกษา การสื่อสารในชีวิต ประจำวัน เพราะช่วยให้จดจำสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน ทำให้สื่อความหมายเข้าใจขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ได้ทั้งที่เป็นวิชาการและไม่เป็นวิชาการ (กัณหา คำหอมกุล, 2545: 36) รวมไปถึงงานวิจัยของแมรี่ วอง (Mary Wong, 2008: 10-11) ได้ศึกษาผลของการสอนภาษาแบบคิดวิเคราะห์ของเด็กที่เรียนภาษา อังกฤษชาวไต้หวัน ด้านทักษะการใช้ภาษา พบว่าวิธีการสอนแบบ คิดวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็น ภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสูงขึ้นมากกว่าความรู้ ในแบบเรียน ผู้เรียนมีความตระหนักในเรื่องของการคิดกับการอ่าน

การเขียน การพูด และการฟัง เมื่อได้รับการสอน และเทคนิคการถาม-ตอบ สามารถพัฒนาความคิดให้กับผู้เรียนได้

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ คือ ก่อนฝึกอบรมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.73 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.21 แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนในแต่ละระดับ คะแนนค่าเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกระดับ ประกอบด้วย ระดับเขียนสะกดคำ เขียนประโยค และสรุปใจความสำคัญ และคะแนนแต่ละรายบุคคลมีคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมทุกคน ดังนั้นระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในระดับผู้ใช้ภาษาขั้นพื้นฐาน (Basic User) คือผู้เรียนสามารถใช้และเข้าใจประโยคง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถแนะนำตัวเองและผู้อื่น สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับบุคคลอื่นได้ และเข้าใจบทสนทนาเมื่อคู่สนทนาพูดช้าและชัดเจน ตามขอบข่ายกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับพอใช้ นำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับน้อย นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงไม่ถูกต้อง ขาดการสนับสนุนจากทางโรงเรียนและทางบ้าน และขาดความแม่นยำในการนำทักษะภาษาอังกฤษไปใช้ ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย เกม เพลง การตั้งคำถาม ดูภาพยนตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติได้ และควรให้ครูผู้สอนจบเอกวิชาภาษาอังกฤษโดยตรง และเมื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเอง พบว่านักเรียนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก จากการสอบถามความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษ นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและแต่ละทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลของการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม มุ่งองค์ประกอบคือ ปรัชญา จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และแผนการฝึกอบรม

2.2 ผลของการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ บทบาทครู บทบาทผู้เรียน แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ แผนการจัดฝึกอบรม จำนวน 24 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนการฝึกอบรมประกอบด้วย ชื่อเรื่องสาระสำคัญ เป้าหมายตามกรอบ CEFR สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล รวมทั้งแบบฝึกปฏิบัติแนบท้ายในแต่ละแผนการฝึกอบรม

2.3 ผลของการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และด้านหลักสูตรและการสอน ตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม มีค่าความเหมาะสมมาก (แผนที่ 1 $\bar{X} = 4.00$, แผนที่ 2 $\bar{X} = 3.95$, แผนที่ 3 $\bar{X} = 4.22$, แผนที่ 4 $\bar{X} = 4.11$)

3. ผลการใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพดังนี้

ผลการประเมินทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป จำนวน 30 คน พบว่าหลังการฝึกอบรมมีคะแนนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในทุกทักษะภาษาอังกฤษและระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในระดับผู้ใช้ภาษาขั้นพื้นฐาน (Basic User) ตามขอบข่ายกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าผู้ที่เข้าฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป คะแนนเฉลี่ยทักษะภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นผลจาก

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอน ได้แก่ ชำนาญสนอ ชำนาญฝึก และชำนาญไปใช้ โดยเริ่มจากให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียน จากนั้นทำความเข้าใจคำศัพท์ โครงสร้างเนื้อหาที่เรียน จนถึงขั้นที่นักเรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม

2. แนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป โดยเน้นวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารฝึกให้นักเรียนได้เริ่มต้นเรียนรู้ภาษาอังกฤษตั้งแต่ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็น เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน และมีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน นักเรียนสามารถพบเจอในชีวิตประจำวัน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา การเรียนได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรวิจัยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตาม กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป สำหรับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ
2. ควรวิจัยเนื้อหา ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์ จำกัด.
- เกษรา สมันนະ. (2551). **เรียนลัด สนทนา ภาษาอังกฤษ**. ฉะเชิงเทรา: ไทยเจริญการพิมพ์.
- กัณหา คำหอมกุล. (2545). **การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ แบบแผนผังความคิด**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2546). **ทำไมคนไทยจึงเรียนภาษาอังกฤษไม่ได้เรื่องสักที**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ถวัลย์ พึ่งเงิน. (2542). **ศิลปะการพูด**. กรุงเทพฯ: พิสิทธ์เซ็นเตอร์.
- เนตรปรียา ชุมไชโย. (2544). **ฝึกพูดภาษาอังกฤษกันยังไง ทำไมไม่สำเร็จสักที**. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- พรพิสุทธิ์ ดวงเงิน. (2556). **การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษา เพื่อการสื่อสารและเทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). **สุดยอดวิธีสอน ภาษาอังกฤษ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พีระพงษ์ สุขแก้ว. (2548). **การจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศทางภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: ประชาอุษายาม.
- วาสนา สิงห์ทองลา. (2555). **การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ภาษาเพื่อการสื่อสาร**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วงกต จันทพานิช. (2551). **ปฏิวัติความคิด พิชิตภาษาอังกฤษ ร่วมกันแก้วิกฤตประเทศไทย เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นตำรับ.
- วิสาข์ จิตวิวัฒน์. (2541). **การสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรชัย ศรีสร้อย. (2544). **การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และความสนใจการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวของ คีธ จอห์นสัน กับการสอนตามคู่มือครู**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมคิด บางโม. (2556). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม (พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุงใหม่)**. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สุทิตี ชัตติยะ. (2552). **ศาสตร์การเขียน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่: พิมพ์ลักษณ์.
- สุรัชฎา ศรีพิทักษ์. (2551). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับวิธีสอนแบบ ฟัง-พูด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- โสภา แสงงาม. (2553). **การสอนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการ “อ่านคู่”**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อ้อมจจิต เป้นศรี. (2556). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนสองภาษารูปแบบภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาแบบบูรณาการ**. วารสารคณะศึกษาศาสตร์, 13(1), 174
- ฮาฮีละ ตีนามอ. (2553). **การศึกษาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารตามแนวคิดของ คีธ จอห์นสัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Domye. S. (1995, June). “On the teaching ability communication strategy”, TESOL Quarterly. 4, (6), 55-85.
- Mary, S. Wong. (2008). **The Effects of Teaching Critical Thinking Strategies to Young Taiwanese English Language Learners**. Azusa Pacific University, Azusa: USA.
- Michaelson-Ezell, Melanie Crim. (1993, January). “Evaluation the efficacy of communicative reading strategies with high risk first grade students”, Dissertation Abstracts International. 56(07): 2621.
- Morley, Joan. (2001). **Teaching English as a Second or Foreign Language (3th ed)**. Boston: Heinle & Heinle.

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี

Students Development Activities of the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 in PSU.Wittayanusorn Suratthani School

ปฐมาวดี พัฒนสิงห์^{1*}, นรินทร์ จุลทรัพย์² และ อมลวรรณ วีระธรรมโม³

Pathamawadee Puttanasing^{1*}, Niran Chullasap² and Amonwan Werathummo³

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ของเพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานีในความคิดเห็นของครูและนักเรียน (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี (3) รวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม คือครูของ โรงเรียน มอ. วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี จำนวน 44 คน และนักเรียนจำนวน 445 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก คือครูฝ่ายพัฒนาผู้เรียนและคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์แอลฟา การทดสอบ t-test และ F-test ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยนำมาเรียบเรียงเป็นผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ใน 3 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์พบว่า ภาพรวมครูและนักเรียนมีความเห็นด้วยต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, โรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

¹ มหาวิทยาลัย หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ: ประธานที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ: กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author: e-mail: Freshy094@hotmail.com

Abstract

The objective of this research were (1) to investigate the current state and problems of Student Development Activities in PSU. Wittayanusorn Suratthani School of teachers and students' opinion, (2) to compare teachers' opinions and the others as well as students' opinions and the others in Student Development Activities at PSU. Wittayanusorn Suratthani School, (3) to compile and manifest the recommendations of Student Development Activities. The samples of this study included 44 teachers and 445 students. Research tools for data collection were questionnaires and focus group discussion and in-depth interview. The hypotheses were tested by using computer program. The statistics and hypotheses testing used in this study were the values of percentage, mean, standard deviation, alpha-coefficient, t-test and F-test. The analysis of group discussion and in-depth group interview were compiled as the findings.

The results of the study were as follows:

1. Teachers and students' opinions toward students development activities in PSU. Wittayanusorn Suratthani School were composed of counseling activities, student activities and social and public charity activities. The researcher found that the overall teachers and students' opinions toward students development activities were in high level.
2. The study found that teachers at different levels of teaching experiences' opinion toward students development activities were no different. However, students with different levels' opinion toward students development activities were significance level at .05.

Keywords: Students Development Activities, PSU. Wittayanusorn Suratthani School, The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 1) ดังนั้น บทบาทของสถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปุถุผังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การมีตัวแบบหรือแนวทางที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 3)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เขตพื้นที่

การศึกษาและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หลักสูตรดังกล่าวนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based Curriculum) กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยการดำเนินการบริหารจัดการอิงมาตรฐาน (Standards-based Instruction) การวัดและประเมินผลที่สะท้อนมาตรฐาน (Standards-based Assessment) เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังหลักของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์รวมทุกด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ได้บูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 2)

การที่สถานศึกษาจะจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใด ๆ ขึ้นในสถานศึกษานั้น จะต้องยึดความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ดังนั้น สถานศึกษาโดยทั่วไปจึงมีแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น 2 แนวทางคือ (1) กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์วิธีการ ขอบเขต และเงื่อนไขในการขอจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนนำไปวางแผน และดำเนินการขออนุญาตจัดกิจกรรมต่อสถานศึกษา (2) สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอย่างหลากหลาย แล้วประกาศให้ผู้เรียนมาเลือกสมัครเข้าปฏิบัติตามความสนใจ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งทำการสำรวจโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2554) พบว่า ครูยังขาดความชัดเจนในวิธีการแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ครูให้ความสำคัญกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยมาก สถานศึกษาบางแห่งขาดครูที่รับผิดชอบ ขาดผู้รู้และปฏิบัติจริงในระดับสถานศึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ขาดทักษะการจัดกิจกรรม และไม่สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้ และขาดตัวอย่างในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมย่อยอย่างเป็นรูปธรรม

โรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี เป็นโรงเรียนเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พุทธศักราช 2555 ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเสริมสร้างเยาวชนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ รูปแบบการเรียนการสอนจะเน้นการพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติตามศักยภาพของผู้เรียน (Active Learning) โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เน้นกระบวนการเรียนรู้จากสภาวะแวดล้อมจริงมากกว่าการสอนแบบเดิม ตามแนวการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

รวมทั้งมีการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาเป็นนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยยังคงไว้ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้ยังเป็นภาระระดับการศึกษาของนักเรียน และเป็นแม่แบบสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและภูมิภาคใกล้เคียง ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกกับการพัฒนาศักยภาพด้านกำลังคนของประเทศในที่สุด (โรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์สุราษฎร์ธานี. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://psuwit.surat.psu.ac.th>) เห็นได้ว่า โรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี มีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป กล่าวคือเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นการเฉพาะ ดังนั้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกจากจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นในเรื่องของการพัฒนานักเรียนให้เป็นการศึกษาและเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนด้วย

จากข้อมูลเบื้องต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลของการศึกษาจะก่อให้เกิดแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิผลตรงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น รวมถึงเพื่อช่วยเหลือครูและนักเรียนในการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโอกาสต่อไป

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและนักเรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย

1.1 ครูของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 4 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 5 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 7 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 11 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 5 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 3 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาจำนวน 2 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 2 คน รวมเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 44 คน

1.2 นักเรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 161 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 163 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 140 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน

100 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 106 คน รวมทั้งสิ้น 741 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและนักเรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2558 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

2.1.1 ครูของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนร้อยละ 100 ของจำนวนครูทั้งหมด ประกอบด้วย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 4 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวน 5 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 7 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 11 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 5 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 3 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 2 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 5 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 44 คน

2.1.2 นักเรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนแต่ละชั้น คิดเป็น 445 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามคุณสมบัติของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ

2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนครู เป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายพัฒนาผู้เรียนจำนวน 8 คน และกลุ่มตัวแทนนักเรียนเป็นคณะกรรมการนักเรียนรวมทั้งสิ้น 8 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน โดยหัวข้อของการสนทนากลุ่มคือ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี อันได้มาซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่มครูจากฝ่ายพัฒนาผู้เรียน จำนวน 3 คน และกลุ่มตัวแทนคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย ว่าบุคคลใดสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ดีที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 2 ประเภท คือ

3.1 แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย แบบสอบถามสำหรับกลุ่มครู และแบบสอบถามสำหรับกลุ่มนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list) เพื่อทราบถึงตัวแปรที่กำหนดในการศึกษาคือ แบบสอบถามสำหรับครู เพื่อให้ทราบจำนวนปีของประสบการณ์การสอน และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน เพื่อให้ทราบถึงช่วงชั้นการศึกษาของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (ส่วนสายยศ และอังคณา สายยศ. 2531: 56-57) จำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 ข้อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน จำนวน 10 ข้อ และความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์

การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มประชากรได้พูดคุยกันอย่างเสรีในหัวข้อ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี โดยผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่มครูจากฝ่ายพัฒนาผู้เรียน จำนวน 3 คน และกลุ่มตัวแทนคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย ว่าบุคคลใดสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ดีที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

การรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี เพื่อขออนุเคราะห์ในการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและนักเรียนในโรงเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มและการขอสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ทำการแจกแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และรับคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบ และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาดำเนินการจัดกระทำตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์

1. ทำการนัดหมายกลุ่มตัวแทนครู เป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายพัฒนาผู้เรียน จำนวน 8 คน และกลุ่มตัวแทนนักเรียนเป็นคณะกรรมการนักเรียนรวมทั้งสิ้น 8 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน เพื่อจัดกิจกรรมการจัดสนทนากลุ่มขึ้น โดยเลือกวันและเวลาที่ประชากรในแต่ละกลุ่มมีเวลาว่างตรงกัน

2. กำหนดวันนัดหมายที่ประชากรทั้ง 16 คน และมีเวลาว่างตรงกัน โดยการสนทนากลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชากรสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ได้อย่างเสรี ภายในกำหนดระยะเวลาประมาณ 20 นาที

3. ทำการนัดหมายตัวแทนกลุ่มครูจากฝ่ายพัฒนาผู้เรียน จำนวน 3 คน และกลุ่มตัวแทนคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ที่เห็นว่าสามารถให้ข้อมูลที่ดีที่สุด กลุ่มละ 3 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามกรอบแนวคำถามที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี สรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน พบว่า ในภาพรวมครูมีความเห็นด้วยต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือกิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนนักเรียนในภาพรวมมีความเห็นด้วยต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยกิจกรรมที่เห็นด้วยมากที่สุดคือกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบว่า

4.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาหรือข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในด้านกิจกรรมแนะแนว พบว่ามีข้อเสนอแนะคือ ควรจัดกิจกรรมเสริมให้มีความหลากหลายขึ้น เช่น ศึกษาดูงานนอกสถานที่ซึ่งเป็นทั้งทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น โรงไฟฟ้า โรงปูน บริษัทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบอาชีพในฝันของตนเองและค้นพบความสามารถของตนเองมากขึ้น ซึ่งง่ายต่อการตัดสินใจและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของนักเรียน ควรจัดสถานที่เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปคุยกับคุณครูแนะแนวได้เข้าไปปรึกษาร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และควรเชิญผู้ประกอบการอาชีพที่หลากหลาย เช่น แพทย์ หนายความ นักสังคมสงเคราะห์ มาเป็นวิทยากรพิเศษในวันสำคัญต่าง ๆ พูดถ่ายทอดประสบการณ์ตรง เพื่อสร้างฝันและกำลังใจ และเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน

4.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาหรือข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในด้านกิจกรรมนักเรียนพบว่ามีข้อเสนอแนะคือ ควรปรับปรุงการทำกิจกรรมนักเรียนให้มีความถี่มากขึ้น ควรลดทอนขั้นตอนของการจัดกิจกรรมมิให้ยุ่งยากจนทำให้ไม่มีใครอยากทำ จัดครูที่ปรึกษามาให้คำแนะนำแก่เด็กนักเรียนในการทำกิจกรรม

4.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและประโยชน์สาธารณะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาหรือข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและประโยชน์สาธารณะพบว่า มีข้อเสนอแนะคือควรจัดกิจกรรมที่ให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของนักเรียนเพราะจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกับกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองและทำในสิ่งที่ชอบ นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชาวต่างชาติที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลากหลายอาชีพ หลากหลายจารีตประเพณีซึ่งหากมีกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้สังคมไทยและต่างประเทศได้อยู่ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกกันมีความสามัคคีและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้ รวมถึงยังเป็นการส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือกันรักษาวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ให้อยู่ไปอีกนาน

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน พบว่า ในภาพรวมรายด้านครูและนักเรียนมีความเห็นด้วยต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์

สุราษฎร์ธานี อันประกอบไปด้วยกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์นั้น ได้มีการกำหนดไว้ อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองได้ตามศักยภาพ โดย เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการ จัดการศึกษาในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ส่วนกิจกรรมนักเรียน ก็มีความสำคัญและจำเป็นต่อนักเรียน เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการ ให้การศึกษา โรงเรียนต้องจัดขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้แสดงออก ตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และได้พัฒนาความรู้ความ สามารถหรือพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความสามารถและยังมี ประโยชน์ในการส่งเสริมความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความคิด ริเริ่มและส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นให้ดีขึ้น และทำให้นักเรียนมีความ กระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของผู้ศึกษาที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนมาก่อนหน้านี้ ได้แก่ วิเชียร มิ่งแก้ว (2546) ทำการศึกษา ระดับความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียนอยู่ ในระดับมาก ชัยพร แก้วชิน (2550) ทำการศึกษาเรื่องการประเมิน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้น พื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมและรายด้านคืออยู่ในระดับมาก โกวทิพย์ กิ่งก้าน (2551) ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางธานี เขต 2 พบว่าภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก วรรณภา สิทธิฤทธิ์ (2550) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาพ รวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ผลการศึกษาขัดแย้ง กับผลการศึกษาของ เพ็ญศรี คำสิงห์ (2552) ซึ่งทำการศึกษาปัญหา และแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 4 ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ขณะที่ กฤษณะ คำสุวรรณ (2550) ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของผู้บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาและหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการบริหารกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบว่า ครูที่มี ประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ที่ปรากฏเช่นนี้ อาจมีเหตุผลมาจาก กระบวนการศึกษาธิการได้กำหนด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแต่ละสถานศึกษาจะต้องทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้อง จึง เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและครูที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยว กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ถ่องแท้ สามารถนำแนวทางดังกล่าวไป ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และเป็นไปตามนโยบายของหน่วย งานบังคับบัญชา ดังนั้นแม้ว่าประสบการณ์การสอนของครูจะแตกต่างกัน แต่เมื่อกำหนดให้เป็นนโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชาที่จะต้องปฏิบัติจึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้อง กับผลการศึกษาของวิเชียร มิ่งแก้ว (2546) ที่ทำการศึกษาระดับความ คิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่าครูมีความ คิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบ ว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ อาจมีสาเหตุมาจาก นักเรียนที่กำลังศึกษา อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดขึ้นน้อยกว่านักเรียน ที่ศึกษาอยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้น ความ คิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจึงเน้นให้ความสนใจไป ที่กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เนื่องจากสอดคล้องกับ วัยของผู้เรียน ขณะที่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะ มุ่งเน้นไปกิจกรรมนักเรียนเนื่องจากเป็นวัยที่ต้องรับผิดชอบในการจัด กิจกรรมดังกล่าวโดยตรง และกิจกรรมแนะแนว เนื่องจากนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการแนะแนวด้าน การศึกษาต่อและอาชีพมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาที่ได้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิเชียร มิ่งแก้ว (2546) กรณีของระดับชั้นของนักเรียนซึ่งผลการศึกษาของวิเชียร มิ่งแก้ว (2546) พบว่า ระดับชั้นของนักเรียนไม่มีผลต่อความคิดเห็น ของนักเรียนต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่สอดคล้องกับผลการศึกษา ของชัยพร แก้วชิน (2550) ที่พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ใน โรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี พบว่า กิจกรรมแนะแนว ควรจัดให้มีการทัศนศึกษานอกสถานที่ ซึ่งควรจัดให้ทั่วถึงมีทุกระดับ ชั้นไม่ซ้ำมีแค่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ควรจัดอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ รวมไปถึงได้รับความรู้จากการศึกษานอกสถานที่ และในการจัดกิจกรรมทุก

ครั้งควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ เพราะงบประมาณที่ไม่เพียงพอทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงาน นอกจากนี้ระยะเวลาของการไปทัศนศึกษาควรจัดให้นานขึ้น และสำรวจสถานที่ตามความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้ ควรมีกิจกรรมใหม่ ๆ มานำเสนอ ที่สำคัญคือครูต้องมีความคิดและมีความต้องการที่จะทำให้นักเรียนมาเป็นลำดับแรก ไม่ควรให้นักเรียนทำด้วยความฝืนใจหรือถูกบังคับเพราะนักเรียนก็ต้องการให้กิจกรรมนี้เป็นไปด้วยความสนุกสนานเช่นกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ มณี ครุไชยศรี (2550)

กิจกรรมเพื่อสังคมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ควรจัดติดต่อกันตลอดทั้งปี มีการติดตามผลการดำเนินงานของนักเรียน ผลการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนได้มีการพัฒนาตนเองได้มากขึ้น รวมถึงควรจัดกิจกรรมที่ให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของนักเรียนเพราะจะช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกับกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองและทำในสิ่งที่ชอบ

ผู้วิจัยเห็นว่า การสนับสนุนจากชุมชนและผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญ โดยควรแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนรอบโรงเรียนตลอดจนนโยบายของผู้บริหาร ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้นสอดคล้องกับการวิจัยของมณี ครุไชยศรี (2550) ที่พบว่า ผู้บริหารพบว่าให้การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมอย่างเต็มที่โดยมุ่งเน้น ความหลากหลายและสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนได้พัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กัน ในลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดจนเอื้อต่อการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เช่น บุคลากร ชุมชน แหล่งเรียนรู้ภายใน ภายนอก ตลอดจนเครือข่ายผู้ปกครองก็เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมผู้เรียน สิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในอนาคตคือบุคลากรซึ่งจะเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน บุคลากรจึงต้องเป็นคนที่มีความสามารถรอบด้านในการจัดและวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงทีมงานที่เข้มแข็งมาช่วยในการที่จะพัฒนากิจกรรมให้มีความก้าวหน้าและตอบโต้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี ประสบความสำเร็จ และบรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้วางไว้

1.2 ควรพัฒนารูปแบบของการจัดกิจกรรม เพื่อให้บริหารจัดการกิจกรรมให้มีการดำเนินงานกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบภายในและภายนอกห้องเรียน มีการกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะความสนใจความถนัดของนักเรียน มีการประเมินว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นให้อะไรแก่ผู้เรียนหรือผู้เรียนได้รับอะไรจากกิจกรรมนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ

ในกลุ่มสาระต่าง ๆ หรือจัดร่วมกันกับองค์กรหรือเครือข่ายอื่น ๆ ตามโอกาสที่เหมาะสมหรือจัดกิจกรรมกับกลุ่มภายนอก

1.3 ควรเพิ่มการสนับสนุนจากสถานศึกษา และควรได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

1.4 ควรเพิ่มการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้ปกครองชุมชนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้มากขึ้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมควรสำรวจความต้องการความสนใจของผู้เรียน ต้องมีความก้าวหน้าและดึงดูดใจสร้างให้เกิดความกระตือรือร้นที่อยากจะทำและตอบสนองวัตถุประสงค์ที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ อย่างแท้จริงควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนั้นจึงควรวางแผนการทำกิจกรรมให้ละเอียดและใส่ใจต่อความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก รวมทั้งเพิ่มการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองด้วย นอกจากนี้ ควรมีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนเนื่องจากโรงเรียนไม่ได้ตั้งอยู่โดดเดี่ยวควรมีความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียน ซึ่งก็มีส่วนในการพัฒนาผู้เรียนด้วยเช่นกัน

1.5 ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการร่วมมือระหว่างฝ่าย แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีการพูดคุยสื่อสารระหว่างฝ่ายประสานงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องดำเนินการแต่เพียงลำพัง แต่ต้องกระทำร่วมมือกันทุกฝ่าย

1.6 ประเมินผลการจัดกิจกรรม ระหว่างการดำเนินกิจกรรมควรมีการบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นโดยละเอียด เพื่อสรุปและประเมินผลที่จะได้รับจากการจัดกิจกรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมหรือรูปแบบในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทวิวิจัยต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรเพียงสองกลุ่มเท่านั้น คือ ครูและนักเรียน ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองด้วย เนื่องจากเป็นกลุ่มที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนมีอำนาจในการอนุมัติการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. เนื่องจากโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี เป็นโรงเรียนที่เน้นการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นการเฉพาะ ดังนั้น ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนจึงน่าจะมีความแตกต่างจากความคาดหวังของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนทั่วไป จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย เพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษณะ คำสุวรรณ. (2550). **บทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร.** สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โกวิท กิ่งก้าน. (2551). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชัยพร แก้วชิน. (2550). **การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116, ตอนที่ 74 ก, หน้า 1.**
- เพ็ญศรี คำสิงห์. (2552). **การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 4.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มณี ครุไชยศรี. (2550). **การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โรงเรียน มอ. วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี. (2555). **“ประวัติโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ สุราษฎร์ธานี”**, สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://psuwit.surat.psu.ac.th/index.php?lay=show&ac=article&Ntype=7>.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2531). **หลักการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศึกษาพร.
- วรนาฏ สิทธิฤทธิ. (2550). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วิเชียร มิ่งแก้ว. (2546). **ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การศึกษาคุณภาพแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT

ปีการศึกษา 2553-2555

ตามทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ

A quality of SWUSAT during 2010-2012

by using classical testing theory and item response theory

สุทธิวรรณ พิศักดีโสภณ^{1*}, ปิยพงษ์ คล้ายคลึง² และ สมกิจ กิจพูนวงศ์³

Suthiwan Pirasakso^{1*}, Piyapong Klayklung² and Somkit Kitpoonwong³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT ตามทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ 2) หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ข้อสอบที่วิเคราะห์โดยทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ และ 3) เปรียบเทียบจำนวนข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่ได้ตามวิธีทฤษฎีแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์คุณภาพได้จากผลการตอบแบบวัดความถนัดทางการเรียน SWUSAT ของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ระหว่างปีการศึกษา 2553-2555 จำนวน 27 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อตามแนวทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพารามิเตอร์ของข้อสอบ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT53-55 ด้วยวิธีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม พบว่า แบบทดสอบฉบับที่มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ คือ N53-2, R54-1, S54-2, R55-2, S55-2 และ S55-3 แบบทดสอบฉบับที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ คือ S53-1, S53-2, S54-3, S54-4, S55-2 และ S55-3 นอกนั้นไม่พบแบบทดสอบฉบับใดที่มีค่าความยากหรือค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT53-55 ด้วยวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ พบว่า แบบทดสอบที่มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อมีเพียงฉบับเดียว คือ S55-3 แบบทดสอบที่มีค่าความยากเฉลี่ยต่ำสุดคือ S54-3 และความยากเฉลี่ยสูงสุดคือ V55-2 แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ คือ V53-1, V53-2, N53-1, R53-1, S53-1, V54-1, N54-1, R54-2, S54-2, V55-1, V55-2, N55-2, R55-2, S55-1, S55-2 และ S55-3 แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยต่ำสุดคือ V53-2 และที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยสูงสุดคือ N55-1

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยากที่วิเคราะห์โดยวิธีทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ พบว่า ทุกฉบับมีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอำนาจจำแนกที่วิเคราะห์โดยวิธีทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ พบว่า มีความสัมพันธ์กันบางฉบับ คือ V53-2, R53-1, S53-1, S53-2, V54-2, S54-2, N54-2, R54-2, S54-1, V55-1, N55-2, R55-1 และ R55-2 นอกนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

3. การเปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้ระหว่างการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ พบว่า ฉบับที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ V53-2, S54-3 และ V54-1 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อสอบ, วิธีทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม, วิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ, ความถนัดทางการเรียน

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ ดร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ อาจารย์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* suthiwan_8@hotmail.com

Abstract

The objectives of the study were 1) to analyze the quality of SWUSAT tests using the Classical Test Theory (CTT) and the Item Response Theory (IRT), 2) to study the correlation between the item parameters analyzed by using CTT and IRT, and 3) to compare the achieved items following the two theories. The data used in this study were retrieved from the first-year undergraduate students' response of 27 SWUSAT tests taken from 2010 to 2012 (SWUSAT53-55). A single item method following CTT and IRT and the correlation coefficient were employed to analyze the data.

The results of the study were as follows:

The results of SWUSAT53-55 analyzed by using the CTT showed that some of the SWUSAT tests met the item criterion. All items from N53-2, R54-1, S54-2, R55-2, S55-2, and S55-3 met the difficulty criterion, whereas all items from S53-1, S53-2, S54-3, S54-4, S55-2, and S55-3 met the discrimination criterion. The rest did not meet the difficulty criterion and the discrimination criterion.

1. The results of SWUSAT53-55 analyzed by using the IRT revealed that only S55-3 met the difficulty criterion. The lowest average of the difficulty criterion was found in S54-3, while the highest one was found in V55-2. The tests, namely V53-1, V53-2, N53-1, R53-1, S53-1, V54-1, N54-1, R54-2, S54-2, V55-1, V55-2, N55-2, R55-2, S55-1, S55-2, and S55-3, were reported to meet the discrimination criterion. The lowest average of the discrimination criterion was found in V53-2, and the highest one was found in N55-1.

2. Correlation coefficient of the difficulty criterion analyzed by using CTT and IRT was reported a significant negative correlation among all tests. However, the discrimination criterion was significantly correlated in some tests, namely V53-2, R53-1, S53-1, S53-2, V54-2, S-54-2, N54-2, R54-2, S54-1, V55-1, N55-2, R55-1, and R55-2.

3. In regard to the number of the achieved item parameters analyzed by using CTT and IRT, there was a significant difference in some tests, namely V53-2, S54-3, and V54-1. The rest tests showed no significant difference.

Keywords: Item analysis, Classical test theory, Item response theory, scholastic aptitude test

ความเป็นมา

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ถือเอาความสามารถทางด้านวิชาการเป็นสำคัญ แต่สำหรับในการคัดเลือกบุคคลของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกจากจะพิจารณาจากคะแนนสอบด้วยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลักแล้ว ยังใช้คะแนนสอบความถนัดมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกด้วย ดังที่ซาล แพร์ตกุล (2517) กล่าวว่า ความถนัดเป็นขีดความสามารถทางสมองของบุคคลที่มีต่อการเรียนรู้หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม เช่นเดียวกับ Sax (1989) กล่าวว่า แบบทดสอบความถนัดเป็นการวัดสติปัญญาหรือวัดความสามารถทางสมองที่ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อพยากรณ์ว่าแต่ละบุคคลจะประสบความสำเร็จได้ดีเพียงใด

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาได้สร้างและพัฒนาแบบทดสอบความถนัด SWUSAT สำหรับใช้ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อโดยวิธีรับตรงในทุกปี ซึ่งแบบทดสอบดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการสร้างที่เป็นมาตรฐาน มีการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบด้านความเชื่อมั่น อำนาจจำแนก และความยากง่ายก่อนนำแบบทดสอบไปใช้จริง และยังพบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับแบบทดสอบความถนัด SWUSAT แต่ยังไม่ครอบคลุมในทุกฉบับที่สำนักทดสอบฯ

ได้พัฒนาขึ้น ส่วนใหญ่วิเคราะห์คุณภาพตามทฤษฎีทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ เช่น สุทธิวรรณ พิศศักดิ์โสภณ สุรัชย์ มีชาญ และสมกิจ กิจพูนวงศ์ (2552) ศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบ SWUSAT51 ที่ใช้ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ และวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบซึ่งทำเฉพาะแบบทดสอบ SWUSAT ปีการศึกษา 2551 เท่านั้น

การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบหรือการพิจารณาว่าข้อสอบมีคุณภาพใช้ได้หรือไม่นั้น จำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อและการวิเคราะห์ทั้งฉบับ การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อจะพิจารณาว่า ข้อสอบมีความยากง่ายและอำนาจจำแนกตามเกณฑ์หรือไม่ ส่วนการวิเคราะห์ทั้งฉบับเพื่อดูว่าข้อสอบมีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใด ข้อสอบใดที่มีอำนาจจำแนกรายข้อสูงเป็นส่วนมากแล้วคุณภาพทั้งฉบับก็จะมีแนวโน้มสูงตามด้วย (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2524 อ้างถึงในสมมฤ รักษ์สังข์, 2547) และบุญชม ศรีสะอาด มนตรี อนันตรักษ์ และนิภา ศรีไพโรจน์ (2524 อ้างถึงในสมมฤ รักษ์สังข์, 2547) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อสอบเป็นกรรมวิธีการตรวจสอบคำตอบของนักเรียนใน

แต่ละข้อ เพื่อพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อมีระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกความสามารถของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด ส่วนการวิเคราะห์ข้อสอบหรือการหาคุณภาพข้อสอบมีสองแนวคิดคือตามทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม และตามทฤษฎีการตอบข้อสอบนั้นสามารถพิจารณาจากค่าพารามิเตอร์ของผู้สอบ แต่ละวิธีก็มีข้อจำกัดต่างกัน

ดังนั้นงานวิจัยที่ผ่านมาจึงมีผู้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ของผลการวิเคราะห์ข้อสอบระหว่างทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ เช่น สมมฤ รัชสังข์ (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ของผลการวิเคราะห์ข้อสอบแบบทฤษฎีมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบพบว่า ผลการวิเคราะห์ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน แต่จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาก็ยังมีการศึกษาที่ได้ต่างกัน (วัฒนา ชัดสี, 2533; วีระพันธ์ พรหมบุตร, 2536) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบความถนัดเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับไปใช้ในการพัฒนาแบบทดสอบความถนัดที่หลากหลายจึงควรวิเคราะห์ทั้งตามทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT 2553-2555 ตามทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบที่วิเคราะห์โดยวิธีทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ
3. เพื่อเปรียบเทียบจำนวนข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ใช้ได้ทั้งวิเคราะห์โดยวิธีทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ

ตาราง 1 จำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบทดสอบแต่ละฉบับในแต่ละปี มีดังนี้

	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
ด้านภาษา			
ฉบับ 1	1758	1583	1758
ฉบับ 2	2107	1347	2777
ด้านตัวเลข			
ฉบับ 1	878	1607	1728
ฉบับ 2	784	2022	2335
ด้านเหตุผล			
ฉบับ 1	872	1481	1551
ฉบับ 2	1122	1084	2546
ด้านมิติสัมพันธ์			
ฉบับ 1	1639	861	1145
ฉบับ 2	1994	763	1681
	-	1030	845
	-	1089	-

ข้อสอบ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีที่ใช้วิเคราะห์จำแนกเป็นวิธีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ ตัวแปรตาม ได้แก่ จำนวนข้อที่ผ่านเกณฑ์ใช้ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผลการตอบแบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน SWUSAT ของนิสิตระดับปริญญาตรี ระหว่างปีการศึกษา 2553-2555 แต่ละปีประกอบด้วยแบบทดสอบความถนัดด้านภาษา (Verbal) ด้านตัวเลข (Numerical) ด้านเหตุผล (Reasoning) และด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial) แต่ละด้านมี 2 ฉบับ ยกเว้นด้านมิติสัมพันธ์ปี 2554 มีจำนวน 4 ฉบับ และปี 2555 มีจำนวน 3 ฉบับ รวมทั้งหมด 27 ฉบับ

แบบทดสอบวัดความถนัดด้านภาษา เป็นการวัดความสามารถในการใช้ภาษา ความสามารถในการอ่านเรื่องราวจากสถานการณ์ที่กำหนด แล้วจับใจความ วิเคราะห์จากเรื่องราวที่อ่าน

แบบทดสอบวัดความถนัดด้านตัวเลข เป็นการวัดความสามารถในการที่จะเข้าใจและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างจำนวน หรือปริมาณ และการคำนวณแก้โจทย์ปัญหาโดยอาศัยพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

แบบทดสอบวัดความถนัดด้านเหตุผล เป็นการวัดความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณ หาเหตุผล ค้นหาความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการ

แบบทดสอบวัดความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ เป็นการวัดความสามารถในการมองเห็นและเข้าใจความสัมพันธ์ด้านมิติต่าง ๆ การมองภาพสามมิติ และสามารถใช้จินตนาการในการรวมหรือแยกส่วนต่าง ๆ ได้ดี

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการตอบแบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน แต่ละฉบับที่ทดสอบระหว่างปีการศึกษา 2553-2555 จำนวนทั้งหมด 27 ฉบับ มาทำการวิเคราะห์หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม (Classical theory: CTT) โดยพิจารณาค่าความยากมีค่าตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไปถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ และวิธีทฤษฎีการตอบข้อสอบ (Item response theory: IRT) พิจารณาจากค่าความยากตั้งแต่ -2 ถึง +2 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0 ถึง +2 อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการวิจัยสรุปมีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT53-55

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT53-55 ด้วยวิธี CTT

1.1.1 ผลวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT53 ด้วยวิธี CTT พบว่าแบบทดสอบวัดความถนัดด้านตัวเลขฉบับที่ 2 มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 1 และ 2 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี IRT ไม่พบว่ามีแบบทดสอบฉบับใดที่มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แต่แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ได้มี 5 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบความถนัดด้านภาษา ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 แบบทดสอบด้านตัวเลขฉบับที่ 1 แบบทดสอบด้านเหตุผลฉบับที่ 1 และด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 1

1.1.2 ผลวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT54 ด้วยวิธี CTT พบว่า มีแบบทดสอบวัดความถนัดด้านเหตุผลฉบับที่ 1 และด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 2 มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 3 และ 4 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี IRT แบบทดสอบวัดความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 1 และ 2 ด้านตัวเลขฉบับที่ 2 ด้านเหตุผลฉบับที่ 2 และด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ แต่ค่าอำนาจจำแนกไม่พบว่ามีแบบทดสอบฉบับใดที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ

1.1.3 ผลวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียน SWUSAT55 ด้วยวิธี CTT พบว่าข้อสอบความถนัดด้านเหตุผลฉบับที่ 2 และด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ และแบบทดสอบด้านมิติสัมพันธ์ทั้งฉบับที่ 2 และ 3 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี IRT พบ

ว่า ข้อสอบความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 3 มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ และข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ ได้แก่ ด้านภาษาฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ข้อสอบความถนัดด้านตัวเลขฉบับที่ 2 ด้านเหตุผลฉบับที่ 2 ด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 1 ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3

1.2 ค่าความยากเฉลี่ย อำนาจจำแนกเฉลี่ย และค่าการเดาเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT 53-55 ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT

1.2.1 ค่าความยากเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT53 ที่มีค่าต่ำสุดคือความถนัดด้านตัวเลข ฉบับที่ 1 (N53-1) และที่มีค่าความยากเฉลี่ยสูงสุดคือความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 2 (V53-2) ฉบับที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 2 (V53-2) และที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยสูงสุดคือ ความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 1 (V53-1) ค่าการเดาเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT53 ที่มีค่าต่ำสุดคือ ความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ ฉบับที่ 1 (S53-1) และที่มีค่าการเดาเฉลี่ยสูงสุดคือ ความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 1 (V53-1) และที่มีค่าเฉลี่ยการเดาต่ำกว่าเกณฑ์มีเพียง 3 ฉบับ คือ ด้านตัวเลขฉบับที่ 2 ด้านเหตุผลฉบับที่ 1 และด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 1

1.2.2 ค่าความยากเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT54 ฉบับที่มีค่าความยากเฉลี่ยต่ำสุดคือความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 3 (S54-3) และที่มีค่าความยากเฉลี่ยสูงสุดคือความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 2 (V54-2) ฉบับที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความถนัดด้านตัวเลขฉบับที่ 2 (N54-2) และที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยสูงสุดคือ ความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 3 (S54-3) ค่าการเดาเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT53 ที่มีค่าต่ำสุดคือ ความถนัดด้านตัวเลขฉบับที่ 2 (N54-2) และที่มีค่าการเดาเฉลี่ยสูงสุดคือ ความถนัดด้านเหตุผลฉบับที่ 1 และด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 2 (R54-1 และ S54-2) และไม่มีฉบับใดที่มีค่าการเดาเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

1.2.3 ค่าความยากเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT55 ฉบับที่มีค่าความยากเฉลี่ยต่ำสุดคือความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ ฉบับที่ 1 (S55-1) และที่มีค่าความยากเฉลี่ยสูงสุดคือความถนัดด้านภาษา ฉบับที่ 2 (V55-2) ฉบับที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความถนัดด้านภาษาฉบับที่ 2 (V55-2) และที่มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยสูงสุดคือ ความถนัดด้านตัวเลข ฉบับที่ 1 (N55-1) ค่าการเดาเฉลี่ยของแบบทดสอบ SWUSAT55 ที่มีค่าต่ำสุดคือ ความถนัดด้านเหตุผล ฉบับที่ 2 (R55-2) และที่มีค่าการเดาเฉลี่ยสูงสุดคือ ความถนัดด้านตัวเลข ฉบับที่ 2 (N55-2) และไม่มีฉบับใดที่มีค่าการเดาเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์

2. ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบ SWUSAT 53-55 สรุปผลดังตาราง 2-ตาราง 4

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบ SWUSAT53 ที่ได้จากวิธี CTT และ IRT

แบบทดสอบ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง	
	p กับ b	r กับ a
V53-1	-.945**	.072
V53-2	-.931**	.532**
N53-1	-.897**	.330
N53-2	-.874**	.305
R53-1	-.949**	.478**
R53-2	-.885**	-.117
S53-1	-.958**	.718**
S53-2	-.975**	.609**

จากตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยาก (p) ที่วิเคราะห์โดยวิธี CTT กับ ค่าความยาก (b) ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT53 จำนวน 8 ฉบับ พบว่า ทุกฉบับมีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอำนาจจำแนก (r) ที่วิเคราะห์โดยวิธี CTT กับค่าอำนาจจำแนก (a) ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT53 จำนวน 8 ฉบับ พบว่า แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ แบบทดสอบด้านภาษาฉบับที่ 2 (V53-2) ด้านเหตุผลฉบับที่ 1 (R53-1) ด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 1 (S53-1) และฉบับที่ 2 (S53-2) นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบ SWUSAT54 ที่ได้จากวิธี CTT และ IRT

แบบทดสอบ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง	
	p กับ b	r กับ a
V54-1	-.790**	.091
V54-2	-.917**	.652**
N54-1	-.646**	.264
N54-2	-.952**	.146
R54-1	-.840**	.149
R54-2	-.792**	.372*
S54-1	-.959**	.460*
S54-2	-.893**	.577**
S54-3	-.861**	.160
S54-4	-.602**	.354

จากตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยาก (p) ที่วิเคราะห์โดยวิธี CTT กับ ค่าความยาก (b) ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT54 จำนวน 10 ฉบับ พบว่า ทุกฉบับมีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอำนาจจำแนก (r) ที่วิเคราะห์โดยวิธี CTT กับค่าอำนาจจำแนก (a) ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT54 จำนวน 10 ฉบับ พบว่า แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ แบบทดสอบด้านภาษา ฉบับที่ 2 (V54-2) ด้านมิติสัมพันธ์ ฉบับที่ 2 (S54-2) และที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แบบทดสอบด้านตัวเลข ฉบับที่ 2 (N54-2) ด้านเหตุผล ฉบับที่ 2 ด้านมิติสัมพันธ์ ฉบับที่ 1 (S54-1) นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบ SWUSAT55 ที่ได้จากวิธี CTT และ IRT

แบบทดสอบ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง	
	p กับ b	r กับ a
V55-1	-.945**	.072
V55-2	-.652**	.968**
N55-1	-.834**	.248
N55-2	-.616**	.661**
R55-1	-.896**	.601**
R55-2	-.746**	.397*
S55-1	-.949**	.346
S55-2	-.931**	.292
S55-3	-.863**	.167

จากตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยาก (p) ที่วิเคราะห์โดยวิธี CTT กับ ค่าความยาก (b) ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT55 จำนวน 9 ฉบับ พบว่า ทุกฉบับมีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอำนาจจำแนก (r) ที่วิเคราะห์โดยวิธี CTT กับค่าอำนาจจำแนก (a) ที่วิเคราะห์โดยวิธี IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT55 จำนวน 9 ฉบับ พบว่า แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ แบบทดสอบด้านภาษา ฉบับที่ 2 (V55-2) ด้านตัวเลขฉบับที่ 2 (N55-2) ด้านเหตุผลฉบับที่ 1 (R55-1) และที่มีความสัมพันธ์กัน

ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือด้านเหตุผล ฉบับที่ 2 (R55-2) นอกนั้นไม่พบความสัมพันธ์กัน

3. ผลการเปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธี CTT และ วิธี IRT

คณะผู้วิจัยได้นำจำนวนข้อที่ใช้ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธี CTT นั่นคือ ค่า p มีค่าตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่า r มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และจำนวนข้อที่ใช้ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธี IRT นั่นคือ ค่า b มีค่าตั้งแต่ -2 ถึง +2 และ ค่า a มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง -2 มาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติแมกนีมาร์ ได้ผลดังตาราง 5-7

ตาราง 5 เปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้ของแบบทดสอบ SWUSAT53 ระหว่างการวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT และ IRT

แบบทดสอบ	จำนวนข้อที่ใช้ได้		ผลการทดสอบ
	วิธี CTT	วิธี IRT	
N53-1	27	28	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
N53-2	23	20	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
R53-1	21	20	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
R53-2	25	22	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S53-1	15	16	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S53-2	16	18	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
V53-1	19	21	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
V53-2	9	15	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 การเปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธี CTT และ วิธี IRT พบว่า แบบทดสอบวัดความ

ถนัดทางการเรียน SWUSAT53 ด้านภาษาฉบับที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

ตาราง 6 เปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้ของแบบทดสอบ SWUSAT54 ระหว่างการวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT และ IRT

แบบทดสอบ	จำนวนข้อที่ใช้ได้		ผลการทดสอบ
	วิธี CTT	วิธี IRT	
N54-1	27	26	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
N54-2	26	25	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
R54-1	26	26	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
R54-2	27	27	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S54-1	23	29	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S54-2	27	28	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S54-3	16	25	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
S54-4	18	23	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
V54-1	14	19	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
V54-2	7	15	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 การเปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้จากการ วิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธี CTT และ วิธี IRT พบว่า แบบทดสอบวัดความ ถนัดทางการเรียน SWUSAT54 ด้านมิติสัมพันธ์ฉบับที่ 3 ด้านภาษา ฉบับที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้ของแบบทดสอบ SWUSAT55 ระหว่างการวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT และ IRT

แบบทดสอบ	จำนวนข้อที่ใช้ได้		ผลการทดสอบ
	วิธี CTT	วิธี IRT	
N55-1	33	27	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
N55-2	28	28	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
R55-1	21	26	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
R55-2	29	28	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S55-1	24	28	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S55-2	29	29	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
S55-3	30	30	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
V55-1	19	21	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
V55-2	15	21	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 7 การเปรียบเทียบจำนวนข้อที่ใช้ได้จากการ วิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธี CTT และ วิธี IRT พบว่า แบบทดสอบวัด ความถนัดทางการเรียน SWUSAT55 ทุกฉบับมีจำนวนข้อที่ใช้ได้ไม่ แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อของแบบทดสอบ SWUSAT53-55 ด้านตัวเลข ด้านเหตุผล หรือด้านมิติสัมพันธ์ พบว่ามีผลการวิเคราะห์ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกทั้งวิธี CTT และ IRT ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ที่เป็นดังนี้เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้แบบทดสอบที่นำมาศึกษาได้ผ่านการหาคุณภาพมาแล้วทั้งโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรง และได้ทดลองหาคุณภาพรายข้อมาแล้วอีกทั้งได้มีการปรับปรุงทั้งตัวคำถามและตัวเลือกให้ดียิ่งขึ้นมาแล้ว จึงทำให้ผลการวิเคราะห์รายข้อที่ได้ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ยกเว้นแบบทดสอบฉบับด้านภาษา ที่ค่าความยากและอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้เป็นจำนวนน้อยซึ่งอาจเป็นเพราะธรรมชาติของการวัดทางด้านภาษาที่มีความกำกวมและความไม่เข้าใจในโจทย์ที่แต่ละคนมีความเข้าใจไปต่าง ๆ กัน และแบบทดสอบด้านมิติสัมพันธ์บางฉบับมีค่าความยาก (p) สูงมากนั่นคือข้อสอบค่อนข้างง่าย ที่เป็นดังนี้เพราะลักษณะของแบบทดสอบมิติสัมพันธ์บางตอนของฉบับนั้นง่ายเกินไปสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบ

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยากของข้อสอบเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT และ IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT 53-55 พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกฉบับ ที่เป็นดังนี้เพราะในทางทฤษฎีการแปลความหมายของค่าความยาก (p) ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT ถ้าค่าความยากมีค่าน้อยเท่าไรข้อสอบนั้นก็จะมีค่าความยากมากเท่านั้น และถ้าค่าความยาก (p) มีค่ามากเท่าไรข้อสอบนั้นก็จะมีค่าความยากน้อยเท่านั้น ซึ่งตรงข้ามกับการแปลความหมายค่าความยาก (b) ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี IRT ซึ่งค่าความยากมีค่าตั้งแต่ -3 ถึง +3 แต่ในทางปฏิบัติเราจะเลือกข้อที่มีค่าความยากตั้งแต่ -2 ถึง +2 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ซึ่งถ้ามีค่าลบมากเท่าใด ข้อสอบนั้นก็มีความง่ายมากเท่านั้น และถ้าค่าความยาก (b) มีค่ามากเท่าใดข้อสอบนั้นก็จะมีค่าความยากมากขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับการแปลความหมายค่าความยากจากการวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT จึงทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นลบและมีนัยสำคัญทางสถิติทุกฉบับ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี และมีงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาไปแล้วก็พบว่าเมื่อหาค่าความสัมพัทธ์ระหว่างค่าความยากที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งสองวิธีจะมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และก็สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้เคยศึกษามาแล้วกับแบบทดสอบ SWUSAT51 (สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ สุรชัย มีชาญ และสมกิจ กิจพูนวงศ์. 2551) ก็พบว่าแบบทดสอบทุกฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยากที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งสองวิธีเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของค่าอำนาจจำแนกที่คำนวณจากวิธี CTT และ IRT ของแบบทดสอบ SWUSAT53-55 มีบางฉบับเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือ .05 ที่เป็นดังนี้เพราะในการแปลความหมาย

ของค่าอำนาจจำแนกทั้งของวิธี CTT และ IRT ต่างแปลความหมายในการทำงานเดียวกันนั่นคือ สำหรับค่าอำนาจจำแนก (r) ถ้าค่า r มีค่าเป็นลบหมายความว่าข้อสอบข้อนั้นมีการจำแนกผิดกลุ่ม คนกลุ่มเก่ง แทนที่จะตอบข้อสอบนั้นถูกกลับกลายเป็นคนอ่อนกลับตอบข้อสอบนั้นถูก และการคัดเลือกค่าอำนาจจำแนก r จะเลือกตั้งแต่ข้อที่เป็นบวกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ถึง +1 แต่ค่าอำนาจจำแนก (a) ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี IRT ในทางทฤษฎีค่า a นี้มีค่าได้ตั้งแต่ -3 ถึง +3 แต่ในงานวิจัยนี้ใช้เกณฑ์คัดเลือกที่ค่า a มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง +2 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ระหว่างค่าอำนาจจำแนกจากการวิเคราะห์ทั้งสองวิธีนี้จึงมีผลทำให้บางฉบับไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตามการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี CTT และ IRT ก็ให้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยที่เคยทำมาแล้ว เช่น งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้เคยศึกษากับแบบทดสอบ SWUSAT51 (สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ สุรชัย มีชาญ และสมกิจ กิจพูนวงศ์. 2551) ให้ผลสอดคล้องกัน นั่นคือค่าความยากมีความสัมพันธ์กันทางลบทุกฉบับ และค่าอำนาจจำแนกมีบางฉบับเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กัน หรืองานวิจัยของวัฒนา ชัดสี (2533) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความยากค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบโดยทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมกับทฤษฎีการตอบข้อสอบ ของแบบทดสอบเลือกตอบวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ค่าความยากของข้อสอบที่วิเคราะห์จากสองวิธีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ค่าอำนาจจำแนกที่วิเคราะห์ได้จากทั้งสองวิธีไม่มีความสัมพันธ์กัน หรืองานวิจัยของสมยง รัชสังข์ (2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของผลการวิเคราะห์ข้อสอบแบบทฤษฎีมาตรฐานเดิม และทฤษฎีการตอบข้อสอบ ที่คำนวณจากกลุ่มขนาดต่างกัน มีทั้งตัวอย่างขนาดใหญ่และขนาดเล็ก โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาไทยแบบเลือกตอบจำนวน 40 ข้อ พบว่าค่าความยากที่วิเคราะห์จากทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมกับทฤษฎีการตอบข้อสอบส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างขนาด 2,000 คน และ 100 คน ที่ไม่พบความสัมพันธ์กัน ส่วนค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากวิเคราะห์ทั้งสองวิธีมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกขนาดกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้งานวิจัยของ ไวเบอร์ก (Wiberg. 2004) ที่ได้ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการขออนุญาตไปขับขี่ของชาวสวีเดน ก็พบว่าค่า b และ ค่า p มีความสัมพันธ์กันทางลบสูง ได้ค่า -.861 ค่า a และ ค่า rpb1 มีความสัมพันธ์กันสูง มีค่า .753 ซึ่งงานวิจัยที่ค้นพบครั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าความยากที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งสองวิธีมีค่าสูงเช่นเดียวกัน แต่ค่าอำนาจจำแนกมีบางค่าที่สูงกว่าของไวเบอร์ก แต่บางค่าก็ต่ำกว่าของไวเบอร์ก

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัย

ควรมีการศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบเมื่อจำนวนส่วนย่อยของแบบทดสอบต่างกัน และใช้วิธีที่ต่างกัน

ควรมีการศึกษาระวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบทดสอบความถนัดโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันตามแผนการศึกษา

สำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยควรนำไปพิจารณาเลือกข้อสอบเพื่อนำไปใช้

สอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย หรือเข้าทำงานให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการคัดเลือกคน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้งบประมาณสนับสนุนสำหรับการวิจัยปี 2557

เอกสารอ้างอิง

- ชวาล แพร์ตกุล. (2517). เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- วัฒนา ชัดสี. (2533). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบและคะแนนความสามารถในการตอบโดยทฤษฎีดั้งเดิมกับทฤษฎีการตอบข้อคำถามของแบบทดสอบเลือกตอบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระพันธ์ พรหมบุตร. (2536). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบโดยทฤษฎีดั้งเดิมกับทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สยามภู รัชสังข์. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ของผลการวิเคราะห์ข้อสอบแบบทฤษฎีมาตรฐานเดิม (CTT) และทฤษฎีการตอบข้อสอบ (IRT). ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุทธีวรรณ ไพร์ศักดิ์โสภณ สุรัชย์ มีชาญ และสมกิจ กิจพูนวงศ์. (2552). การศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบ SWUSAT ที่ใช้ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิมและทฤษฎีการตอบข้อสอบ. รายงานวิจัยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Wiberg Marie. (2004). Classical Test Theory vs. Item Response Theory: An evaluation of the theory test in the Swedish driving-license test. UMEA UNIVERITET.

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพัน ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร Current and Desirable Characteristics in Engaged Leadership of General Education Private School Principals in Bangkok Metropolitan Area

นิพัชชา โรจน์รัตนวานิชย์^{1*}, นันทรัตน์ เจริญกุล²
Nipachcha Rojratnavanit^{1*}, Nantarat Charoenkul²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษากรอบแนวคิดของภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพัน และ 2.) ศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

จากการศึกษาและสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพัน พบว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ คือ 1.) ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง 2.) ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ 3.) ภาวะผู้นำในการจัดองค์การ 4.) ภาวะผู้นำแบบครอบคลุม และ 5.) คุณลักษณะหลัก ผลจากการศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 200 คน พบว่า ในสภาพปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียน มีภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันในองค์ประกอบคุณลักษณะหลักมีระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง ภาวะผู้นำแบบครอบคลุม ภาวะผู้นำในการจัดองค์การ และ ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ส่วนในสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนประสงค์ที่จะมีภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนประสงค์ที่จะมีภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันในองค์ประกอบคุณลักษณะหลักสูงสุด รองลงมาได้แก่ ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง ภาวะผู้นำในการจัดองค์การ ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ และภาวะผู้นำแบบครอบคลุม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพัน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน

¹ คุษภูิบัณฑิต หลักสูตรปริญญาครุศาสตรคุษภูิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาบริหารการการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Corresponding author : e-mail : rxnipachcha@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1.) to study the framework of the engaged leadership and 2.) to study current and desirable characteristics in engaged leadership of general education private school principals in Bangkok metropolitan area.

The study and synthesis of literatures related to engaged leadership concepts revealed that the engaged leadership consists of 5 components; 1.) directional leadership 2.) motivational leadership 3.) organizational leadership 4.) inclusive leadership and 5.) character core. The self-evaluation of 200 general education private school principals on the current and desirable characteristics of the engaged leadership were created. The level of engaged leadership of general education private school principals at the current characteristics was at high level with character core as the highest ranked component, followed by directional leadership, inclusive leadership, organizational leadership, and motivational leadership, respectively. For the desirable characteristics, the overall score was at the highest level. The highest ranked component was character core, followed by directional leadership, organizational leadership, motivational leadership, and inclusive leadership, respectively.

Keywords: leadership, engaged leadership, general education private school principals

บทนำ

การสร้างความผูกพันต่องานของบุคลากรเป็นสิ่งที่จะต้องการทางธุรกิจ ในหลายประเทศกำลังให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาวิจัยในช่วงศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่าความผูกพันต่องานและองค์การของบุคลากรส่งผลต่อผลลัพธ์ทางธุรกิจอย่างสูง จากการนำงานวิจัย 263 เรื่อง ที่ครอบคลุม 192 องค์การ 49 อุตสาหกรรม ใน 34 ประเทศทั่วโลก มาทำการสังเคราะห์งานวิจัย (Meta-analysis) ให้ผลการวิจัยว่า ความผูกพันต่องานและองค์การของบุคลากรส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผลการดำเนินงาน 9 ด้าน ได้แก่ 1.) ลูกคามีความพึงพอใจในบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 2.) ผลกำไรเพิ่มขึ้นร้อยละ 22 3.) ผลิตผลเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 4.) การลาออกของบุคลากรในองค์การลดลงร้อยละ 65 (สำหรับองค์การที่มีอัตราการลาออกสูง) การลาออกของบุคลากรในองค์การลดลงร้อยละ 25 (สำหรับองค์การที่มีอัตราการลาออกต่ำ) 5.) อุบัติเหตุในการทำงานลดลงร้อยละ 48 6.) การฉ้อโกงลดลงร้อยละ 28 7.) การขาดงานลดลงร้อยละ 37 8.) ความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยลดลงร้อยละ 41 และ 9.) ความเสียหายของสินค้าลดลงร้อยละ 41 (O'Boyle & Harter. 2013: 22) แต่จากการศึกษาถึงระดับความผูกพันของบุคลากรใน 142 ประเทศทั่วโลก พบว่ามีบุคลากรเพียงร้อยละ 13 เท่านั้นที่มีความผูกพันกับงานที่ทำ (O'Boyle & Harter. 2013: 11) และจากการศึกษาของ Hastings & Agrawal (2015: para.1) พบว่า ครูในสหรัฐอเมริกาเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ที่มีความผูกพันกับงานและองค์การ ดังนั้นปัจจุบันองค์การทั่วโลกจึงพยายามหาวิธีการเสริมสร้างความผูกพันต่องานของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรใช้ความสามารถ ทักษะ และพลังงานของพวกเขาเหล่านั้นในการสร้างผลผลิต และส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จเหนือคู่แข่ง

ปัจจุบัน ความผูกพันของบุคลากรครูถือเป็นหนึ่งในปัจจัย

สำคัญในความสำเร็จของการจัดการศึกษาในโรงเรียน มีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยความผูกพันของครูส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นลำดับที่ 6 รองจาก ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และปัจจัยการสื่อสาร (โสภิต ม่วงทอง. 2557: 24) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ ความผูกพันของบุคลากร เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ปี 2557-2558 (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2557: 31-38) โดยกำหนดให้ ความผูกพันของบุคลากรมีสัดส่วนคะแนนเป็นร้อยละ 55 ในหมวดการมุ่งเน้นบุคลากร ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดหมวดของเกณฑ์รางวัล โดยให้โรงเรียนอธิบายว่าโรงเรียนสร้างความผูกพัน จ่ายค่าตอบแทน และให้รางวัลบุคลากรอย่างไร เพื่อให้ได้ผลการดำเนินการที่ดี อธิบายว่าโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการประเมินความผูกพันของบุคลากร และใช้ผลการประเมินนั้นมาทำให้ผลการดำเนินการดีขึ้นอย่างไร อธิบายว่ามีการพัฒนาสมาชิกของกลุ่มบุคลากร รวมถึงกลุ่มผู้นำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดี

มีงานวิจัยที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อความผูกพันของบุคลากรครู เช่น งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการอำนวยการบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา (ทักษณีย์ เพชรเกษิ, ฉันทนา จันทร์บรรจง, วิทยา จันทร์ศิลา, และสำราญ มีแจ้ง. 2556: 8-19) ให้ข้อค้นพบว่า หลักการการอำนวยการบุคลากรครู คือ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ความยุติธรรม การกระจายอำนาจทางการบริหาร และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ

งาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแต่ละองค์ประกอบต้องอาศัยบทบาทของผู้นำทั้งสิ้น จากงานวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม (ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ. 2548: 54) แสดงผลให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร มีความสำคัญต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรครู เป็นอันดับ 2 รองจาก ความพอใจในหน้าที่การงานของบุคลากรครู นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน (กอบศักดิ์ มูลมัย. 2554: 92) และภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (อัมพร อีสรรารักษ์. 2548: 69) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการโรงเรียน จึงควรพัฒนาภาวะผู้นำของตนให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับเหตุการณ์เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จต่อไป

การสร้างให้บุคลากรมีความผูกพันต่องานและองค์กร รวมถึงรู้สึกมีแรงบันดาลใจในการทำงาน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารและผู้นำ และหนึ่งในรูปแบบภาวะผู้นำที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างความผูกพันต่องานและองค์กรของบุคลากร คือ ภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพัน (Engaged leadership) ปัจจุบัน ในสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยมินเนโซต้า มันทคาโต (Minnesota State University Mankato) ได้จัดทำหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ผลการวิจัยและการฝึกปฏิบัติมาพัฒนาผู้บริหารให้สามารถทำงานร่วมกับคนในองค์กรที่มีความหลากหลายทั้งในด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ และรายได้ รวมถึงพัฒนาให้ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างให้บุคลากรครูมีศักยภาพและมีวัฒนธรรมการเรียนการสอนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยสถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษานี้มีพันธกิจสำคัญ คือ สร้างหลักสูตรการอบรมที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพทางด้านภาวะผู้นำให้แข็งแกร่งมากขึ้น โดยมีกรอบความคิดว่า ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพผ่านทางวงจรการเรียนรู้ที่มีการตอบสนอง เช่น การระบุสิ่งที่ทำพลาดได้พบ การตั้งเป้าประสงค์และการสร้างกลยุทธ์ในการเรียนการสอน ทักษะและศักยภาพภาวะผู้นำแบบใหม่โดยจะนำกลยุทธ์และรูปแบบพฤติกรรมแบบใหม่ไปปรับใช้ และรับข้อมูลย้อนกลับ ผลกระทบ และพฤติกรรมของกลุ่มคนที่สะท้อนมา เพื่อนำประสิทธิผลของสิ่งที่ได้ไปปฏิบัติ และมีความตระหนักถึงสิ่งที่จำเป็นในความเป็นผู้นำทางการศึกษาที่ดี ซึ่งเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาของสถาบันพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารนี้ ได้แก่ (1) เพื่อเพิ่มความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความยุติธรรมทางการศึกษาและจัดความเชื่อที่ว่าเชื้อชาติส่งผลต่อการประสบความสำเร็จ ความสามารถในการสอน และการมีส่วนร่วมในองค์กร (2) เพื่อสร้างให้ผู้นำมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับนวัตกรรมที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนทุกคนดีขึ้น (Minnesota University Mankato, 2014)

โรงเรียนเอกชน เป็นองค์การทางการศึกษาที่สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

และช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาภายใต้การกำกับควบคุม และดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในเรื่องภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความผูกพันของบุคลากรครู ซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการดำรงอยู่ของโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การพัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน จะช่วยส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการดำรงอยู่ของโรงเรียนได้ และเนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทย ยังไม่มีการศึกษาในเรื่องของภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันทั้งในภาคธุรกิจและการศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนนี้ จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความผูกพันต่องานและองค์กรของบุคลากร และสามารถนำไปปรับใช้กับองค์กรในภาคอื่น ๆ และขยายผลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.) เพื่อศึกษารอบแนวคิดของภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน
- 2.) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 698 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน ได้แบบการเลือกแบบเจาะจง

มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร งานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร งานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่องานของบุคลากร ความผูกพันต่องานของครู และภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพัน แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผลเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้น แล้วตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาไทย จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ในสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์

การศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ในสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์นี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยให้นำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับกรอบแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ มากำหนดเป็นกรอบโครงสร้างคำถามในแบบสอบถาม เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์ ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนจำนวน 10 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง และผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ได้รับการสุ่มให้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยใช้การส่งทางไปรษณีย์

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการวิจัยและนำเสนอ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และเขียนรายงานการวิจัยเพื่อนำเสนอ

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำ (Engaged Leadership)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี Tavanti (2006: 1-15), Wooding (2007: 39-51), Swindall (2007: 1-225), Thomas (2012: 1-104) และ McMullen (2013: S34-S40) และนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการสร้างให้บุคลากรแต่ละบุคคลมีความผูกพันกับงานและองค์กรทั้งทางความคิด ทางอารมณ์ และทางการกระทำ รวมถึงสามารถดึงศักยภาพของบุคลากรแต่ละคนมาใช้ในการทำงานร่วมกันในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งภาวะผู้นำแบบสร้างความเป็นผู้นำประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1 และมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง (Directional leadership) ประกอบด้วยขีดความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การสร้างจิตวิญญาณให้บุคคลยึดถือค่านิยมร่วมขององค์กร การพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง และเปิดรับนวัตกรรมใหม่ ความสามารถในการสื่อสารให้คนในองค์กรแต่ละคนทราบถึงบทบาทความสำคัญของตนในการพัฒนาองค์กร และสามารถในการสื่อสารความก้าวหน้าขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ

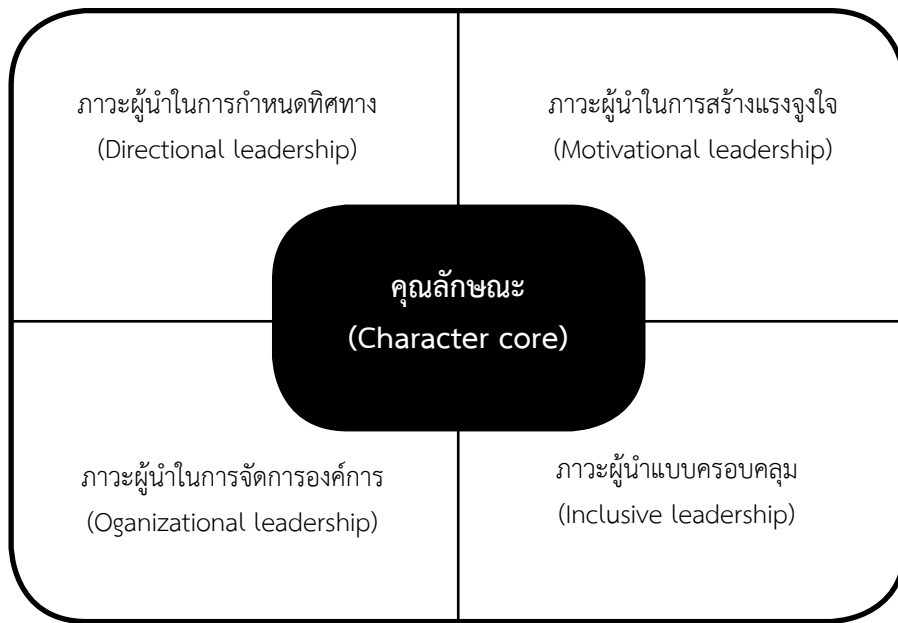
2. ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ (Motivational leadership) ประกอบด้วยขีดความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการเล่าเรื่องเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ การเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลทางความคิด การให้รางวัลกับความสำเร็จทุกระดับ การสนับสนุนการมีชีวิตที่สมดุลระหว่างงาน-ชีวิตส่วนตัว และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเท่าเทียม

3. ภาวะผู้นำในการจัดองค์กร (Organizational leadership) ประกอบด้วยขีดความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการจัดวางตำแหน่งบุคลากรเหมาะสมกับความสามารถ ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่างวัย และต่างกลุ่ม การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และองค์กร การส่งเสริมการมีอำนาจในงานที่แท้จริง และการสร้างกลยุทธ์สู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

4. ภาวะผู้นำแบบครอบคลุม (Inclusive leadership) ประกอบด้วยขีดความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ การให้คุณค่ากับมุมมอง ประสบการณ์ รูปแบบ และภูมิหลังชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ความสามารถในการนำความหลากหลายของบุคคลมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานและองค์กร ความสามารถในการสอนงาน แนะนำ และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่มีความแตกต่างจากตนเองการสร้างผู้นำและเป็นผู้ไปในโครงการในกลุ่มบุคคลที่หลากหลาย การสนับสนุนให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง การมีรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่น ความสามารถในการให้ข้อมูลย้อนกลับและรับคำวิจารณ์จากทุกแหล่งข้อมูล และการรู้จักตนเอง เข้าใจถึงอคติของตน และรู้ว่าอคตินี้ส่งผลต่อพฤติกรรมของตนอย่างไร

5. คุณลักษณะหลัก (Character core) ประกอบด้วยขีดความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ การยึดมั่นในจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ เคารพตนเองและเคารพผู้อื่น

ผู้อำนวยการโรงเรียนที่นำแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันมาใช้อย่างจริงจัง จะสามารถสร้างให้ครูยึดถือค่านิยมร่วมของโรงเรียน ใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่กับงาน ตระหนักถึงคุณค่าและบทบาทความสำคัญของตนในการพัฒนาโรงเรียน มีแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอน มีการร่วมมือกันทั้งในระดับบุคคล กลุ่มคน หน่วยการศึกษา และโรงเรียน รู้จักการให้คุณค่ากับมุมมอง ประสบการณ์ รูปแบบ และภูมิหลังชีวิตที่แตกต่างกันของนักเรียนและเพื่อนร่วมงานแต่ละคน เปิดใจกับคำวิจารณ์ เคารพตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ และยึดมั่นในคุณธรรม ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและด้านการเงินอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพัน ยังส่งผลให้เกิดความสำเร็จในห้องเรียน เพราะเมื่อครูมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับงานที่ทำ ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่สร้างขึ้นจากพื้นฐานของความไว้วางใจ ความเคารพ การให้ความสำคัญ และความใส่ใจซึ่งกันและกัน เมื่อครูไม่ตัดสินเด็กนักเรียนจากภายนอกตั้งแต่เริ่มต้นว่า เด็กนักเรียนคนไหนคือกลุ่มเด็กที่ไม่พร้อมสำหรับการเรียนรู้ ครูจะมีความตั้งใจและสามารถที่จะค้นหาวิธีที่จะเชื่อมต่อเนื้อหาความรู้ที่ครูต้องการสอนกับสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่แล้วได้ ครูจะเริ่มเห็นคุณค่าในความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนนำมาแบ่งปันในโรงเรียน ครูจะสนใจในศักยภาพทางบวกของนักเรียนที่สอนอยู่ ครูจะเริ่มเห็นความสามารถพิเศษของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนจะเห็นถึงความสามารถที่ตนมีและปรับใช้ หรือมีบทบาทในสังคมมากขึ้น พวกเขาจะเริ่มกลายเป็นสมาชิกที่มีบทบาทในสังคม แทนที่จะเป็นสมาชิกที่ไม่มีบทบาทดังที่เคยเป็น

2. ระดับภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ข้อมูลทั่วไปของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.00 ช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนสูงสุดคืออายุ 56 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 39.50 วุฒิการศึกษาสูงสุดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนสูงสุดในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 61.00 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่มากกว่า 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.50 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้อำนวยการอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.00

ระดับภาวะผู้นำแบบสร้างคามผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในองค์ประกอบต่าง ๆ มีผลการศึกษาดังนี้

1. ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง โดยรวมมีความคิดเห็นว่าตนมีระดับภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทางในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 และในสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.76
2. ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ โดยรวมมีความคิดเห็นว่าตนมีระดับภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 และในสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.67
3. ภาวะผู้นำในการจัดการองค์การ โดยรวมมีความคิดเห็นว่าตนมีระดับภาวะผู้นำในการจัดการองค์การในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 และในสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.73

4. ภาวะผู้นำแบบครอบคลุม โดยรวมมีความคิดเห็นว่าตนมีระดับภาวะผู้นำแบบครอบคลุมในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.08 และในสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.65

5. คุณลักษณะหลัก โดยรวมมีความคิดเห็นว่าตนมีระดับคุณลักษณะหลัก ในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.73 และในสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.90

โดยสรุป จากการศึกษาาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในสภาพปัจจุบัน พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนมีภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันในองค์ประกอบคุณลักษณะหลัก มีระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง ภาวะผู้นำแบบครอบคลุม ภาวะผู้นำในการจัดองค์การ และ ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ส่วนในสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนประสงค์ที่จะมีภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันในระดับมากที่สุด โดยพบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนประสงค์ที่จะมีภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันในองค์ประกอบคุณลักษณะหลักสูงสุด รองลงมาได้แก่ ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง ภาวะผู้นำในการจัดองค์การ ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ และภาวะผู้นำแบบครอบคลุม

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพัน ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ คือ 1.) ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง 2.) ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ 3.) ภาวะผู้นำในการจัดองค์การ 4.) ภาวะผู้นำแบบครอบคลุม และ 5.) คุณลักษณะหลัก จากการศึกษาาระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนมีภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันในระดับมาก ส่วนในสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนประสงค์ที่จะมีภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

1.) ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสามารถนำข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแนวคิด คุณลักษณะ และขีดความสามารถของภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพัน และนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันไปใช้พัฒนานตนเอง เพื่อให้ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนมีความผูกพันต่องานและโรงเรียนเพิ่มสูงขึ้นตาม

ข้อกำหนดของตัวชี้วัดในการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า กรอบแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนโดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้

1.2) ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสามารถนำข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแนวคิดของภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันในคุณลักษณะภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ มาใช้ในการเสริมความสามารถของตนในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากการวิจัยพบว่า ในสภาพปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนมีคุณลักษณะภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะอื่น ๆ การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของคุณลักษณะและขีดความสามารถของภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจซึ่งเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะหนึ่งของภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพัน จะช่วยส่งผลให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนมีคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบสร้างแรงจูงใจเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผู้อำนวยการโรงเรียนมีภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลให้ครูและบุคลากรอื่น ๆ มีความผูกพันต่องานและโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

2.) ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1) ในบริบทของโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา นอกจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความสำคัญในการบริหารวิชาการของโรงเรียนแล้ว ยังมีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และคณะกรรมการโรงเรียนที่มีบทบาทในการบริหารโรงเรียน จึงควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการนำแนวคิดภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้ถือผลประโยชน์ร่วมของโรงเรียนเอกชน เช่น ผู้จัดการโรงเรียน และศึกษาถึงการประเมินผลจากการนำไปใช้ต่อไป

2.2) นอกจากการวิจัยเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันให้กับผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ควรมีการวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของบุคลากรครู เพื่อให้บุคลากรครูมีความสามารถในการทำให้นักเรียนมีความผูกพันต่อการเรียนอย่างลึกซึ้ง โดยรู้จักภูมิหลัง พื้นฐานครอบครัว ระดับความรู้ความถนัดในวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างถ่องแท้ สามารถเชื่อมบทเรียนใหม่ต่อกับความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม และสร้างให้นักเรียนแต่ละคนมีความภูมิใจในตนเอง ไม่รู้สึกต่ำต้อยเพียงเพราะมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย หรือมีความแตกต่างจากนักเรียนคนอื่น ๆ

2.3) จากผลการวิจัยในสภาพปัจจุบันของระดับภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน พบว่า เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบสร้างความผูกพันเป็นรายด้าน พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน มีคุณลักษณะทางด้านภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจน้อยที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนมีโอกาสในการพัฒนานตนเองในการสร้างแรงจูงใจให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเท่าทันต่อกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กอบศักดิ์ มูลมัย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ. ทักคณัย เพชรเกษรี, ฉันทนา จันทร์บรรจง, วิทยา จันทร์ศิลา, & สำราญ มีแจ้ง. (2556). การพัฒนารูปแบบการจํารักรักษาบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15 (ฉบับพิเศษ), 8-19.
- โสภณ ม่วงทอง. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(1), 18-29.
- ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ. (2548). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลปี 2557-2558. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัมพร อิสสรารักษ์. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ภาษาอังกฤษ

- Hasting, M. and Agrawal, S. (2015). Lack of Teacher Engagement Linked to 2.3 Million Missed Workdays. Gallup. Retrieved from: <http://www.gallup.com/poll/180455/lack-teacher-engagement-linked-million-missed-workdays.aspx>
- McMullen, C.K., Schneider, J., Firemark, A., et al. (2013). Cultivating engaged leadership through a learning collaborative: lessons from primary care renewal in Oregon safety net clinics. *The Annals of Family Medicine*. May-Jun, S34-40.
- Minnesota University Mankato. (2014). **Center for Engaged Leadership**. Retrieved from <http://ed.mnsu.edu/ce/O'Boyle>
- E., & Harter, J. (2013). State of the global workplace: Employee engagement insights for business leaders worldwide: Gallup Inc: Washington, DC.
- Swindall, C. (2007). *Engaged leadership: Building a culture to overcome employee disengagement*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Tavanti, M. (2006). *Engaged Vincentian Leadership: The values and competencies that inspire leaders to serve in the footsteps of St. Vincent de Paul*. Paper presented at the 2006 FACE Conference Strengthening Civic Engagement and Spirituality in Higher Education. Chicago, IL: De Paul University.
- Thomas, C. (2012). *A call for engaged leadership*. Transgressions-Cultural Studies and Education. Canada: Sense publisher.
- Wooding, N. (2006). Engaged Leadership-The New Public Service Managerialism. *Journal of finance and management in public services*. 7(1), 39-51.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการ บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

Casual Model between Organization Factors and Effectiveness of Public Secondary Schools Administration Relevant to the Multicultural in the Four Districts of Songkhla Province

ศิลป์ชัย สุวรรณมณี^{1*}

Sinchai Suwanmanee^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครู จำนวน 220 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของคอมเรย์และลี จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสถานที่ตั้ง แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) มีค่า 66.25 เมื่อพิจารณาว่า χ^2/df เท่ากับ 0.463 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสมบูรณ์ GFI เท่ากับ 0.97 ค่า AGFI เท่ากับ 0.96 ส่วนค่าดัชนีวัดความสอดคล้องในรูปความคลาดเคลื่อน RMR เท่ากับ 0.030 และค่า SRMR เท่ากับ 0.059 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประสิทธิภาพ สังคมพหุวัฒนธรรม

Abstract

This research aimed to analyze the casual model between organization factors and effectiveness of public secondary schools administration relevant to the multicultural in the four districts of Songkhla Province. The samples were 220 from public secondary school teacher. The sample size was calculated by using Comrey and Lee, stratified random sampling follow schools located and simple random sampling. The findings, there appeared to be as follows: the casual model between organization factors and effectiveness of public secondary schools administration relevant to the multicultural in the four districts of Songkhla Province were consistent with the empirical data. The data analysis revealed the validation of fitted model yielded a Chi-square of 66.25, ($\chi^2/df = 0.463$), GFI = 0.97, AGFI = 0.96, RMR = 0.030 and SRMR = 0.059

Keywords: Casual Model, Effectiveness, Multicultural

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author. E-mail : chaly062@yahoo.com

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและของประเทศ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลามและนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่วนที่เหลือร้อยละ 24 เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่อย่างกระจุกกระจายทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีลักษณะทางสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลัน นราธิวาส สตูลและสงขลา เฉพาะ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอจะนะ นาหวี เทพาและสะบ้าย้อย เป็นพื้นที่ที่มีการผสมผสานหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ด้วยลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ รัฐบาลจึงกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจที่จะต้องดำเนินนโยบายในการพัฒนาและแก้ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความเข้าใจระหว่างประชาชนกับข้าราชการโดยเฉพาะด้านการศึกษา (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2552: 7)

บริบทพื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาในหลายด้านซึ่งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้สรุปปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามาจากสาเหตุทางสังคมจิตวิทยา เช่น ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนและปัญหาการศึกษาที่ประชาชนไม่นิยมเรียนในโรงเรียนสามัญและไม่นิยมพูดภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารประจำวัน (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. 2544: 185) นอกจากนี้ผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่าการจัดการศึกษากำลังแยกออกเป็น 2 ระบบอย่างชัดเจน เด็กไทยพุทธจะไปเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ในขณะที่เด็กไทยมุสลิมจะนิยมไปเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วหรือสถาบันการศึกษาเอกชน ทั้งยังมีแนวโน้มว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะขยายลงไปถึงระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีพื้นฐานต่างกันขาดโอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขาดโอกาสที่จะสร้างความสัมพันธ์เป็นเพื่อนฝูงกัน ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งแยกทางความคิด ขาดความไว้วางใจเชื่อใจซึ่งกันและกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 1-3)

การจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยสถานศึกษาทั้งที่เป็นของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนรวมทั้งสิ้น 3,234 แห่ง ซึ่งแยกเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 923 แห่ง สถานศึกษาเอกชนสามัญและเอกชนสอนศาสนา จำนวน 253 แห่ง มีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด (เรอาเงาะห์) และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาติกา) จำนวน 1,666 แห่ง ส่วนสถาบันการศึกษาเอกชน มีจำนวน 375 แห่ง มีนักเรียน/นักศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 449,600 คน ซึ่งแบ่งเป็นการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 420,851 คน ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 9,009 คน และระดับ

อุดมศึกษา จำนวน 19,740 คน ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่เรียนร่วมกันในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนร้อยละ 70 เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชนมุสลิมและร้อยละ 30 เรียนในโรงเรียนของรัฐ ซึ่งมีทั้งเยาวชนพุทธและมุสลิมที่เรียนร่วมกัน (ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2554)

ปัญหาทางการศึกษาจากข้อมูลประกอบที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ระหว่างวันที่ 13-14 ตุลาคม 2550 เรื่องมหาวิทยาลัยไทยกับการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขชายแดนใต้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2550: 13-17) ได้สังเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าสภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปัจจุบันมีสภาพที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายและเป็นไปตามอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยสถานศึกษาหลายประเภท หลายสังกัด การดำเนินงานจึงไม่มีเอกภาพ ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่านักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ได้จากผลการทดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ นอกจากนี้ถ้าดูจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2551 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าทุกสาขาวิชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ รวมทั้งผลการสำรวจนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) ในปีการศึกษา 2550 พบว่าเด็กอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้ถึงร้อยละ 30.82 ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นก็ตาม (สำนักงานศึกษาธิการภาค 12. 2557: สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2560, จาก <http://www.coad3.org>)

พื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาหวี เทพาและสะบ้าย้อยถูกควมรวมเป็นพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจซึ่งโดยนัยของพื้นที่และปัญหาที่เกิดขึ้นมีสภาพความเหมือนและใกล้เคียงกับเป็นพื้นที่โดยรวมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายและการบริหารจัดการจึงถูกหมายรวมถึงพื้นที่ดังกล่าวด้วย ดังนั้นพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความแตกต่างและมีลักษณะเฉพาะเชิงพื้นที่ สำหรับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ซึ่งมีบริบทด้านความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าการที่บริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลนั้นควรจะมีรูปแบบการบริหารอย่างไร ซึ่งจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีการวิจัยหรือตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลประสิทธิผลของการบริหาร ประกอบด้วยภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของบุคลากร วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศของสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า

รูปแบบการบริหารดังกล่าวจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมจริง ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประเภทการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Causal-Effect Research) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของบุคลากร วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศของสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหาร โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครู จำนวน 220 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของคอมเรย์และลี (Comrey and Lee, 1992: 217) ที่กำหนดให้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 200 คนขึ้นไปอยู่ในระดับพอใช้ (Fair) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานที่ตั้ง (จะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยทุกฉบับ 0.981 และใช้สถิติเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์ ค่าสถิติไคสแควร์สัมพัทธ์ ดัชนี GFI AGFI CFI SRMR และ RMSEA ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมเมตริกสหสัมพันธ์ โดยการนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าเมตริกสหสัมพันธ์ โดยวิธีเพียร์สันโปรดักต์โมเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation) โดยกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลและระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดลก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Model Identification) ซึ่งเป็นการระบุว่าโมเดลองค์ประกอบนั้นสามารถนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่าเดียวหรือไม่

3. การประมาณค่าพารามิเตอร์ (Estimating the Parameter) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแก้สมการโครงสร้างเพื่อหาค่าพารามิเตอร์ซึ่งเป็นตัวไม่ทราบค่าในสมการ

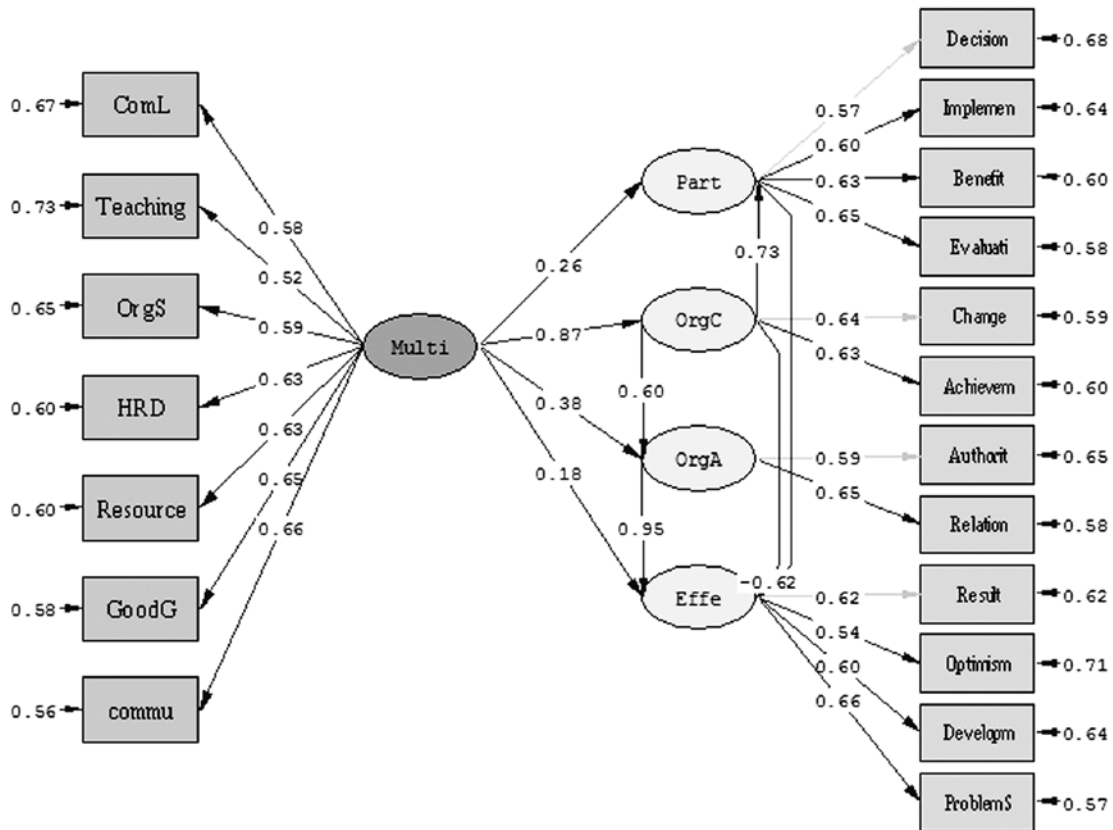
4. การประเมินความสอดคล้องของโมเดล (Evaluating the Data-Model Fit) เป็นการพิจารณาค่าสถิติต่าง ๆ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ประกอบด้วยค่าสถิติไคส-สแควร์ ค่าสถิติไคส-สแควร์สัมพัทธ์ ดัชนี GFI AGFI CFI SRMR และ RMSEA (Bentler, 1990: 238-246; Kline, 1998: 130) ซึ่งจะพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

χ^2	ไม่ควรมีนัยสำคัญ
χ^2/df	ไม่ควรเกิน 3
GFI	มีค่ามากกว่า 0.90
AGFI	มีค่ามากกว่า 0.90
CFI	มีค่ามากกว่า 0.90
SRMR	มีค่าน้อยกว่า 0.10
RMSEA	มีค่าน้อยกว่า 0.07

5. การดัดแปลงโมเดล (Model Modification) กรณีค่าสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลชี้ว่าโมเดลองค์ประกอบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถปรับค่าพารามิเตอร์ในโมเดลสมมติฐานแล้วทดสอบผลการปรับโมเดลได้ ซึ่งโปรแกรมจะให้ค่าดัชนีดัดแปลงโมเดล (Modification Indices: MI) และจะเสนอว่าควรเพิ่มหรือตัดพารามิเตอร์ตัวใดขึ้นอยู่กัดุลยพินิจและต้องปรับค่าพารามิเตอร์อย่างมีความหมายในเชิงเนื้อหาและสามารถตีความหมายค่าพารามิเตอร์นั้น ๆ ได้ชัดเจน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

Chi-Square=66.25, df=143, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า 66.25 ที่ P-Value = 1.000 แสดงว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 0.463 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสมบูรณ์ ค่า GFI เท่ากับ 0.97 ค่า AGFI เท่ากับ 0.96 ส่วนค่าดัชนีวัดความสอดคล้องในรูปแบบความคลาดเคลื่อน ค่า RMR เท่ากับ 0.030 และค่า SRMR เท่ากับ 0.059 ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และตัวแปรปัจจัยทุกตัวมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหาร โดยตัวแปรบรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลสูงสุด และรองลงไปเรียงลำดับตามดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Part) และวัฒนธรรมองค์กร (OrgC) นอกจากนี้พบว่าตัวแปรปัจจัย ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มี 4 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) รองลงไป ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (OrgC) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Part) และภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มี 2 ตัวแปร ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (OrgC) และ

ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) ตามลำดับ และมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) เป็นตัวแปรที่สำคัญอันดับแรกในการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งตัวแปรบรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) ได้รับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมจากภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) นอกจากนั้นยังได้รับอิทธิพลจากตัวแปรวัฒนธรรมองค์กร (OrgC) จากข้อสรุปดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา นั้น เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งในแง่ของผู้เรียน บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ดังนั้นท่ามกลางความหลากหลายนั้น บรรยากาศของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการทำงานแบบร่วมไม้ร่วมมือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวตัน (Newton, 1999: 215-235) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในประเทศออสเตรเลีย พบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ คือ การมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนั้น ผลงานวิจัยของกูดฮาร์ท (Goodhart,

1991: 2214) เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาที่พบว่า บรรยากาศที่เกิดจากพฤติกรรมผู้นำของ ผู้บริหารด้านมุ่งงานสามารถอธิบายประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ รวมทั้งเมอร์ฟี ฮอลลิงเจอร์ และมิทแมน (Murphy, Hallinger and Mitman. 1982: 28) ก็กล่าวว่าบรรยากาศทาง วิชาการเป็นตัวแปรที่ทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผลที่ได้รับการ ยอมรับ นอกจากนี้รูห์ (Ruhl.1985: 3216-A) ก็เห็นสอดคล้องเช่น เดียวว่า บรรยากาศของสถานศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอน ของครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน รวมถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่กล่าวถึงบรรยากาศขององค์กรว่ามี ส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิผลนั้นมีจำนวนมาก เช่น งานวิจัยของชุตินา ชุตินานันท์ (2554: 96) ศึกษาเรื่องพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กรที่มีผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ กรณี ศึกษา: กลุ่มธุรกิจผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ผลการศึกษา พบว่า บรรยากาศสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่เอื้อประโยชน์ ต่อการทำงานที่จะทำให้พนักงานแสดงพฤติกรรมในทางบวกและ พัฒนาเป็นผลการปฏิบัติงานที่สร้างความยั่งยืนให้กับองค์กรได้ใน ที่สุด นอกจากนั้นภารตี อนันต์นาวิ (2551: 4) สมจิตร์ อุดม (2547: 206) ถาวร เสงี่ยม (2550: 120) ก็เห็นสอดคล้องเช่นเดียวกันว่า บรรยากาศขององค์กรส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลมากขึ้น

2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุ วัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ที่เป็นเช่นนี้เพราะประสิทธิผลใน การบริหารสถานศึกษาหรือองค์กรต่าง ๆ พบว่า มีองค์ประกอบหลัก ๆ ร่วมกัน แต่อาจจะมีส่วนประกอบที่เป็นองค์ประกอบเฉพาะที่แปร เปลี่ยนไปตามบริบทขององค์กรหรือพันธกิจขององค์กร การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ คือ การใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area Based) ซึ่งในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัด สงขลา มีความเป็นพิเศษกว่าพื้นที่อื่นทั้งในแง่ของการบริหารจัดการ ที่มีการจัดโครงสร้างที่มีความจำเพาะของพื้นที่ และประเด็นสำคัญคือ ความแตกต่างทางด้านพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการ บริหารจัดการที่ต่างออกไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสาวนีย์ จิตต์ หมวด (2550: 84) ที่กล่าวว่าเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจที่จะต้องดำเนิน นโยบายในการพัฒนาและแก้ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้ง ความเข้าใจระหว่างประชาชนกับข้าราชการเป็นการเฉพาะ รวมทั้ง นโยบายด้านการศึกษา นอกจากนี้กษมา วรารณ ณ ออยุธยา (สืบค้น เมื่อ 25 กันยายน 2559, จาก <http://www.Nidambe11.net>) ก็ เชื่อว่าการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้จะต้องจัดให้สอดคล้อง กับพื้นฐานทางศาสนา ภาษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชน ในพื้นที่โดยยึดติดกับหลักสูตรที่กำหนดจากส่วนกลางหรือจัดเป็น รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ ด้วยเหตุผลข้างต้นจากการตั้งสมมติฐาน โมเดลการวิจัยที่พยายามจะแสวงหารูปแบบการบริหารที่สอดคล้อง

กับบริบทเชิงพื้นที่นั้นคือ ความเป็นสังคมสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งจาก การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่เป็น ความต่างและจะทำให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิผลนั้นก็คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม สอดคล้อง กับแนวคิดและงานวิจัยของหลายท่าน เช่น แนวคิดของเอกรินทร์ สังข์ทอง (2552: 12-13) ที่กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาในบริบท พหุวัฒนธรรมให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษา จะต้องสนองต่อความต้องการทางด้านพหุวัฒนธรรมโดยผ่าน กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนและหลักสูตรพหุวัฒนธรรม ศึกษาและการจัดโครงสร้างทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การ จัดและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม รวมถึงการจัดวัฒนธรรมองค์ให้เห็นคุณค่าและสะท้อนแนวคิดพหุ วัฒนธรรม ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมจึงถือว่ามีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำ พาสถานศึกษาไปสู่ประสิทธิผล นอกจากนั้นฮอยและเฟอร์กัสสัน (Hoy and Ferguson. 1985: 121-122) กิบสัน, จอร์น และจาเมส (Gibson, John and James. 1982: 27) พาร์สัน (Parson. 1960: 99) ยังให้ความเห็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับ ประสิทธิผลขององค์กรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัว เข้ากับสภาพแวดล้อม (Adaptation) ได้หรือไม่มากนักน้อยเพียงไร ซึ่ง สอดรับกับคอนเนอร์เลย์ (Connerley.2005: 72; citing O'Hara -Devereau and Johansen. 1994) ที่เชื่อว่าผู้บริหารที่จะสามารถ บริหารจัดการองค์กรในสังคมพหุวัฒนธรรมนั้นจะต้องประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเข้าใจและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม 2) ความ สามารถด้านเทคโนโลยีท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว 3) ความ คิดสร้างสรรค์และความยั่งยืนของทีมบริหารและ 4) ความสามารถ ที่จะรองรับความซับซ้อนของการทำงานเป็นทีม เช่นเดียวกับเซสซ่า (London and Sessa. 1999: 34) กล่าวว่ามิติในการสร้างศักยภาพ หรือสมรรถนะด้านการบริหารในสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ต้อง มีความรู้สึกที่ดีกับวัฒนธรรมอื่น 2) ต้องมีความรู้สึกเชิงบวกกับ วัฒนธรรมอื่น 3) ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม 4) ต้องรู้จักเอาใจใส่คนต่างวัฒนธรรม 5) ต้องเคารพความแตก ต่างทางวัฒนธรรม 6) ต้องรู้จักเปิดใจ 7) ต้องรู้จักการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 8) ต้องให้ความสำคัญกับการร้องขอและ 9) ต้องมีความสามารถในการปรับตัว จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา ก็คือ ภาวะผู้นำเชิง พหุวัฒนธรรม ดังนั้นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ก็จำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เห็นความสอดคล้องกับบริบท สังคมพหุวัฒนธรรม จึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ประสิทธิผลได้

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร (Part) ก็เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในลำดับที่สามที่ได้รับอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม จากภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) รวมถึงปัจจัยด้านวัฒนธรรม องค์กร (OrgC) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของรัฐบาลที่เน้น ให้หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะของภาครัฐที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนา

พิเศษเฉพาะกิจ ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ภายใต้คำขวัญที่ว่า เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ดังนั้นวิธีการทำงานหรือการบริหารราชการในพื้นที่โดยหมายรวมถึง 4 อำเภอของจังหวัดสงขลานั้น จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ตลอดจนสถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีข้อจำกัดด้านบุคลากร ดังนั้นวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมถึงเป็นรูปแบบที่จะช่วยให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอีกเก๊ต (Highett, 1989: 4) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในทศวรรษของผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษาธิการจังหวัด มี 7 ประการหนึ่งในนั้นก็คือ ความร่วมมือร่วมใจอันแน่วแน่ของบุคลากรในโรงเรียนจะทำให้สถานศึกษานั้นมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น มนุษย์ วงศ์นารี (2524: 94-96) กล่าวว่าเกณฑ์ในการวินิจฉัยประสิทธิภาพขององค์กรคือ ความร่วมมือช่วยกันทำงานโดยมุ่งสู่จุดหมาย และความรู้สึกเป็นอิสระในการเสนอข้อมูลและความรู้สึกของตนในการแก้ไขปัญหาการแก้ปัญหานั้นจะเป็นการปฏิบัติที่บรรยากาศการทำงานเป็นแบบให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล นอกจากนั้นแล้วด้วยข้อจำกัดในแง่ของความหลากหลายเชิงพื้นที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจำเป็นต้องต้องสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมเพราะหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมนั้น หลักการมีส่วนร่วมถือเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง ดังที่งานวิจัยของอิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (2548: 405-406) พบว่า ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความต้องการการมีส่วนร่วม ความต้องการการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันและความต้องการให้ยอมรับความเป็นอัตลักษณ์พิเศษของคนในพื้นที่ นอกจากนั้นในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศิลาปชัย สุวรรณณณี (2556: 253) ยังกล่าวว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษานั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และโครงสร้างการบริหารสถานศึกษานั้น ต้องเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในลักษณะเครือข่าย ที่มาจากชมรมหรือสมาคมครู ผู้ปกครองและศิษย์เก่าของโรงเรียน จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมก็เป็นตัวแปรที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มีประสิทธิภาพ

4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (OrgC) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่สี่ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) ด้วยเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้รับผลกระทบจากหลายทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังจากนักเรียน ผู้ปกครองและผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไป หรือแม้แต่สังคมรอบด้าน ที่ต่าง

คาดหวังให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ภายใต้ข้อจำกัดในหลายด้าน ดังนั้นสถานศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา หรือพื้นที่อื่น ๆ จำเป็นจะต้องมีการปรับตัวหรืออาจจะใช้คำว่าปฏิรูปตัวเอง เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความคาดหวังที่ถาโถมเข้ามา ด้วยแรงกดดันดังกล่าว วัฒนธรรมองค์กรที่เป็นแบบราชการดั้งเดิม จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน ซึ่งจากงานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาวัฒนธรรมในประเด็น ได้แก่ วัฒนธรรมแบบมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง (Change) และแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achieve) พบว่า มีความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาเองก็จำเป็นต้องปรับตัวจึงทำให้วัฒนธรรมเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจินตนา คุ่มภัย (2553: 167) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการ : กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จก็เป็นตัวแปรที่สำคัญ นอกจากนั้นกิลแฮม (Gillham, 2000 form <http://www.thailis.uni.net.th>) ยังได้กล่าวว่า เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่สำคัญก็คือ วัฒนธรรมที่มีการคาดหวังสูงในความสำเร็จ ส่วนเอกรินทร์ สังข์ทอง (2552: 6) กล่าวว่า วัฒนธรรมและคุณค่า (Culture and Value) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องนำมาใช้ประกอบการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เกิดความมีสมดุลขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยองค์การกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวแปรปัจจัยทุกตัวมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหาร โดยตัวแปรบรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลสูงสุดและรองลงไปเรียงลำดับตามดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Part) และวัฒนธรรมองค์กร (OrgC) นอกจากนี้พบว่าตัวแปรปัจจัย ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มี 4 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศของสถานศึกษา (OrgA) รองลงไป ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (OrgC) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Part) และภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มี 2 ตัวแปร ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (OrgC) และภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multi) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัยทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาเกิด

ประสิทธิผล โดยเฉพาะปัจจัยบรรยากาศสถานศึกษานั้น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งจากข้อค้นพบดังกล่าว ดังนั้นในแง่ของผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพิจารณาให้ความสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศสถานศึกษาให้เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป ส่วนผู้วิจัยที่สนใจงานวิจัยทั้งในลักษณะเชิงพื้นที่ (Area Base) หรือเชิง

เนื้อหา (Content Base) ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การแสวงหารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในแง่มุมมองต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทั้งผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และชุมชนในพื้นที่ ด้วยเหตุที่ว่ารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาที่เป็นแบบสากลไม่สามารถที่จะสนองต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่ได้สมบูรณ์แบบ

เอกสารอ้างอิง

- กษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา. (2550). การจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: มุมมองจากนักปฏิบัติ. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.Nidambe11.net>.
- ชุตินา ชุตินานนท์. (2554). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ขององค์กรที่มีผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษา: กลุ่มธุรกิจผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถาวร สังเอียด. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาวดี อนันต์นารี. (2551). หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตร์.
- มนูญ วงศ์นารี. (2524). ค่านิยมทางการบริหารสำหรับพัฒนาองค์กรของไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2550). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ทปอ. เรื่อง มหาวิทยาลัยไทยกับการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขชายแดนใต้.
- ศิลป์ชัย สุวรรณณณี. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2554). อัตรการเรียนรู้ต่อ ม.1 ม.4 และ ปวช. ปีการศึกษา 2550 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://www.coad3.org>.
- สมจิตร อุดม. 2548. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในภาคใต้. เอกสารประชุมวิชาการ การวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11. นนทบุรี: โรงพิมพ์เจริญผล
- สมจินตนา คุ่มภัย. (2553). การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร: กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บริหารศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 12. (2557). ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-net) ปีการศึกษา 2557. ยะลา: สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2560, จาก <http://www.coad3.org>
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2544). สถาบันยุทธศาสตร์ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มปท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการสร้างสันติสุข ปี 2548-2551. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2552). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2550). “สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: จากปัญหาสู่สมานฉันท์”, วารสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยปีที่ 14 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ: มปท.
- อิบราฮิม ณรงค์รักษาเขต. (2548). ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2552). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม: การทบทวนแนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ”, วารสารศึกษาศาสตร์. 20(1), 1-16.
- Bentler, P. M. (1990). “Comparative Fit Indexes in Structural Models”, *Psychological Bulletin*.170(2), 238-246.
- Comrey, A. L. and Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Connerley, M. L. (2005). *Leadership in a Diverse and Multicultural Environment*. Sage Publication, Inc.
- Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. (1982). *Organizations: Behavior structure and Processes* (4th ed.): Austin, TX: Business Publications.

- Gillham, David P. (2000). **Professional Staff and Parent Perceptions of School Effectiveness of Seventh-day Adventist K-Schools in the North America Division**. From <http://www.thailis.uni.net.th/dao/printarticles.nsp>
- Goodhart, W. H. Jr. (1991). **The instrumental and expressive characteristics of public secondary school and effectiveness**. *Dissertation Abstracts International*, 51(7), 2214-4.
- Highett, N.T. (1989). **School Effectiveness and Ineffective Parent's Principal's and Superintendents' Perspectives**. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Alberta, Edmonton: Allyn and Bacon.
- Hoy, W.K. and Ferguson, J (1985). **A Theoretical Framework and Exploration of Organizational Effectiveness in School**. *Educational Administration Quarterly*, 21(2): 121-122.
- London, M. and Sessa, V. I. (1999). **Selecting international and executives: A suggested framework and annotated bibliography**. Greensboro, NC: Center for Creative Leadership.
- Murphy, J., Weil, M., Hallinger, P., & Mitman, A. (1982, December). Academic press: Translating high expectations into school policies and classroom practices. *Educational Leadership*, 40(3), 22-26.
- Newton, J. (1999). **An evaluation of the impact of external quality monitoring on a higher education college (1993-1998)**. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 24(2), 215-235.
- Parson, T. (1960). **Administrative Science Quarterly. Effective of Size, Complexity and Ownership in Administrative Intensity**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Ruhl, M. L. (1985). "The Development of a Survey of School Effectiveness Climate, Principal Leadership". *Dissertation Abstracts International*, 46(11): 3216-A.

สภาพปัญหา และแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 States, Problems and Collective Guidelines for Improving Environmental Education of Schools Under the Office of Secondary Education Service Area VI.

สุรีย์พร สายวาริรัตน์^{1*}, ประชุม รอดประเสริฐ², ธนวิน ทองแพ่ง³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านกายภาพสถานศึกษา กิจกรรมสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมบุคลากรในโรงเรียน และการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษาได้จากการตอบแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบเลือกตอบของครูจำนวน 314 คน และข้อมูลแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 12 คน สถิติการนำเสนอข้อมูลประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าวิกฤตที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าฉันทามติ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพสิ่งแวดล้อมศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพสิ่งแวดล้อมศึกษาดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก
2. ปัญหาสำคัญสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนได้รับผลกระทบจากกลิ่น เสียง ขยะและสัตว์พาเนจร ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนชาวนินย และไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมชุมชนและสถานศึกษา
3. แนวทางสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมศึกษาต้องเกิดจากการร่วมมือของโรงเรียนและชุมชนในการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน และร่วมมือกันปรับปรุงและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทั้งของโรงเรียนและของชุมชน

คำสำคัญ: สิ่งแวดล้อมศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

¹ นิสิตระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ ดร. ที่ปรึกษาร่วม ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* Corresponding author: Sureepornsaiwarerath@gmail.com

Abstract

The research aimed at studying the states, problems and guidelines for improving five aspects of educational environments comprised of physical circumstances, conservative activities, teaching-learning activities, school personnel behaviors, and supportive activities in secondary schools under the Office of Secondary Education Service Area VI. Data of existing states and problems of educational environments derived from the rating-scale and checklists questionnaires responded by 314 school teachers. Data concerning the improvement of educational environments had been drawn from the interviews of twelve selective school principals. Statistical devices used for data presentation were mean, standard deviation, consensus value, the t-test, and one-way analysis of variance. The findings revealed as follows.

1. The existing states of all educational environments had been considered as good practice. The large school had been rated as better than the medium and small ones.

2. The principal problems of each educational environments in schools had been found as follows; Schools annoyed by smell of decomposition, noise, garbage, and stray animals, Schools personnel and communities had been considered as ill-discipline and paid a bit attention to environments of schools and communities.

3. The crucial improving procedures for school environments would be existed if schools and communities had been cooperated and built up the consciousness of school personnel, students, and people to preserve and protect environments of all aspects.

Keywords: Environmental Education, The office of Secondary Education Service Area VI.

บทนำ

แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษาอาเซียน ปี พ.ศ. 2557-2561 ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations-ASEAN) มีเป้าหมายมุ่งสู่สิ่งแวดล้อมที่เขียวและสะอาดในอาเซียน (Clean and Green ASEAN) และมีมติให้การสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านสิ่งแวดล้อมศึกษา และการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน (Roadmap) ของประชาชาติอาเซียนปี 2558 (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2557, หน้า 1) ส่วนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ว่าในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 4)

การจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ สำหรับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา คือ ต้องการให้ประชาชน มีความรู้ในสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนได้มีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (Stapp, 1969 อ้างถึงใน อติศักดิ์ สิงห์สีโว, 2554, หน้า 40) โรงเรียนจึงนับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความ

สำคัญต่อเด็กมาก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กต้องใช้ชีวิตอยู่วันละประมาณ 6-7 ชั่วโมง ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในโรงเรียน ย่อมมีอิทธิพลต่อจิตใจ ความสนใจ อุดมคติในชีวิตและการเรียนต่อจนถึงชีวิตในการทำงานของเด็กทุกคน ประการสำคัญโรงเรียนเป็นสถาบันที่เสริมสร้างประชาชนให้มีสุขภาพดี มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้เต็มความสามารถ (เอมอชมา วัฒนบุรานนท์, 2548, หน้า 101)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และต้องขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 แต่โรงเรียนแต่ละแห่งมีต้นทุนด้านความรู้ บุคลากร โครงสร้างการบริหารจัดการงบประมาณ ภูมิโนศบบริบทต่าง ๆ ของชุมชนโดยรอบแตกต่างกัน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2557, หน้า 5-16) ปัญหาโครงสร้างเวลาเรียนที่อาจไม่เอื้อต่อการดำเนินการ การขาดครูทั้งจำนวน และวุฒิที่ตรงสาขาวิชา รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะ และพัฒนาด้านการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นปัญหาและข้อจำกัดของสถานศึกษา (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, 2557, หน้า 53-54)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 54 โรงเรียน ตามแนวทางการ

ดำเนินการสู่ความเป็นโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพสถานศึกษา ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ด้านการเรียนการสอนรายวิชา ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน และด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยการสอบถามสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เพื่อเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน พร้อมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยให้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ทั้ง 54 โรงเรียน ได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาในแต่ละโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงภารกิจในการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาว่า จะทำให้ประชาชนของประเทศมีความรู้ ความตระหนักและความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่การดำเนินการยังอยู่ในวงจำกัดและไม่ทันต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เนื่องจากยังมีภารกิจที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ เช่น การจัดสถานศึกษาให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน การสนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ยากจน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้อยู่ในระดับมาตรฐานและทั่วถึงกัน ในส่วนการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้าไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาได้ปรากฏมีชัดเจนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยเป็นทั้งเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดแทรกอยู่ในสาขาวิชาที่สอนอยู่ตามปกติ และจัดเป็นวิชาที่บูรณาการขึ้นมา เพื่อสนองตอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ จนในปี พ.ศ. 2532 กระทรวงศึกษาธิการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกาให้จัดทำแผนสิ่งแวดล้อมศึกษาขึ้นจนได้ ทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาถูกผลักดันให้มีการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดำเนินการกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา เช่น การประชุมสัมมนา การฝึกอบรมบุคลากร และการปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ ได้ขยายวงกว้างขวางออกไปอีก (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2546, หน้า 13)

สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) หมายถึง กระบวนการสอนที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสำนึกในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาความคิด ทักษะ เจตคติ เข้าใจความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม โดยให้นักศึกษาหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายมีส่วนร่วมในรูปแบบของการดำเนินกิจกรรม (สวัสดี โนนสูง, 2546, หน้า 178-179) โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาแทรกไว้ในหลาย ๆ วิชา
2. ควรให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. ควรให้ความสนใจสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและจะเกิดในอนาคต
5. ควรมีการศึกษาการพัฒนาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะผลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
6. ควรมีความสนใจข้อขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับโลก และระดับประเทศ
7. การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาควรกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
8. ควรสนับสนุนกิจกรรมการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องตามนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2557, หน้า 65-67) โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ด้านกายภาพสถานศึกษา หมายถึง สภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมศึกษากับบุคลากรภายในโรงเรียน

ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์ด้านการสร้างจิตสำนึก และการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมศึกษากับบุคลากรภายในโรงเรียน

ด้านการเรียนการสอนรายวิชา หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้ากับการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการจัดทำโครงการ ศึกษาแหล่งเรียนรู้การเข้าค่ายสิ่งแวดล้อม จัดการประกวดต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมศึกษากับบุคลากรภายในโรงเรียน

ด้านพฤติกรรม ครู ผู้บริหาร และนักเรียน หมายถึง สภาพการปฏิบัติตนของบุคลากรภายในโรงเรียนที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งผลต่อการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมศึกษาภายในโรงเรียน

ด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง สภาพการส่งเสริมสนับสนุนประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำ ร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมศึกษากับบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยผสมผสานวิธีการของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และกึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแต่ละลักษณะการวิจัยมีรายละเอียดพอสังเขปในการดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยศึกษาสภาพการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละด้าน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำนวน 314 คน ตามตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-609) โดยการตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา และแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Forced-Choice Checklists) เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษานโยบายการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละด้าน จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview Questions) จากผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ฉันทมติ (Consensus)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพสถานศึกษา ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม และด้านการเรียนการสอนรายวิชาอยู่ในระดับดี ส่วนด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน และด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

2. ปัญหาสำคัญการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียน

มัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาสำคัญการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านกายภาพสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนมีกลิ่น มีเสียงรบกวน เต็มไปด้วยขยะ และมีสัตว์เลี้ยงและสัตว์พาณิชยอาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียนจำนวนมาก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยปรับปรุงสถานที่ทิ้งขยะและการทำลายขยะ ประสานหน่วยงานจัดเก็บขยะให้โรงเรียนทุกวันอย่างสม่ำเสมอ ทดแทนการลักลอบนำสัตว์เลี้ยงปล่อยในโรงเรียน

2.2 ปัญหาสำคัญการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางวิชาการมากกว่าการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน และชุมชนเพิกเฉยไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียนร่วมกับชุมชน โรงเรียนขอความร่วมมือกับองค์กรชุมชน เช่น หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลและอื่น ๆ รวมทั้งโรงเรียนควรจัดกิจกรรมตัวอย่างเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน

2.3 ปัญหาสำคัญการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการเรียนการสอนรายวิชา ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอนมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อย และนักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเพื่อการปฏิบัติตนในการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยปรับหลักสูตรที่มีอยู่ให้มีความชัดเจนและดำเนินการสอนอย่างจริงจัง โรงเรียนจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้นักเรียนดูแลรับผิดชอบ จัดนิทรรศการสิ่งแวดล้อมหรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานอื่นจัดทำ

2.4 ปัญหาสำคัญการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน ได้แก่ นักเรียนขาดระเบียบวินัยในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยจัดกิจกรรมและโครงการการรักษาความสะอาด ครูประจำชั้นต้องดูแลและว่ากล่าวตักเตือน

2.5 ปัญหาสำคัญการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาอนุญาตให้มีการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มที่ไม่มีประโยชน์ในโรงเรียน และผู้บริหาร ครูขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ให้ความรู้การบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์กับนักเรียน ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของครู และผู้บริหาร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาสู่การอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมทุกด้านมีสภาพตามความเป็นจริงในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพโรจน์ โดยคำดี (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษากิจการดำเนินการตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ปรารจันบุรี ได้ผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้ การดำเนินการตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาในทรรศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ ศรีอุทธา (2541, หน้า 56) ได้ศึกษาสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชานาญ โพธิ์หอม (2550, หน้า 60) ได้ศึกษาสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนพรหมพิบูลทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีความตื่นตัวในการดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 มาตรา 22 แนวการจัดการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต้องดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรา 23 แนวการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ทั้งในการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญด้านความรู้ คุณธรรม และ การใช้กระบวนการเรียนรู้มีบูรณาการกับกลุ่มสาระตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ และมาตรา 24 แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงาน ดังนี้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ต้องฝึกทักษะใช้กระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญกับสถานการณ์ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ต้องมีการผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ และสามารถนำการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ มีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการจัดการเรียนรู้ มีแหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 8-9)

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านกายภาพสถานศึกษา ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม และด้านการเรียนการสอนรายวิชาอยู่ในระดับดี ส่วนด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน และด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเดชา อมรมณี (สืบจันทร์) (2556, หน้า 91) ได้ศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่า ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน และด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาที่อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยเฉพาะครูและผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เพราะต้องการย้ายกลับภูมิลำเนาหรือขอย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่หรือมีความพร้อมกว่า ทำให้การดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาในด้านดังกล่าวได้ไม่เต็มที่ (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2557, หน้า 55)

3. จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ครูปฏิบัติงาน พบว่า เฉพาะครูในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าโรงเรียนดำเนินการสภาพสิ่งแวดล้อมศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุบิน นนทิจันทร์ (2548, หน้า 82) ได้ศึกษาการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1-3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนมีการดำเนินการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความพร้อมที่แตกต่างกันระหว่างสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านงบประมาณ ซึ่งงบประมาณเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกรดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของสถานศึกษา (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2557, หน้า 55)

4. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัศึกษามีประเด็นสำคัญแต่ละด้านดังนี้

4.1 ด้านกายภาพสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนมีกลิ่น มีเสียงรบกวน และเต็มไปด้วยขยะ มีสัตว์เลื้อยและสัตว์ฟันเขี้ยวอาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียนจำนวนมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรได้ก่อให้เกิดการเพิ่มปริมาณขยะและสิ่งปฏิกูล จนมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2546, หน้า 2)

4.2 ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางวิชาการมากกว่าการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมชุมชน ชุมชนเพิกเฉยไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนทั้งหลายมักมีความวิตกกังวลในเรื่องของหลักสูตรที่มีมากเกินไป ครูผู้สอนรู้สึกกลัววิชาหลัก เช่น

ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษานั้นมีความสำคัญมากกว่าสิ่งแวดล้อมศึกษา (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2546, หน้า 120)

4.3 ด้านการเรียนการสอนรายวิชา ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอนมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาน้อย นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเพื่อการปฏิบัติตนในการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นนโยบายนามธรรมที่ขาดแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษา (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 185)

4.4 ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน ได้แก่ นักเรียนขาดระเบียบวินัยในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนขาดการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและจากสถานศึกษา รวมทั้งขาดแบบอย่างในการปฏิบัติให้กับนักเรียน (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2546, หน้า 119)

4.5 ด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาอนุญาตให้มีการจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่มที่ไม่มีประโยชน์ในโรงเรียน เช่น น้ำอัดลม อาหารขบเคี้ยวต่าง ๆ ผู้บริหาร และครูขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดความเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษากับนอกสถานศึกษา และสังคมโดยรวมยังไม่เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 185)

5. จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละด้านเป็นดังนี้

5.1 ด้านกายภาพสถานศึกษา ได้แก่ ปรับปรุงสถานที่ทั้งชยะและการทำลายชยะ กวดขันการลักลอบนำสัตว์เลี้ยงปล่อยในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับอดีตคดี สิงห์สีโว (2554, หน้า 154) ที่กล่าวว่าควรจัดสถานศึกษาให้ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม การจัดสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นอาคารเรียน โรงอาหาร ถนน ทางเท้าที่จอดรถ ทั้งที่ชยะ รางระบายน้ำให้เหมาะสมแก่การใช้สอย รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้แก่สถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปรับปรุงสถานที่ทั้งชยะและการทำลายชยะ รวมทั้งกวดขันการลักลอบนำสัตว์เลี้ยงปล่อยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงเพื่อให้เกิดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน กลิ่นเหม็นที่รบกวนและอันตรายจากสิ่งนำโรคต่าง ๆ (เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2548, หน้า 106-111)

5.2 ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จัดทำแผนงานโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียนร่วมกับชุมชน โรงเรียนขอความร่วมมือกับองค์กรชุมชน เช่น หมู่บ้าน องค์กรบริหารส่วนตำบลและอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2557, หน้า 65-67) ที่กำหนดแนวทางดำเนินการ 30 ตัวชี้วัด สู่วิถีชีวิต โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่กล่าวว่า ต้อง มีนโยบาย

วิสัยทัศน์ เป้าหมายสิ่งแวดล้อมศึกษาในแผนของโรงเรียนและจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาสู่ชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวทางการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกันตั้งแต่ระดับนโยบาย แผนงาน การเรียนการสอน การปฏิบัติการ และการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นไปได้ทั้งตัวอย่างและเป็นแหล่งเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจนเป็นวิถีชีวิตของทุกคนที่อยู่ร่วมกัน นั่นคือ ความสำเร็จของกิจกรรมสิ่งแวดล้อม (จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ, 2547, หน้า 20)

5.3 ด้านการเรียนการสอนรายวิชา ได้แก่ ปรับหลักสูตรที่มีอยู่ให้มีความชัดเจนและดำเนินการสอนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้นักเรียนดูแลรับผิดชอบซึ่งสอดคล้องกับสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2557, หน้า 65-67) ที่กำหนดแนวทางดำเนินการ 30 ตัวชี้วัด สู่วิถีชีวิต สู่วิถีชีวิต สู่วิถีชีวิต สู่วิถีชีวิต เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวได้ว่า ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปรับหลักสูตรให้มีความชัดเจนและสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนรับผิดชอบ จะทำให้นักเรียนได้มีการปฏิบัติจนเกิดเป็นความรู้ ความคิด ความตระหนักและนำไปเป็นแนวปฏิบัติด้านการป้องกัน การแก้ไข การทำให้คงสภาพเดิมหรือทำให้เพิ่มขึ้น ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาสีโวสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ, 2547, หน้า 20)

5.4 ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร และนักเรียน ได้แก่ จัดกิจกรรมและโครงการการรักษาความสะอาด ซึ่งสอดคล้องกับภาสิตี เปี่ยมพงศ์สานต์ (2548, หน้า 16) ที่กล่าวว่า ทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ต้องฝึกประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จะทำให้บุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จนเกิดการรับรู้และเกิดความรัก ความผูกพัน ต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (อดีตคดี สิงห์สีโว, 2554, หน้า 154-157)

5.5 ด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ให้ความรู้การบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์กับนักเรียน ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2557, หน้า 65-67) ที่กำหนดแนวทางดำเนินการ 30 ตัวชี้วัด สู่วิถีชีวิต สู่วิถีชีวิต สู่วิถีชีวิต สู่วิถีชีวิต เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่กล่าวว่า ต้องไม่มีอาหารขยะในโรงเรียน และครู ผู้บริหาร และนักเรียนควรมีสมุดบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การบริโภคและการใช้ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือการทำความดีเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในสถานศึกษาควรแสดงบทบาทเป็นผู้นำในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนหรืออาจเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมกับชุมชนทั้งในฐานะที่สถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเช่นกัน (อดีตคดี สิงห์สีโว, 2554, หน้า 155)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาเกือบทุกด้านน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อให้การดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนมีมาตรฐานเดียวกัน หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีผลต่อการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน

1.2 โรงเรียนควรขอความร่วมมือกับผู้ปกครองของนักเรียน และชุมชนช่วยกันเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนที่สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับนักเรียน ครอบครัว และชุมชนโดยรวม

1.3 เขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนทั้งงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถพัฒนากิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนได้อย่างคล่องตัวเฉกเช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีศักยภาพในการแสวงหาทรัพยากรสนับสนุนได้ด้วยตนเอง

2. ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้รับผลกระทบจากขยะ กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์และสัตว์พาหนะใช้เป็นที่อยู่อาศัย ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรจัดสร้างที่เก็บขยะอย่างมิดชิดที่สามารถเก็บกลิ่น แนะนำนักเรียนให้มีพฤติกรรมแยกขยะ และขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บขยะทุกวันให้กับโรงเรียน และขนย้ายสัตว์พาหนะออกจากโรงเรียนเพื่อความปลอดภัยจากความดุร้ายและโรคจากสัตว์ เช่น โรคพิษสุนัขบ้า และอื่น ๆ

3. ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงหาผลประโยชน์โดยการจำหน่ายหรืออนุญาตให้มีการจัดจำหน่ายอาหารและน้ำที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น น้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ ทั้ง ๆ ที่เป็นข้อห้ามตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ฉะนั้นเขตพื้นที่การศึกษาควรสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อมิให้โรงเรียนจำหน่ายอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ที่มีผลเสียต่อสุขภาพของนักเรียนและเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ข้อมูลการวิจัยระบุว่า ชุมชนและโรงเรียนมีความร่วมมือกันน้อยในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียน ฉะนั้นควรศึกษาเชิงลึกเพื่อค้นหาสาเหตุความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเด็นดังกล่าว เพื่อใช้เป็นข้อมูลร่วมกันแก้ปัญหา และประสานความร่วมมือระหว่างกัน

2. ข้อมูลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดระเบียบวินัยและขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดสถานศึกษาและชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาวิจัยและพิสูจน์ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาและความมีจิตสำนึกเป็นคุณลักษณะสำคัญของผลผลิตสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับรู้รับทราบ

3. สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลอันเกิดจากพิษภัยและผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาจากสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนแจ้งให้นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนได้รับทราบ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งอาจทำการวิจัยซ้ำ (Replication) เพื่อการยืนยันข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2553). **สื่อองค์กรเพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษา การเรียนรู้เพื่อความพอเพียง**. กรุงเทพฯ: จรัสสินิทวงศ์การพิมพ์.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2557). **แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษาอาเซียนปี พ.ศ. 2557-2561**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. (2557). **รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.
- จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ. (2547). **การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มณฑลการพิมพ์.
- ชำนาญ โพธิ์เอม. (2550). **สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนพรหมพิบูลทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประเสริฐ ศรีอุทธา. (2541). **การศึกษาสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์). (2556). **การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ โดยคำดี. (2546). **การดำเนินการตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์. (2548). **สิ่งแวดล้อมศึกษา แนวการสอน สาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2546). **สิ่งแวดล้อมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สวัสดิ์ โนนสูง. (2546). **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2557). **คู่มือการประชุมแลกเปลี่ยนโรงเรียนนำร่องสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุบิน นนทิจันทร์. (2548). **การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1-3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อดิศักดิ์ สิงห์สีโว. (2554). **พื้นฐานสิ่งแวดล้อมศึกษา**. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอ็มอัชมา วัฒนบุรณนท์. (2548). **ความปลอดภัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activating. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-609.

สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

The States ,Problems and Collective Guidelines of Internal Quality Assurance Development in Schools Under the Office of Secondary Education Service Area VI.

วาลิช ลิธา^{1*}, ประชุม รอดประเสริฐ² และ ประยูร อิมสวาสลี³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เกี่ยวกับการวางแผนเตรียมการ การดำเนินการปฏิบัติตามแผน การกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 324 คน โดยจากการสุ่มอย่างง่าย เพื่อตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และคัดเลือกแบบเจาะจงผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน เพื่อสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน สถิติที่ใช้ในการนำเสนอประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละ การทดสอบค่าวิกฤตที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยปรากฏโดยสรุปดังนี้

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและแต่ละรายด้านปฏิบัติได้จริงในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติได้จริงมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน มีปัญหาสำคัญดังนี้ ด้านการวางแผนเตรียมการปัญหาสำคัญ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้แก่ ขาดระบบและความไม่จริงจังของคณะกรรมการประกันคุณภาพ และด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ ขาดงบประมาณและความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านมีแนวทางสำคัญดังนี้

ด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ การอบรมชี้แจงให้ครูและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ คณะกรรมการควรดำเนินการให้เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการที่มีความรู้ความสามารถและกำหนดตัวบ่งชี้การตรวจสอบที่ชัดเจน และด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ เชิญนักวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจต่อครูและขอรับการสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินการจากผู้นำชุมชน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวางแผนเตรียมการ การดำเนินการปฏิบัติตามแผน การกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

¹ นิสิตระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานที่ปริกษาวิทยานพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* Corresponding author: e-mail: Walish2523@gmail.com

Abstract

This research aimed at studying states, problems and guidelines for improving four aspects; PLAN, DO, CHECK and ACT of internal quality assurance in schools under the Office of Secondary Educational Service Area VI. Sample consisted of 324 school- teachers selected by simple random sampling and given the data on states and problems of school internal quality assurance. The purposive selection of twelve school administrators had been interviewed on data of improving each aspect of school internal quality assurance. Statistical devices used for data presentation were mean, standard deviation, frequency, percentage, the t-test and one-way analysis of variance. The finding revealed as follows.

1. The states of the total and each aspect of school internal assurance were rated at the much practice. The large schools had been done much more than the middle and small ones.

2. Each aspect of school internal assurance had the crucial problems as follows; PLAN faced with the problem of lacking knowledge in planning process of the teachers, DO faced with plan implementation had not been done within the schedules, CHECK faced with the evaluators paid no attention to their responsibility, and ACT faced with lacking of financial supports and potential problems of community cooperation.

3. Each aspect of school internal assurance had some improving feedbacks from school administrators as follows; Teacher should be trained to understand for school quality assurance, steering committee should implement plan as desirable schedules, the compatible committee body should be established with the convenient and understandable indicators for checking implementation, and academicians should be invited for teachers' consultation, and variety of resources should be supported additionally by community leaders.

Keywords: Secondary school internal quality assurance; PLAN, DO, CHECK and ACT. The office of Secondary Educational Service Area VI.

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบมีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จัดการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษา ทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดตั้งนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษา (ซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ครู และบุคลากรสนับสนุนทุกคนในสถานศึกษา) ต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใดหรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคล ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวังกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556ก, หน้า1-3)

ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 54 โรงเรียน พบว่า ยังมีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านแตกต่างกันไป เช่น โรงเรียนบางแห่งมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผน บางโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดระบบบริหารสารสนเทศ บางโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการจัดทำรายงานประจำปี เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6, 2557, หน้า 40 และ 51)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาระหว่างความเห็นของครูผู้สอนที่เพชวิทยฐานะ และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน

3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษา สร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและประกาศกฎกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 ก, หน้า 9)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนทุกขั้นตอน มีการบันทึกและติดตามตรวจสอบผลงาน หากจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 9)

การประกันคุณภาพภายในหมายถึง กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเป็นเรื่องแปลกแยกไปจากงานปกติและไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน ไม่เน้นการสร้างเอกสารแบบวัดหรือแบบประเมินเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 4)

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัดโดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่าง

ต่อเนื่องมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบันหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557, หน้า 3)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัย ใช้เป็นหลักเทียบเคียงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 26) ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 8 เรื่องในงานวิจัยจำแนกขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนเตรียมการ (Plan) การดำเนินการปฏิบัติตามแผน (Do) การกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ (Check) การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ (Act) ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตาม กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

การวางแผนเตรียมการ (Plan) ประกอบด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการ ความเหมาะสมของคณะกรรมการ การวางแผนดำเนินการของคณะกรรมการ การประชุมชี้แจงแผนการดำเนินการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ และการสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

การดำเนินการปฏิบัติตามแผน (Do) ประกอบด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน การรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน การประชุมชี้แจงครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการตามปฏิทินการประกันคุณภาพตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และภารกิจของแต่ละหน่วยงานในสถานศึกษา รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

การกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ (Check) ประกอบด้วย การดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการกำกับตรวจสอบตามปฏิทินที่กำหนด การจัดทำเครื่องมือ เกณฑ์และตัวบ่งชี้การตรวจสอบ รวม

ทั้งพฤติกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ

การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ (Act) ประกอบด้วย การดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลและผลการกำกับตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกหน่วยงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามผลการตรวจสอบ โดยการสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแต่ละลักษณะการวิจัยมีรายละเอียดพอสังเขปในการดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยศึกษาสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำนวน 324 คน ตามตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp.607-609) ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 โดยการตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Forced-Choice Checklists) เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ส่วนการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษานโยบายการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านจากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural interview questions) ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาจำนวน 12 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ฉันทมติ (Consensus)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและแต่ละรายด้านปฏิบัติได้จริงในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติได้จริงมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน มีปัญหาสำคัญดังนี้ ด้านการวางแผนเตรียมการ ปัญหาสำคัญได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามปฏิทินการ

ปฏิบัติงาน ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้แก่ ขาดระบบและความไม่จริงจังของคณะกรรมการประกันคุณภาพ และด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ ขาดงบประมาณและความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านมีแนวทางสำคัญดังนี้ ด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ การอบรมชี้แจงให้ครูและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ คณะกรรมการควรดำเนินการให้เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้แก่ แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการที่มีความรู้ความสามารถและกำหนดตัวบ่งชี้การตรวจสอบที่ชัดเจน และด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ เชิญนักวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจต่อครูและขอรับการสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินการจากผู้ปกครอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาสู่การอภิปราย ดังนี้

1. จากข้อมูลการวิจัยพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 สามารถปฏิบัติได้จริงระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุภาพร ไผ่โพธิ์ (2551, หน้า 81) ได้ทำการศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อัครพัฒน์ อุดมพัฒน์ (2554, หน้า 58) ได้ทำการศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ภู่งหมอก (2555, หน้า 70) ได้ทำการศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 2 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความเห็นของบุคลากร โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 มีความตื่นตัวในการดำเนินการจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงาน

ต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 3) นอกจากนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของชาติ โดยเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมผลักดันให้กระบวนการทำงานต่าง ๆ ของหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันและเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงหา คงนาม (2546, หน้า 43) ได้ทำการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ บุญจันทร์ (2555, หน้า 94) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันย่อมมีความพร้อมทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์แตกต่างกัน ประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินงานก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วยทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก นอกจากนี้บุคลากรยังเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญที่หลากหลาย ซึ่งผู้บริหารสามารถเลือกใช้บุคลากรให้ถูกกับงานได้ จึงทำให้ผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง จะมีบุคลากรพอเหมาะในการปฏิบัติงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถเน้นการทำงานเป็นทีมได้ดี โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรน้อยจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรผู้ชำนาญหรือมีทักษะการทำงานค่อนข้างต่ำ การทำงานของคณะกรรมการดำเนินงานจึงต้องมีแผนการทำงานในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน บุคลากรมีอัตราการโยกย้ายสูง ทำให้ครูบรรจุใหม่ขาดประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัยพบว่าประเด็นปัญหาสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการวางแผนเตรียมการคือ ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 28) ซึ่งระบุว่าบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษา และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ พิษณุ สุพรรณ (2551, หน้า 88) ที่พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี ผู้บริหารและครูยังขาดความพร้อมและไม่เข้าใจกระบวนการวางแผนเตรียมการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารอาจขาดการชี้แจงแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน และขาดความพร้อมที่ดีในการจัดอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งทำให้ครูและ

บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวไม่ดีเท่าที่ควร และสถานศึกษาบางแห่งอาจมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา รวมทั้งการแผนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ไม่ได้เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จึงทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพ

4. จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาโดยรวมของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีประเด็นสำคัญดังนี้

4.1 ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมี ประจันต์ (2556, หน้า 95) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล) สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา พบว่าปัญหาการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยรวมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารอาจขาดการประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและขาดความพร้อมในการเตรียมการอบรมให้ความรู้ แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงมีผลทำให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในหรือขาดการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินการ ตลอดจนไม่ได้จัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ครูทุกคนในสถานศึกษาทราบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติแบบเดียวกัน

4.2 ผู้ปกครองและชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุณนุช ทะนันไธสง (2557, หน้า 108) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาพบว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไม่ชัดเจนเนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่บริหารจัดการโดยบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น ไม่ได้ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีปัญหาด้านการติดต่อประสานงาน ทำให้สถานศึกษาเป็นผู้นำดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นโรงเรียนจึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติงานกับโรงเรียนมากขึ้น สร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อให้โรงเรียนจะได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

4.3 คณะกรรมการการประกันคุณภาพมีแนวทางการ

ปฏิบัติงานไม่ชัดเจน และไม่เป็นที่เข้าใจของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทงงค์ บุญช่วย (2550, อ้างถึงในชุกฤษ ทัศนะ ไธสง, 2557, หน้า 109) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง พบว่า การดำเนินงานตามแผนกำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติไม่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในไม่มีความรู้ความสามารถในด้านการประกันคุณภาพอย่างแท้จริงขาดประสบการณ์ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่น ขาดการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ไม่ได้มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ หรือบางครั้งคณะกรรมการดำเนินงานไม่เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงทำให้ทิศทางการดำเนินงานไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน

4.4 การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขาดงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต1 (2550, อ้างถึงใน ณัฐน้อย ดวงใจ, 2554, หน้า 19-20) ที่กล่าวว่าประเด็นด้านการเงินและงบประมาณที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับงบประมาณที่เป็นงบประมาณสำหรับการบริหารทั่วไปมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ตามเกณฑ์และสถานศึกษาได้รับงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาตามสภาพจริงของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบททางไกลมีปัญหาในการระดมทรัพยากรและได้รับเกณฑ์จัดสรรเงินรายหัวเท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้การเร่งพัฒนาคุณภาพเป็นไปอย่างลำบาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนอาจไม่เป็นระบบงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการประสานงานกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ดีกว่าทั้งโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ฉะนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ควรจัดโครงการอบรมครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และควรจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพสถานศึกษาในสถานศึกษาของตน

1.2 จากผลการวิจัยและข้อมูลการวิจัยพบว่า กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านยังคงมีปัญหา ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรจัดประชุมสัมมนาครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระวิชา ให้มีการตระหนักถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยการศึกษาค้นคว้าจากครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและไม่ตรงกับความเป็นจริง ฉะนั้นควรทำวิจัยซ้ำ (Replication) ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อการได้ข้อมูลที่ชัดเจนและมีความเป็นจริงซึ่งผลการวิจัยน่าจะนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ถูกต้องและตรงกับสภาพและปัญหาของการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณัฐดนัย ดวงใจ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงษ์พิชญ์ สุพรรณ. (2551). ปัญหาการดำเนินการและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัศมี ประจันต์. (2556). สภาพปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล) สังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุกนุช ทะนันไธสง. (2557). ปัญหาและแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิงหา คงงาม. (2546). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. งานวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจิตรา ภูแข่งหมอก. (2555). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 2 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพร ไผ่โพธิ์. (2551). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. (2557). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี พ.ศ. 2557. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษาฉบับปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- เสาวลักษณ์ บุญจันทร์. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัศคพัฒน์ อุดมพัฒน์. (2554). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). "Determining sample size for research activating", *Journal of Education and Psychological Measurement*, 3(3), 607-609.

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น

Development of Team Learning of Local Administration Employees

อัมพร ปัญญา¹
Amphorn Panya¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น และเพื่อประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะพนักงานส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เทศบาลเมืองบางกรวย เทศบาลตำบลปลายบาง เทศบาลตำบลศาลากลาง เทศบาลตำบลบางสีทอง องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง องค์การบริหารส่วนตำบลบางขนุน และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้วิธีการทริแองกูเลชัน (Triangulation) จำนวน 9 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยเทคนิคแบบ Snowball และใช้แบบเสวนา (Dialogue) แบบตัวต่อตัว ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 316 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่วัดความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.9651 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลของการวิจัย พบว่า (1) ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ในทุกองค์ประกอบ มากกว่า 50 % ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การสื่อสารที่ดี ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล รูปแบบความคิดในใจที่เปิดกว้าง และความคิดเชิงระบบ ด้านหลักการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และการเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ด้านการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บรักษาความรู้ การวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ การถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ การนำความรู้ไปใช้และทำให้ถูกต้อง ด้านการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย การมีหัวข้อความสนใจหรือความชำนาญอย่างเดียวกัน การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง การมีแนวปฏิบัติร่วมกัน และการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ (MBO) (2) ผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น พบว่าโดยภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด แต่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองและด้านการเรียนรู้ด้วยวิธีเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม, พนักงานส่วนท้องถิ่น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

Abstract

The objectives of the research consisted of developing the team learning of local administration employees and assessing the team learning of local administration employees. The research uniquely investigated the local administration employees in Bang Krui District, Nonthaburi Province namely Bang Krui Town Municipality, Plai Bang Subdistrict Municipality, Sala Klang Subdistrict Municipality, Bang Si Thong Subdistrict Municipality, Bang Khun Kong Subdistrict Administrative Organization, Bang Khanun Subdistrict Administrative Organization, and Maha Sawat Subdistrict Administrative Organization. The sample included 9 key informants using the methodologies of Triangulation, purposive sampling with Snowball Technique, and One-to-One Dialogue. The sample for the assessment of team learning included 316 local administration employees obtained from the stratified random sampling at the confidence level of 95%. The tool used to assess the team learning was questionnaire with the coefficient reliability of Cronbach's alpha equaled to 0.9651. The statistics used in data analysis included Frequency, Percentage, Average, and Standard Deviation.

The research findings revealed that (1) the results of the development of team learning of local administration employees by all experts agreed on all compositions namely on personal attribute consisting of leadership, good communication, personal expertise, open-mindedness, and systematic thinking; on knowledge consisting of self-learning, learning from experience, learning from practice, learning from the current real situations, learning of methods of learning, and problem-based learning (PBL); on knowledge management consisting of knowledge search, knowledge creation, knowledge retention, knowledge analysis and screening, knowledge transfer and sharing, knowledge application and rectification; on community of Practice consisting of similar topic of interest or expertise, continuous interaction, common practice, and management by objectives (MBO), (2) the results of the assessment of team learning of local administration employees revealed that, overall, every composition was at high level. In consideration of each aspect, the aspect with the highest average at high level was knowledge transfer and sharing, followed by continuous interaction at high level. The aspects with the lowest average but at high level were self-learning and learning of methods of learning with equal average.

Keywords: Team Learning, Local Administration Employees

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในแนวคิดทางการเมืองการปกครอง รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐ จะเห็นว่ารัฐบาลมีภาระหน้าที่มากมายในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อีกทั้งสร้างความมั่นคงแห่งชาติทั้งทาง เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม แต่เป็นไปได้ที่รัฐบาลจะดูแลและให้การบริการแก่ประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน และอาจจะไม่สนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ และตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ ดังนั้นการลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อการสนองต่อความต้องการของชุมชนซึ่งตรงกับความมุ่งหวังของชุมชนนั้น ๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้น

ความจำเป็นที่ต้องมีการปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญดังนี้ (ขวลิต สละ, 2556: 15-16)

1. การแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกัน รัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหน่วยงานนี้มีลักษณะเป็นทวิลักษณ์ กล่าวคือเป็นทั้งหน่วยงานที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ปฏิบัติได้ในบางเรื่อง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นหน่วยงานของท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นด้วย
2. การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น และเข้าใจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จึงสามารถจัดให้มีบริการต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนได้เป็นอย่างดี
3. การพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นโครงการขนาดเล็ก โครงการพัฒนาสังคมหรือส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น

4. การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมมากที่จะจัดให้มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และฝึกฝนให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน่วยงานที่เข้าใจสภาพท้องถิ่นและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดีย่อมได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ในอีกหลายเรื่อง เช่น การศึกษาภาคบังคับ การฝึกอาชีพ การประชุมเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในบางปัญหา

5. การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับบางประเทศที่เป็นรัฐเดี่ยวมากกว่าการปกครองในรูปแบบอื่น ซึ่งเป็นช่องทางที่จะแยกตัวออกไปเป็นรัฐอิสระได้ จึงจำเป็นต้องมีการปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศที่เป็นรัฐเดี่ยวด้วย

นอกจากนั้นพนักงานส่วนท้องถิ่นที่เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่เป็นบุคลากรฝ่ายการเมืองและฝ่ายปฏิบัติงานประจำควรมีคุณสมบัติพื้นฐาน 3 ประการ ดังนี้ (ขวลิต สละ, 2556: 55-56)

1. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์อย่างเพียงพอให้การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เป็นผู้ที่สามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนของท้องถิ่นที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น และประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการปกครองท้องถิ่น
3. เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อองค์กรในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2551: 47) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 มีหลายประเด็นที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรด้านการบริหาร และอำนาจหน้าที่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการปกครองในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในหลายประเด็น อาทิ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (3) กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งประเทศ ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มาตรา 283 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ

เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้แล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติไว้อีกว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมองหาตัวช่วยในการบริหารกิจการต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันจะนำมาซึ่งความผาสุกของประชาชนในท้องถิ่นของตน

การบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือบุคลากรหรือทีมงานภายในองค์กรต้องมีความร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อให้เกิดระบบและมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งหากองค์กรใดประสบความสำเร็จด้านการพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงานและมีความรักต่อองค์กรแล้ว นอกจากจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่ายแล้วยังทำให้องค์กรสามารถรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันได้ด้วย ซึ่งการทำงานเป็นทีม คือการทำงานและทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกโดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานเดียวกัน มีการวางแผนการทำงาน แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้งานและกิจกรรมบรรลุผลสำเร็จ รวมถึงการทำงานเป็นทีมยังเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้ผู้บริหารเป็นผู้นำที่ดีในการนำทีมงานให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องค้นหาลักษณะการทำงานเป็นทีมให้พบ และนำเอากลยุทธ์ในการสร้างทีมเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกัน

การทำงานให้สำเร็จในปัจจุบัน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้อื่น ดังนั้นการทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาทีมงานให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร บุคลากรต้องมีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและต้องมีจิตใจมุ่งไปทางเดียวกันรวมถึงบุคลากรต้องมีความต้องการและความเชื่อไปสูเป้าหมายเดียวกัน บุคลากรต้องสนับสนุนซึ่งกันและกันและพยายามช่วยในส่วนที่คนอื่นขาด เพื่อให้ทีมงาน

สามารถทำงานได้ และต้องรวมพลังเพื่อความสำเร็จเพราะการทำงานของสมาชิกแต่ละคนที่ต่างคนต่างทำ มีพลังน้อยกว่าที่ทำงานกัน บุคลากรต้องสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนให้เกิดการทำงานเป็นทีม บุคลากรต้องใจกว้างยอมรับความเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นและทีมงาน ต้องหาโอกาสพบกันบ่อย ๆ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้นการทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญกับทุกองค์กร เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน โดยการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

เซงเก้ (Senge, 2006: 106) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น เพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของทีมให้เกิดขึ้น การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อสมาชิกในทีมมีการรวมพลังเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจนเกิดเป็นความคิดร่วมกันของกลุ่ม

จากการวิจัยของสัมมนา สีหม่วย (2553) เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามตามตัวชี้วัดลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของปาร์คเกอร์ (Parker) 12 ประการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าด้านการตัดสินใจร่วมกัน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สาม ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สี่ และด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่ามีระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่า แนวคิดของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมเป็นเรื่องน่าสนใจในสถานการณ์ปัจจุบัน และน่าจะนำมาปรับใช้ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ เพราะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมที่จะถ่ายทอดจากตัวบุคคลไปสู่องค์กรได้ โดยจะทำให้พนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการพัฒนาการเรียนรู้พัฒนาทักษะ และพัฒนาความรู้จากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็จะได้บุคลากรที่มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยด้านการสร้างองค์ความรู้พบว่างานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมยังมีผู้ศึกษาวิจัยน้อย

มาก การหาคำตอบเรื่องการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำการวิจัย โดยเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อหา รูปแบบของการเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ไปสร้างพลวัตการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเกิดนวัตกรรมทางสังคมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่จะทำการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในหัวข้อ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย หลักการคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล หลักการเรียนรู้ หลักการจัดการจัดการเรียนรู้ และหลักการการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยนี้เป็นประชากรของพนักงานส่วนท้องถิ่นจำแนกได้หลายกลุ่ม ได้แก่ คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดหน่วยงานของ เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ของอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,161 คน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่

- 1) นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มีประสบการณ์ในการสอน ระดับมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 2 ปี

- 2) ผู้บริหารเทศบาลหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ นายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกเทศมนตรีหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

- 3) ผู้บริหารระดับหัวหน้างานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็น พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 316 คนที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2557 ถึงเดือนมีนาคม 2558 เป็นเวลา 11 เดือน

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้อยู่ในเขตพื้นที่ปกครองของอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เทศบาลเมืองบางกรวย เทศบาลตำบลปลายนา เทศบาลตำบลศาลากลาง เทศบาลตำบลบางสีทอง องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุน องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม หมายถึง กระบวนการในการส่งเสริม รักษา และต่อยอดความรู้ ทักษะ ทักษะ และความสัมพันธ์อันดีของสมาชิก โดยผ่านการเสวนา การอภิปรายร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และวิถีคิด จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลอื่นภายในทีมที่มีเป้าหมายเดียวกัน ทั้งในและนอกเวลาการปฏิบัติงาน ความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ ภูมิปัญญา สู่การพัฒนาศักยภาพของตนเอง และทีม ให้สามารถบรรลุความสำเร็จในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องอาศัยหลักการคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล หลักการการเรียนรู้ หลักการการจัดการความรู้ และหลักการการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ

2. รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม หมายถึง แบบจำลองเชิงข้อความที่แสดงประเด็นหรือสาระขององค์ประกอบหลักที่นำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีหน้าที่ปกครองด้วยหลักการกระจายอำนาจ เพื่อประโยชน์ของรัฐและท้องถิ่น โดยเน้นผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

4. หลักการคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีคุณลักษณะในด้านที่จะสามารถสร้างกระบวนการในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และวิถีคิดร่วมกัน เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมได้ โดยเน้นคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสารที่ดี ด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านรูปแบบความคิดในใจที่เปิดกว้าง และด้านความคิดเชิงระบบ

5. หลักการการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ที่สามารถสร้างกระบวนการในการแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และวิถีคิดร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมได้ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ การเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง การเรียนรู้วิธีเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

6. หลักการการจัดการความรู้ หมายถึง บุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีกระบวนการจัดการความรู้หรือภูมิปัญญาทั้งหมดให้เป็นระบบ

ที่ถูกต้องครบถ้วนตามที่ต้องการและง่ายต่อการค้นหา และนำไปใช้ในการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิถีคิดร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยมุ่งเน้นการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บรักษาความรู้ การวิเคราะห์และตัดสินใจ การถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ และการนำไปใช้และให้เหตุผล

7. หลักการการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดและเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมในแนวปฏิบัติร่วมกัน ภายในกลุ่มที่สามารถสร้างกระบวนการในการแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และวิถีคิดร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยมุ่งเน้นการมีหัวข้อความสนใจหรือความชำนาญเดียวกัน

ประโยชน์ของงานวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างหรือขยายองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในบริบทของสังคมไทย และนำไปประยุกต์ใช้ในงานที่มีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กร ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมได้ดังนี้

1. ทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถนำมาพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

2. สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา วางแผน และสานต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อที่จะช่วยให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

3. เป็นประโยชน์ในการใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนในรายวิชา องค์กร และนวัตกรรมการบริหารภาครัฐ ในหัวข้อ “แนวคิดและหลักการนวัตกรรมจัดการ (Management Innovation)

4. เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อื่น ๆ ทั้งในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ได้องค์ประกอบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ด้านการเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ และด้านการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสวนา (Dialogue) แบบตัวต่อตัว (Face to Face) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 9 คน ที่ได้จากการใช้วิธีการพหุวิธี (Triangulation) ภายใต้อาณัติของคำถาม ตามองค์ประกอบใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) สภาพการพัฒนา

การทำงานของพนักงานส่วนท้องถิ่น (2) ความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น (3) แนวทางการพัฒนาพนักงานส่วนท้องถิ่น และ (4) องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ศึกษาจากการเสวนา (Dialogue) ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) สภาพการพัฒนาการทำงานของพนักงานส่วนท้องถิ่น (2) ความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น (3) แนวทางการพัฒนาพนักงานส่วนท้องถิ่น และ (4) องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่ได้จากการสุ่มแบบบังชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้แบบสอบถามที่วัดความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.9651

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการเสวนา (Dialogue) กับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ในประเด็นการทำงานของพนักงานส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1) สภาพการพัฒนาการทำงานของพนักงานส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันเน้นไปที่การเข้ารับการศึกษาและการศึกษาต่อเป็นหลัก คือ มีการเรียนรู้ในการใช้ Explicit Knowledge มากกว่า Tacit Knowledge ในส่วนของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม นั้น ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัวของพนักงานส่วนท้องถิ่น

2) ความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ความคิดเห็นโดยรวมของผู้ให้ข้อมูลหลัก ก็คือความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเกิดจากหลักการที่เป็นองค์ประกอบภายใน ดังนี้

2.1) ระยะเวลาและสถานที่ โดยภาพรวมหน่วยงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นหน่วยงานที่แบ่งแยกกันชัดเจน ดังนั้นในเรื่องของสถานที่และเวลาที่จะต้องพบปะ พูดคุย ปรึกษาหารือ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาการทำงาน จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมมากยิ่งขึ้น

2.2) การประสานงานและการอำนวยความสะดวก ตลอดจนการรวมตัวกันในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของพนักงานส่วนท้องถิ่น จะได้รับการบริการและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี จะมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องของภาวะผู้นำในแต่ละหน่วยงาน

3) แนวทางในการพัฒนาพนักงานส่วนท้องถิ่น ควรมี

แนวทางในการพัฒนาที่นอกเหนือไปจากการเข้ารับการอบรม สัมมนา ควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของพนักงานส่วนท้องถิ่นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการพัฒนาให้พนักงานส่วนท้องถิ่น มีกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นการสร้างความสามัคคีและจัดการกับความรู้อยู่และเกิดขึ้นใหม่กับพนักงานส่วนท้องถิ่นได้

ส่วนที่ 2 ผลการเสวนา (Dialogue) กับผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นที่เป็นองค์ประกอบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยแยกเป็นประเด็น ดังนี้

4.1) องค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล โดยภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก มีความเห็นสอดคล้องกันในทุกด้าน และด้านที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันทุกคน (100%) คือด้าน ภาวะผู้นำ และด้านแบบแผนความคิดที่เปิดกว้าง

4.2) องค์ประกอบที่เป็นการเรียนรู้ โดยภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก มีความเห็นสอดคล้องกันในทุกด้าน และด้านที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันทุกคน (100%) คือ ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ และด้านการเรียนรู้จากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (BPL)

4.3) องค์ประกอบที่เป็นการจัดการความรู้โดยภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก มีความเห็นสอดคล้องกันในทุกด้าน และด้านที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด 8 คน (88.8%) คือ ด้านการแสวงหาความรู้

4.4) องค์ประกอบที่เป็นชุมชนนักปฏิบัติ โดยภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก มีความเห็นสอดคล้องกันในทุกด้าน และด้านที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด 8 คน (88.8%) คือ ด้านการมีหัวข้อความสนใจหรือความชำนาญอย่างเดียวกัน และด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน

2. ผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยขอเสนอ ดังต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.1.1 ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เป็นคนใจกว้างเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในทีมได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในทีมงาน ได้ของผู้อื่นในทีมงาน ($\bar{x} = 4.31$)

2.1.2 ด้านการสื่อสารที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้ฟังที่ดีและฟังอย่างตั้งใจในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.35$)

2.1.3 ด้านความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ควรมีความกระตือรือร้นใฝ่เรียน ใฝ่รู้ในเรื่องการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.48$)

2.1.4 ด้านรูปแบบความคิดในใจที่เปิดกว้าง บุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และแนวคิดใหม่ ๆ ระหว่างเพื่อนร่วมงาน บนพื้นฐานของการเปิดใจกว้าง ($\bar{x} = 4.32$)

2.1.5 ด้านความคิดเชิงระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สามารถมองอย่างเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของระบบงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.50$)

2.2 องค์ประกอบที่เป็นการเรียนรู้ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.2.1 ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานจากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองโดยศึกษาจากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ ($\bar{x} = 4.33$)

2.2.2 ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำผิดพลาดซ้ำรอยเดิมอีกอันเนื่องมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตทั้งของตนเองและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x} = 4.36$)

2.2.3 ด้านการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สามารถพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานได้ ($\bar{x} = 4.29$)

2.2.4 ด้านด้านการเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สามารถหาวิธีเรียนรู้ หรือรูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมกับงานในหน้าที่ ($\bar{x} = 4.36$)

2.2.5 ด้านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สมาชิกในกลุ่มงานมีการเสวนาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ($\bar{x} = 4.36$)

2.3 องค์ประกอบที่เป็นการจัดการความรู้ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.3.1 ด้านการแสวงหาความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการอ่านหนังสือ/คู่มือ/ตำรา/เอกสาร และจากสื่อต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{x} = 4.28$)

2.3.2 ด้านการสร้างความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การนำเอาประสบการณ์และความรู้ของ

ผู้ร่วมงานแต่ละคนหรือแต่ละทีม ไปสร้างความรู้ใหม่ในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.30$)

2.3.3 ด้านการเก็บรักษาความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยในการจัดเก็บความรู้ได้มากและทันเหตุการณ์ ($\bar{x} = 4.43$)

2.3.4 ด้านการวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานควรนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้ในการปฏิบัติงานจากที่จัดเก็บไว้มาวิเคราะห์เพื่อกลั่นกรองเป็นแนวทางปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.38$)

2.3.5 ด้านการถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สามารถถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ในการปฏิบัติงานจากการพูดคุยและทำงานร่วมกัน ($\bar{x} = 4.44$)

2.3.6 ด้านการนำความรู้ไปใช้และทำให้ถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานควรนำความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานที่ได้รับการวิเคราะห์และกลั่นกรองข้อมูลแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในอนาคตได้ ($\bar{x} = 4.34$)

2.4 องค์ประกอบที่เป็นการเป็นชุมชนนักปฏิบัติของพนักงานส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.4.1 ด้านการมีหัวข้อความสนใจ/ความชำนาญอย่างเดียวกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่กันภายในหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.37$)

2.4.2 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการรวมกลุ่มกันของผู้ปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ ($\bar{x} = 4.42$)

2.4.3 ด้านการมีแนวปฏิบัติเดียวกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ควรมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 4.37$)

2.4.4 ด้านการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภารกิจและสามารถวัดผลสำเร็จได้ ($\bar{x} = 4.32$)

อภิปรายผล

รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่นของการวิจัยนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ประเมินว่าพฤติกรรมในทุกด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสารที่ดี ด้านความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล ด้านรูปแบบความคิดในใจที่เปิดกว้าง และด้านความคิดเชิงระบบ เป็นพฤติกรรมที่พึงมี สำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะ เป็นคนใจกว้าง เพราะเมื่อมีการเปิดใจกว้างทางความคิด จะทำให้เกิดความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ แนวคิด แนวปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 2006: 174-204) ที่กล่าวว่า การมีรูปแบบความคิดในใจที่เปิดกว้างได้นั้นต้องมีความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยไม่ด่วนสรุป ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และมีการรับฟังในมุมมองของคนอื่นที่แตกต่างกันได้ รวมทั้งมีความคิดเชิงระบบเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เป็นการมองเห็นความสัมพันธ์ของกันและกัน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่มองแบบแยกส่วน และสอดคล้องกับผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก

2. องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ประเมินว่าพฤติกรรมในทุกด้าน ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ การเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน เรียนรู้ด้วยวิธีที่จะเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นพฤติกรรมที่พึงมีและพึงปฏิบัติของพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกู๊ดแมน (Goodman, 2004) กล่าวว่า สมาชิกในกลุ่มที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม สำหรับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคาร์ลสันและคณะ (Carlson, et al.1976) กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ จะขยายผลของความเข้าใจไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมได้ ในด้านการเรียนรู้จากการปฏิบัติได้ผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของโน และคณะ (Noe, et al. 2003) ซึ่งพบว่าการเรียนรู้ในระบบทีม จะมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องใช้วิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นวิธีการสอนงานให้เรียนรู้โดยผ่านการแก้ไขปัญหาและพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหา และด้านการเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 2006) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จำเป็นต้องมีการเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันขององค์กรเสมอรวมทั้งเรียนรู้ถึงการมีความขัดแย้งหรือความแตกต่างทางความคิดในทีม และเรียนรู้ที่จะจัดการกับอุปสรรคของความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย และทุกรายชื่อของคำถามยังสอดคล้องกับผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของ

พนักงานส่วนท้องถิ่น จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายชื่อ

3. องค์ประกอบด้านการจัดการความรู้ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ประเมินว่าพฤติกรรมในทุกด้าน ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บรักษาความรู้ การวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ การถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้และทำให้ถูกต้อง เป็นพฤติกรรมที่พึงมี สำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการแสวงหาความรู้ มักจะอยู่ในตัวบุคคล โดยใช้วิธีพูดคุย สอบถามจากการประชุมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ มาร์ควอร์คต์ (Marquardt, 2002) กล่าวว่า การแสวงหาความรู้มีทั้งจากการเก็บรวบรวมความรู้จากแหล่งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งจากภายในองค์กรมักจะปรากฏอยู่ในตัวพนักงานที่รวมถึงประสบการณ์ ความทรงจำแล้วแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน ในด้านการวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของนาธาราจันและเชคคาร์ (Natarajan and Shekhar, 2000) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบหนึ่งของการกำเนิดความรู้มาจากการสังเคราะห์ผสมผสานมาทำให้ได้รูปแบบหรือความคิดใหม่ ๆ ในด้านการนำความรู้ไปใช้และทำให้ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ของ Natarajan and Shekhar (2000) ที่กล่าวว่า การนำความรู้ไปใช้ คือการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ด้านการถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปได้มากและมากที่สุด เพราะการถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ เป็นหนทางที่จะทำให้เกิดความรู้ในกลุ่มสมาชิกได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาร์ควอร์คต์ (Marquardt, 2002) ที่กล่าวว่า การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้โดยเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการจะช่วยส่งเสริมความรู้ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายชื่อ

4. องค์ประกอบด้านการเป็นชุมชนนักปฏิบัติของพนักงานส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ประเมินว่าพฤติกรรมในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีหัวข้อความสนใจ/ความชำนาญอย่างเดียวกัน การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง การมีแนวปฏิบัติเดียวกัน และการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ เป็นพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติได้สำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านความชำนาญอย่างเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเวงเกอร์และคณะ (Wenger, et al, 2002) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติหมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจ มีปัญหา หรือความต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน กำหนดองค์ความรู้พื้นฐานที่สนใจร่วมกัน และกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การเป็นชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอในประเด็นที่มีความสนใจร่วมกันยังสอดคล้องกับด้านการมีแนวปฏิบัติร่วมกันที่ว่า องค์ประกอบหนึ่งในชุมชนนักปฏิบัติคือ การมีแนวปฏิบัติหรือการกระทำ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของ

พนักงานส่วนท้องถิ่น พบว่าทั้งโดยภาพรวมและรายข้อคำถามทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจะได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจไว้ 2 ประการคือ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการและกิจกรรมของพนักงานส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์กรและทิศทางการพัฒนาพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยเริ่มจากการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งเปรียบเสมือนการใส่ปัจจัยนำเข้า (input) สำหรับการเริ่มต้นการเรียนรู้ ทั้งในระดับบุคคลและระดับทีม/กลุ่ม โดยการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การเตรียมให้เกิดทักษะด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภาวะผู้นำ การสื่อสารที่ดี ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

1.2 การเตรียมความพร้อมด้านเทคนิคการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้วิธีเรียนรู้ ซึ่งหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรต้องให้การสนับสนุน ในแนวทางดังนี้

1) สสำรวจและประชาสัมพันธ์แหล่งที่สามารถค้นหาความรู้ ได้แก่ แหล่งความรู้จากตัวบุคคล ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาด้านการใช้เครื่องมือ และด้านการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) สร้างโอกาสการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดฝึกอบรม สัมมนา ในการระดมสมองและแสดงความคิดเห็น รวมถึงการรวบรวมและการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม สัมมนา ที่น่าสนใจให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทราบ

1.3 การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการความรู้ ด้วยการชี้แจงถึงเหตุผล ความจำเป็น และลำดับ

ความสำคัญของความรู้ และการจัดเก็บความรู้

1.4 การเตรียมความพร้อมด้านการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ โดยการสำรวจความสนใจและความชำนาญอย่างเดียวกัน รวมกลุ่มเพื่อสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ขั้นตอนการรวมตัวในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ประชุมชี้แจงความสำคัญและประโยชน์ของการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ รวมทั้งทำความเข้าใจการเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปัน ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

2.2 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและแนะแนวทางในการเป็นชุมชนนักปฏิบัติของพนักงานส่วนท้องถิ่น

2.3 จัดตั้งคณะทำงานด้านอำนวยการและประสานงานการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อจัดสิ่งแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้เกิดการแบ่งปัน ถ่ายทอดความรู้ จนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในที่สุด

3. ขั้นตอนการส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ควรมีการดำเนินการดังนี้

3.1 สรุปผลการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติและการจัดการความรู้รวมทั้งสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ความรู้ ข้อคิดที่ได้ ปัจจัยที่สำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค ในแต่ละช่วงเวลาต่อผู้บริหารองค์กร

3.2 ใช้ระบบการยกย่องชมเชยและให้รางวัล เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ และการจัดการความรู้ให้มากขึ้น บ่อยครั้งมากขึ้น

3.3 จัดเกณฑ์การพิจารณาประเมินผลรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการประเมินอยู่บางประการ คือด้านการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยาก มีลักษณะเป็นนามธรรม และเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเวลาในการพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปการประเมินที่พอจะกระทำได้จึงมักจะเน้นไปที่กระบวนการในการจัดการว่าได้ดำเนินไปแล้วมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทำให้ข้อมูลที่ได้ขึ้นอยู่กับบริบทของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกรวยนี้ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องก็องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจึงควรพิจารณาประยุกต์และปรับใช้ให้เข้ากับบริบทที่เป็นความรับผิดชอบของตนเพื่อให้การปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่น มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ควรขยายพื้นที่เป็นทั้งจังหวัด หรือในภาคอื่น ๆ หรือในภาพรวมทั้งประเทศ

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของพนักงานส่วนท้องถิ่นในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถปรับใช้ในองค์กรทางราชการอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต สละ. (2556). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2550). **จัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ: มุขบริหารสู่การเป็นผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2548). **การพัฒนาารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย**. ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2551). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สัมมนา สีมุ่ย. (2553). **การศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุพินดา ธีระวราพิชญ์. (2553). **การพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ใกล้เคียง**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัมพร ปัญญา. (2553). **การพัฒนาารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุตม ทูมโฆสิต. (2556). **การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่: บทเรียนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว**. กรุงเทพมหานคร: แชนโพรพรินติ้ง.
- Carlson, B., Keane, P. and Martin, J. (1976). "R & D organization as learning" systems. *Sloan Management Review*, 3(6), 1-16.
- Goodman, P. A. (2004). **The Effect of Learner Autonomy in Teamlearning within a Healthcare Environment**. Washington, DC: The George Washington University.
- Marquardt, M. J. (2002). **Building the Learning Organization: Mastering the 5 Element for Corporate Learning**. Palo Alto, CA: Davies-Black.
- Natarajan, G., & Shekhar, S. (2000). **Knowledge Management: Evabling Business Growth**. New York: McGraw-hill.
- Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B. and Wright, P. M. (2003). **Human Resource Management: Gaining a Competitive Advantage**. (9th ed). Boston: McGraw-Hill.
- Senge, P. M., (2006). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. London: Century Press.
- Wenger, E., McDermid, R., and Synder, W. (2002). **Cultivating Communities of Practice: A guide to Managing Knowledge**. Boston: Harvard Business School Press.

การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนของอาจารย์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
English Readiness Preparation for the Asian Community of
Teachers in the Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University
of Technology Srivijaya

ทรรศนีย คีรีศรี^{1*}, กันทริน รัชศาสตร์² และ ศักดิ์ชัย คีรีศรี³
Tassanee Kirisri^{1*}, Kantarin Ruksakorn² and Sakchai Kirisri³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนของอาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และเพื่อเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษ และความพร้อมด้านทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษระหว่างอาจารย์ต่างสังกัดสาขา กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้สอน จำนวน 50 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จาก 4 สาขาในคณะศิลปศาสตร์ คือ สาขาภาษาต่างประเทศ สาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สาขาคหกรรมศาสตร์ และสาขาศึกษาทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการวิจัยพบว่า ในจำนวนอาจารย์ 50 คน อาจารย์ประเมินความสามารถในด้านภาษาอังกฤษของตนเองอยู่ในระดับดีมาก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับปานกลาง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และระดับอ่อน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และระดับอ่อนมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ ในส่วนของความพร้อมที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อาจารย์จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และไม่พร้อมจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ในส่วนของ การเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษและการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษระหว่างอาจารย์ต่างสาขา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษและความพร้อมด้านทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษแตกต่างจากอาจารย์สาขาอื่น

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ, ประชาคมอาเซียน, อาจารย์

¹ รองศาสตราจารย์ สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

³ รองศาสตราจารย์ สาขาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

Abstract

The purposes of this research were to study English readiness preparation for the ASEAN Community of teachers in the Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya, and to compare the readiness of attitudes on English and that of process skills on English between different departments. Samples consisted of 50 teachers by purposive sampling from Foreign Languages, Hotel and Tourism, Home Economics and General Education Departments. Instruments were questionnaires. Data was analyzed using percentage, mean, standard deviation (S.D.) and F-test. The research findings indicated that among the 50 teachers, 2 teachers or 4% evaluated their abilities in English at a very good level; 15 teachers or 30% at a good level; 16 teachers or 32% at a medium level; 13 teachers or 26% at a low level and 4 teachers or 8% at a very low level. Concerning the readiness in using English for the ASEAN Community, 32 teachers or 64% were ready while 18 teachers or 36% were not ready. Pertaining to the readiness preparation of attitudes on English and the readiness of process skills on English, there was a significant difference at .05 level of both the readiness of attitudes on English and that of process skills on English among teachers in different departments. Only teachers in the Foreign Languages Department had different readiness in attitudes and process skills on English from those in other departments.

Keywords: English Readiness Preparation, ASEAN Community, Teachers

บทนำ

ชาวยุชย อินทรประวัตติ (2554) ได้ให้ความหมายของความพร้อมในการเรียน หมายถึง สภาวะทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของผู้เรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ดี ความพร้อมเกิดขึ้นได้สองทางคือ ความพร้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอันเนื่องมาจากพัฒนาการของบุคคล และเกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของบุคคลนั้นอันเนื่องมาจากการกระทำของตนเองหรือสภาวะแวดล้อม ความพร้อม คือ สภาวะที่บุคคลพร้อมด้วยประการทั้งปวงที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ในการเรียนรู้ ความพร้อม หมายถึง สภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมถึงระดับที่จะปฏิบัติงานได้บวกกับความรู้พื้นฐาน ความพร้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ ความพร้อมคือ สภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะกระทำสิ่งใด ๆ และความพร้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ องค์ประกอบของความพร้อมมีทั้งองค์ประกอบภายในผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะและประสบการณ์เดิม และองค์ประกอบภายนอกผู้เรียน ในส่วนขององค์ประกอบความพร้อม Downing & Thackray (1971, p. 14-16) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ 4 ด้าน คือ 1. องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกายทั่วไป 2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางสติปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล 3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ประสบการณ์ด้านสังคม 4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotion Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์ และความต้องการที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้ พรหมณี ข. เจนจิต (2528, หน้า 34) ได้กล่าวถึง

องค์ประกอบความพร้อมไว้ 3 ประการ คือ 1. วุฒิภาวะ 2. การได้รับการอบรมและเตรียมตัว 3. ความสนใจหรือแรงจูงใจ ความพร้อมจะเกี่ยวข้องกับเจตคติซึ่งมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Attitude เดิมที่เรามักใช้คำว่าทัศนคติแต่ปัจจุบันเราใช้คำว่าเจตคติแทนมีผู้ให้ความหมายของคำว่าเจตคติหลายท่านดังสรุปคือ เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่ง ในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้น หรือการแสดงออกที่เรียกว่าพฤติกรรม เจตคติ ยังหมายถึง ความรู้สึก หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึก หรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ หรือหมายถึง สภาพความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น วัตถุ สถานการณ์ ความคิด ผู้คน เป็นต้น ซึ่งเจตคติทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ในลักษณะเฉพาะตัวตามที่ทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่ และหมายถึงสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล อันเป็นผลทำให้เกิดมีท่าทีหรือมีความคิดเห็นรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นหรือไม่เห็นด้วย เจตคติมี 2 ประเภท คือ เจตคติทั่วไป และเจตคติเฉพาะอย่าง องค์ประกอบของเจตคติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การรู้ (Cognition) ประกอบด้วยความเชื่อของบุคคลที่มีต่อเป้าหมาย เจตคติ เช่น ทัศนคติต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ สิ่งสำคัญขององค์ประกอบนี้ก็คือ จะประกอบด้วยความเชื่อที่ได้ประเมินค่าแล้วว่าน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ ดีหรือไม่ดี และยังรวมไปถึง ความเชื่อในใจว่าควรจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไรต่อเป้าหมายที่ทัศนคตินั้นจึงจะเหมาะสมที่สุด ดังนั้น การรู้และแนวโน้มพฤติกรรมจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

2. ความรู้สึก (Feeling) หมายถึง อารมณ์ที่มีต่อเป้าหมาย เจตคติ นั้น เป้าหมายจะถูกมองด้วยอารมณ์ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกนี้เองที่ทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียดขึ้น ซึ่งอาจกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาตอบโต้ได้ หากมีสิ่งที่ขัดกับความรู้สึกมากระทบ

3. แนวโน้มพฤติกรรม (Action tendency) หมายถึง ความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเป้าหมาย เขาจะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางลบต่อเป้าหมาย เขาก็จะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทำลาย หรือทำร้าย เป้าหมายนั้นเช่นกัน เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่อาจจะชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดต่อภายหลัง เมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ แล้ว ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าเจตคติเกิดขึ้นจากเรื่องต่าง ๆ การวัดเจตคติเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อน ต้องอาศัยการตอบสนองออกมาเป็นถ้อยคำภาษา หรือพฤติกรรมภายนอก เจตคติเป็นกริยาท่าทีรวม ๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่ง ๆ การวัดเจตคติอาจทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การรายงานตนเอง การสร้างจินตนาการ การวัดทางเสรีภาพ เจตคตินับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างหนึ่ง นอกจากความพร้อมและการตั้งใจ บุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานจะช่วยให้ทำงานได้ผลทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นต้นกำเนิดของความคิดและการแสดงการกระทำออกมานั่นเอง กล่าวโดยสรุปเจตคติ เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นแรงขับเคลื่อนของบุคคล แสดงพฤติกรรมที่จะแสดงออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุน ต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น ถ้าทราบเจตคติของบุคคลใดที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ โดยปกติคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่ (เทื่อนใจ ทองดี, 2549) ในส่วนของเจตคติต่อความสำคัญของภาษาอังกฤษ แพรวนภา ถาแก้ว (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อรับรองการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ในด้านลักษณะทั่วไปในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้เรื่องอาเซียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการให้ความสำคัญในภาษาอังกฤษเป็นร้อยละ 97.5 และได้ให้ความสำคัญในทักษะภาษาอังกฤษ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) Maslow เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมาก สามารถอธิบาย โดยใช้แนวโน้มของบุคคล ในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของเขา ได้รับความต้องการ ความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่า กระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (Wanting Animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เมื่อบุคคล

ปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจ และเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้ว ก็ยังคง เรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ Maslow กล่าวว่าความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิด และความปรารถนาเหล่านี้ จะเรียงลำดับขั้นของความปรารถนา ตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ ความปรารถนาขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (The Need –Hierarchy Conception of Human Motivation) Maslow เรียงลำดับความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปได้เป็นลำดับดังนี้ 1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) 3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Needs) 4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem Needs) 5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization Needs) (ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ ของมาสโลว์ สืบค้นจาก http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Maslow_Theories.htm)

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 อธิบายว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า skill นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ยังได้ขยายความของคำว่า ทักษะ (skill) มากขึ้นว่า หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน หรือการกระทำบ่อย ๆ เช่น ครุมี ทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม ทักษะที่จะทำให้นักบุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการทำงานคำว่า ทักษะ (Skill) หมายถึง ความชัดเจน และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ได้แก่ ทักษะการอาชีพ การกีฬา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การอ่าน การสอน การจัดการ ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางภาษา ทักษะทางการใช้เทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งเป็นทักษะภายนอกที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน จากการกระทำ หรือจากการปฏิบัติ ซึ่งทักษะดังกล่าว นั้นเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่จะทำให้ผู้มีทักษะเหล่านั้นมีชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ โดยมีโอกาสที่ดีกว่าผู้ไม่มีทักษะดังกล่าว

การศึกษาคำนี้จะเกี่ยวข้องกับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการ นำภาษาอังกฤษมาใช้ ได้แก่ การพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง ซึ่งแบ่งความสามารถของทักษะเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 บุคคลสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะเพื่อสื่อสารเข้าใจได้ในเบื้องต้น ระดับที่ 2 บุคคลสามารถทำความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหาต่าง ๆ ได้ระดับที่ 3 บุคคล สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง ไวยากรณ์ระดับที่ 4 บุคคลสามารถเข้าใจสำนวนในรูปแบบ ต่าง ๆ ประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมและระดับที่ 5 บุคคลมีความเชี่ยวชาญในการ

ใช้ภาษาอังกฤษอย่างลึกซึ้งในเชิงเนื้อหาใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องและ สละสลวย ตลอดจนเชี่ยวชาญเฉพาะทางในสาขาวิชาของตนอย่าง ลึกซึ้ง (บุษยมาศ แสงเงิน, 2554) ด้วยเหตุนี้การสอนภาษาอังกฤษ ทุก ระดับการศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงควรมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถมี ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถแข่งขันกับผู้อื่นในตลาดงานแรงงานที่นับวันจะทวีความเข้มข้น มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับอุดมศึกษา บัณฑิตที่จะ สำเร็จการศึกษาต้องมีความพร้อมและมีคุณภาพในการใช้ภาษา ภาษาอังกฤษในระดับที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศอื่น ๆ เพราะความ สามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยยุคศหัสวรรษใหม่ จะต้องเป็นความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต และการ ประกอบอาชีพ มิใช่เป็นเพียงความสามารถพิเศษตั้งแต่ก่อนอีกต่อไป

ภาษาอังกฤษกับประชาคมอาเซียน

ในปี 2015 หรือปี 2558 ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งหมายความว่า ประชาชนในแต่ละประเทศจะต้อง ติดต่อกันสื่อสารกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยว และอื่น ๆ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการทำงานในประชาคมอาเซียน ดังกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN shall be English” เมื่อเป็นเช่นนี้ ในวงการศึกษาก็มีการตื่นตัว และเตรียมพร้อมกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชน และคนทำงานในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นว่าพลเมืองทุกคนในประเทศต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ (นพพร สโรบล, 2555) ในปีพ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเต็มรูปแบบ หลายภาคส่วนต่างคาดการณ์ว่า การเป็นประชาคมอาเซียนนั้น วิถีชีวิตของคนไทยคงต้องปรับตัวกันพอสมควร เพราะจะต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนและนักศึกษาไทยต้องเรียนรู้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ทัดเทียมกับประเทศอื่นในประชาคมอาเซียน

อย่างไรก็ตาม การที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในประเทศจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเรื่องนี้ คือ ครูผู้สอนทั้งภาษาอังกฤษ และอาจารย์สาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องยกระดับและพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก การเตรียมพร้อมเรื่องภาษาอังกฤษ จึงมีความจำเป็นอย่างมาก นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนเอง ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียนเคียงคู่ภาษาที่หนึ่งนั่นเอง ดังนั้น

อันดับแรกที่ต้องคำนึงถึงและต้องเตรียมความพร้อม คือ เรื่องภาษา ทุกคนต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ (วิภารัตน์ สุวรรณสิงห์, 2556) ในส่วนประชาชนทั่วไปของประเทศไทย พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของประชาชนคนไทยในภาพรวมยังไม่ทั่วถึง ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน (อิติรัตน์ โชคสุชาติ 2553) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เพราะการเตรียมความพร้อมของประชาชนและทุกภาคส่วนจะเป็นจุดแข็งของการเตรียมตัวที่ส่งผลดีต่อประเทศไทย เนื่องจากอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความใกล้ชิดกับไทยมากที่สุด อีกทั้งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยเอื้ออำนวยให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว (อิติรัตน์ โชคสุชาติ 2553: 110) สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2556) เห็นว่าการที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประชาชนไทยควรเตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ภารกิจพร้อมกันหลายอย่างได้ และมีหลายบทบาทพร้อมกัน อีกทั้งมีการเปลี่ยนวิธีคิด มุมมอง และวิเคราะห์ และมีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านภาษา ประชาชนต้องมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษและการสื่อสาร เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญมากในเวทีอาเซียน เพื่อการเจรจาต่อรองเป็นทุนทางสังคม และเวทีโลก ต้องพูดให้ชัดเจน น่าเชื่อถือ มีน้ำหนักโน้มน้าวผู้อื่นได้ เพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา คือ ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองทางการเรียนการสอน การทำวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สร้างตนให้เป็นคนรู้เท่าทันสถานการณ์ การสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม และเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พร้อมทั้งสร้างโอกาสเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ต้องเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น ให้สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี

อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอายุในวัยผู้ใหญ่ซึ่งวิธีการเรียนจะเป็นแบบเฉพาะ **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory)** Knowles (1975) ได้ตั้งทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เขากล่าวว่าการเรียนของผู้ใหญ่จะไม่เหมือนกับการเรียนแบบในชั้นเรียนแบบเด็ก ซึ่งครูจะเป็นผู้คอยบรรยายให้เด็กได้เรียนรู้ เขาได้ตั้งสมมุติฐาน 5 ข้อในการอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการเรียนแบบเด็กกับการเรียนแบบผู้ใหญ่ ดังนี้

1. ความคิดเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะ บุคคลจะมีอิสระในการกำหนดทิศทางของตนเอง มากกว่าที่จะได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นการวินิจฉัยด้วยตนเองว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใด กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนด้วยตนเอง เลือกวิธีการเรียนด้วยตนเอง

2. ประสบการณ์ หมายถึง เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะบุคคลนั้นจะมีการสั่งสมประสบการณ์จนตนเองกลายเป็นแหล่งเก็บข้อมูลการเรียนรู้

3. มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ หมายถึง เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะบุคคลนั้นจะสามารถพัฒนาทักษะวิธีการเรียนด้วยตนเอง

4. การกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ หมายถึง เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะบุคคลนั้นจะมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ไม่มองเพียงสิ่งเดียว แต่จะมองเป้าหมายเป็นภาพรวมของปัญหา

5. แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะบุคคลนั้นจะมีแรงจูงใจจากภายในตนเองมากกว่าแรงจูงใจจากภายนอก

นอกจากนี้การเรียนรู้จะรวมไปถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning (SDL))

Candy (1991) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความหมายเหมือน Lifelong Learning ลักษณะที่สำคัญของ SDL มี 4 ประการ คือ 1. มีความอิสระส่วนบุคคล 2. มีเจตนามุ่งมั่นและสามารถที่จะจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีวินัย 3. ไม่มีรูปแบบการเรียนอย่างเป็นทางการ 4. ผู้เรียนควบคุมการสอนด้วยตนเอง

Knowles (1975) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นการที่บุคคลแต่ละคนริเริ่มการเรียนรู้ทั้งจากการช่วยเหลือของผู้อื่นหรือจากการที่ไม่มีผู้ใดช่วยเหลือในการวินิจฉัยถึงความจำเป็นในการเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การเลือกหาทรัพยากรหรือแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปแบบการรับผิดชอบของบุคคล (The Personal Responsibility Orientation)

Guglielmino และคณะ (2004) ได้กำหนดรูปแบบการรับผิดชอบของบุคคลไว้ว่า

1. บุคคลแต่ละคนมีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

2. ทิศทางการเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอาจได้จากทั้งวิธีการที่ได้รับความรู้ และจากบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล

3. สภาพสังคมจะมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้

จากทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเรียนแบบผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากการเรียนรู้แบบเด็ก ผู้ใหญ่จะมีวุฒิภาวะมากกว่าในการที่จะเริ่มเรียนรู้สิ่งที่ตนเองมีความสนใจ มีความจำเป็นต่อตนเอง โดยอาจไม่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลใด ดังนั้น วิธีการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยจึงนำมีลักษณะของการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ หรือเป็นการเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษของอาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ซึ่งมีบทบาทในการสอนให้กับนักศึกษาที่จะต้องออกไปเป็นพลเมืองอาเซียนในอนาคต และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษทั้งด้านทัศนคติและ

ทักษะกระบวนการของอาจารย์ จำแนกตามสาขาที่สังกัด เพื่อนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษแก่อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ และบุคลากรที่เป็นผู้ใหญ่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไปโดยเฉพาะในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนของอาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

2. เพื่อเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษและด้านทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษระหว่างอาจารย์ต่างสังกัดสาขา

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ สาขาของอาจารย์คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

ตัวแปรตาม คือ การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษและทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษ

ด้านเนื้อหา

ความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษ ในที่นี้ หมายถึง ความคิดเห็นหรือพฤติกรรมที่จะแสดงออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุนต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น โดยปกติคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่ ส่วนความพร้อมด้านทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษ หมายถึง วิธีการ แนวทางต่าง ๆ ที่ใช้ในการที่จะทำให้เกิดความพร้อมด้านทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Guglielmino (2004)

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนที่เป็นข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และอาจารย์อัตราจ้างสอนรายเดือน สังกัดคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้สอน คณะศิลปศาสตร์ จาก 4 สาขาในคณะศิลปศาสตร์ คือ สาขาเกษตรศาสตร์ สาขาการโรงแรม และการท่องเที่ยว สาขาภาษาต่างประเทศ และสาขาศึกษาทั่วไป จำนวน 50 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนข้อคำถาม 8 ข้อ และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบลิเคิร์ต (Likert, 1932) จำนวน 40 ข้อ ซึ่งวัดความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัด

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Guglielmino (2004) โดยมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อภาษาอังกฤษจำนวน 20 ข้อ และมีความสัมพันธ์กับทักษะกระบวนการจำนวน 20 ข้อ โดยมีกระบวนการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม เจตคติ ด้านภาษาอังกฤษ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และนำความรู้ที่ได้จากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยเขียนข้อคำถามต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยพิจารณาว่าข้อคำถามมีความชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องของประเด็นคำถาม ภาษาที่ใช้ และความตรงเชิงเนื้อหา และมหาหาค่า IOC แบบสอบถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า .50 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.2 ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับอาจารย์ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้แบบสอบถาม ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่ไม่ชัดเจนให้ดีขึ้น และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับอาจารย์ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง และเป็นอาจารย์คนละกลุ่มกับอาจารย์ที่ใช้ในการทดลองในครั้งแรก จำนวน 8 คน แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกสูงโดยใช้สถิติ t-test รวมทั้งหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟา โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกจำนวน 40 ข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงไปทำการทดลองกับอาจารย์ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง และเป็นอาจารย์คนละกลุ่มกับอาจารย์สองกลุ่มแรก จำนวน 10 คน ซึ่งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามไปแจกให้กับอาจารย์ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ผู้วิจัยทำการเก็บ โดยได้อธิบายให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบคำถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์เท่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป หลังจากนั้นได้ กำหนดรหัสของการตอบและทำการบันทึกข้อมูลตามรหัสที่กำหนด เพื่อไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้การหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนของอาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ระหว่างอาจารย์สังกัดสาขาต่างกันโดยใช้สถิติ F-test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ตอนที่ 1

อาจารย์คณะศิลปศาสตร์เคยเข้ารับการอบรมภาษาอังกฤษในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา จำนวน 1-2 ครั้ง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52 และไม่เคยอบรมเลย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และอาจารย์ประเมินความสามารถในด้านภาษาอังกฤษของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และระดับอ่อน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และพร้อมที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และไม่พร้อมจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36

ตอนที่ 2

การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ของการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับเจตคติด้านภาษาอังกฤษ

ข้อความ	ระดับความความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)
1. ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ	31 (62.0)	19 (38.0)	-	-	-
2. ข้าพเจ้าพัฒนาตนเองเป็นผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษไปตลอดชีวิต	18 (36.0)	16 (32.0)	13 (26.0)	3 (6.0)	-
3. ข้าพเจ้ารู้ว่าข้าพเจ้าต้องการอะไรจากการเรียนภาษาอังกฤษ	19 (38.0)	17 (34.0)	12 (24.0)	2 (4.0)	-
4. ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อเรียนภาษาอังกฤษ	12 (24.0)	14 (28.0)	20 (40.0)	4 (8.0)	-
5. เมื่อข้าพเจ้าต้องการรู้บางสิ่งของภาษาอังกฤษข้าพเจ้าสามารถหาวิธีที่จะรู้มันจนได้	11 (22.0)	20 (40.0)	16 (32.0)	3 (6.0)	-
6. บทเรียนภาษาอังกฤษที่ยากไม่ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อ	6 (12.0)	19 (38.0)	14 (28.0)	8 (16.0)	3 (6.0)
7. ข้าพเจ้ามีเวลาสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษเสมอแม้จะยุ่งก็ตาม	3 (6.0)	12 (24.0)	19 (38.0)	11 (22.0)	5 (10.0)
8. ข้าพเจ้าสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง	13 (26.0)	12 (24.0)	16 (32.0)	8 (16.0)	1 (2.0)
9. ข้าพเจ้าสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ดีกว่าผู้อื่น	1 (2.0)	8 (16.0)	24 (48.0)	11 (22.0)	6 (12.0)
10. ข้าพเจ้ามีความอยากรู้ภาษาอังกฤษอยู่เสมอ	14 (28.0)	22 (44.0)	14 (28.0)	-	-
11. ข้าพเจ้าต้องการสอบวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษ เช่น TOEIC, TOEFL, IELTS หรือ อื่น ๆ	13 (26.0)	13 (26.0)	12 (24.0)	7 (14.0)	5 (10.0)
12. การเรียนภาษาอังกฤษทำให้เกิดความสนุก	14 (28.0)	16 (32.0)	15 (30.0)	3 (6.0)	2 (4.0)
13. ข้าพเจ้ามีความปรารถนาที่จะเรียนสิ่งใหม่ด้านภาษาอังกฤษเสมอ	16 (32.0)	15 (30.0)	15 (30.0)	2 (4.0)	2 (4.0)
14. การเรียนรู้ภาษาอังกฤษทำให้ก้าวหน้า	25 (50)	14 (28.0)	10 (20.0)	1 (2.0)	-
15. ยิ่งรู้ภาษาอังกฤษยิ่งทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเอง	23 (46.0)	17 (34.0)	9 (18.0)	1 (2.0)	-
16. เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจภาษาอังกฤษข้าพเจ้าจะไม่พยายามเข้าหามัน	1 (2.0)	5 (10.0)	12 (24.0)	13 (26.0)	19 (38.0)
17. ข้าพเจ้าไม่สามารถพึ่งตนเองด้านภาษาอังกฤษ	1 (2.0)	2 (4.0)	22 (44.0)	11 (22.0)	14 (28.0)
18. ข้าพเจ้ามีปัญหาการอ่านภาษาอังกฤษเสมอ	-	6 (12.0)	12 (24.0)	20 (40.0)	12 (24.0)
19. ถ้าข้าพเจ้าไม่เรียนภาษาอังกฤษก็ไม่ใช่ความผิดของข้าพเจ้า	-	4 (8.0)	22 (44.0)	11 (22.0)	13 (26.0)
20. การเรียนภาษาอังกฤษไม่ทำให้ชีวิตแตกต่างไปจากเดิม	1 (2.0)	11 (22.0)	13 (26.0)	12 (24.0)	13 (26.0)

ผลแสดงว่า เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเจตคติต่อภาษาอังกฤษพบว่า ระดับความความคิดเห็นที่มากที่สุด ได้แก่ ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมา คือ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษทำให้ก้าวหน้า จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และ ยิ่งรู้ภาษาอังกฤษยิ่งทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเอง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ตามลำดับ ส่วนระดับความคิดเห็น

ที่น้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจภาษาอังกฤษข้าพเจ้าจะไม่พยายามเข้าหามัน มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมา คือ ข้าพเจ้าไม่สามารถพึ่งตนเองด้านภาษาอังกฤษ มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ถ้าข้าพเจ้าไม่เรียนภาษาอังกฤษก็ไม่ใช้ความผิดของข้าพเจ้า และการเรียนภาษาอังกฤษไม่ทำให้ชีวิตแตกต่างไปจากเดิม มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ของการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษ

ข้อความ	ระดับความความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)
1. ข้าพเจ้าพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นทุก ๆ วัน	8 (16.0)	11 (22.0)	19 (38.0)	11 (22.0)	1 (2.0)
2. ข้าพเจ้าศึกษาภาษาอังกฤษโดยการฟังเพลง	9 (18.0)	8 (16.0)	19 (38.0)	8 (16.0)	6 (12.0)
3. ข้าพเจ้าศึกษาภาษาอังกฤษโดยฟังข่าวภาษาอังกฤษ	5 (10.0)	8 (16.0)	17 (34.0)	16 (32.0)	4 (8.0)
4. ข้าพเจ้าศึกษาภาษาอังกฤษโดยดูภาพยนตร์ฝรั่ง	5 (10.0)	11 (22.0)	20 (40.0)	12 (24.0)	2 (4.0)
5. ข้าพเจ้าพูดคุยกับชาวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษ	8 (16.0)	6 (12.0)	18 (36.0)	12 (24.0)	6 (12.0)
6. ข้าพเจ้าเข้าอบรมภาษาอังกฤษเสมอ	2 (4.0)	7 (14.0)	16 (32.0)	18 (36.0)	7 (14.0)
7. ข้าพเจ้าใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษเป็นประจำ	8 (16.0)	9 (18.0)	14 (28.0)	14 (28.0)	5 (10.0)
8. ข้าพเจ้าอ่านตำราภาษาอังกฤษเสมอ	8 (16.0)	11 (22.0)	16 (32.0)	12 (24.0)	3 (6.0)
9. ข้าพเจ้าเคยนำเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ	4 (8.0)	1 (2.0)	5 (10.0)	2 (4.0)	38 (76.0)
10. มหาวิทยาลัยควรจัดศึกษา อบรม ดูงานในต่างประเทศ	15 (30.0)	16 (32.0)	16 (32.0)	3 (6.0)	-
11. มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ	19 (38.0)	18 (36.0)	12 (24.0)	1 (2.0)	-
12. มหาวิทยาลัยมีความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรด้านภาษาอังกฤษในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	10 (20.0)	13 (26.0)	19 (38.0)	7 (14.0)	1 (2.0)
13. ข้าพเจ้าสามารถเขียนบทความภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี	3 (6.0)	8 (16.0)	14 (28.0)	15 (30.0)	10 (20.0)
14. ข้าพเจ้าอ่านบทความภาษาอังกฤษเป็นประจำ	4 (8.0)	11 (22.0)	18 (36.0)	11 (22.0)	6 (12.0)
15. ข้าพเจ้าสามารถใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง	3 (6.0)	11 (22.0)	18 (36.0)	11 (22.0)	7 (14.0)
16. ข้าพเจ้าอ่านและเข้าใจตำราภาษาอังกฤษได้อย่างคล่อง	4 (8.0)	10 (20.0)	17 (34.0)	13 (26.0)	6 (12.0)

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ของการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษ (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)
17. ข้าพเจ้าสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ	14 (28.0)	10 (20.0)	14 (28.0)	7 (14.0)	5 (10.0)
18. ข้าพเจ้าสามารถรอกข้อมูลภาษาอังกฤษในเอกสารเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองได้	17 (34.0)	17 (34.0)	9 (18.0)	3 (6.0)	4 (8.0)
19. ข้าพเจ้าสามารถเขียนบทคัดย่อภาคภาษาอังกฤษ (Abstract) ได้ด้วยตนเอง	7 (14.0)	7 (14.0)	16 (32.0)	13 (26.0)	7 (14.0)
20. ข้าพเจ้าสามารถเขียนบทความวิจัยภาคภาษาอังกฤษ (Proceedings) ได้ด้วยตนเอง	8 (16.0)	6 (12.0)	11 (22.0)	13 (26.0)	12 (24.0)

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษพบว่า ระดับความความคิดเห็นที่มากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ ข้าพเจ้าสามารถรอกข้อมูลภาษาอังกฤษในเอกสารเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองได้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 34 และ มหาวิทยาลัยควรจัดศึกษา อบรม ดูงานในต่างประเทศ จำนวน 15 คน

คิดเป็นร้อยละ 30 ตามลำดับ ส่วนระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าเคยนำเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมาคือ ข้าพเจ้าสามารถเขียนบทความวิจัยภาคภาษาอังกฤษ (Proceedings) ได้ด้วยตนเอง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24 และข้าพเจ้าสามารถเขียนบทความภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษระหว่างสาขา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3972.66	3	1324.22	14.84	.00*
ภายในกลุ่ม	4103.83	46	89.21		
รวม	8076.50	49			

*p<.05

ผลแสดงว่า การเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษระหว่างสาขามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษระหว่างสาขาเป็นรายคู่

สาขา	n	\bar{X}	p			
			ศึกษาทั่วไป	ภาษาต่างประเทศ	คหกรรมศาสตร์	โรงแรมและท่องเที่ยว
ศึกษาทั่วไป	10	67.90	-	.00*	.99	.14
ภาษาต่างประเทศ	11	89.45		-	.00*	.00*
คหกรรมศาสตร์	16	66.68			-	.03*
โรงแรมและท่องเที่ยว	13	77.30				-

*p<.05

ผลแสดงว่าการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษของอาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกับทุกสาขาในคณะศิลปศาสตร์

นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษของสาขาคหกรรมศาสตร์และสาขาการโรงแรมและท่องเที่ยว และสาขาศึกษาทั่วไป พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการระหว่างสาขา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	6264.81	3	2088.27	13.52	.00*
ภายในกลุ่ม	7102.56	46	154.40		
รวม	13367.38	49			

*p<.05

ผลแสดงว่าการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการระหว่างสาขาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการระหว่างสาขาเป็นรายคู่

สาขา	n	\bar{X}	p			
			ศึกษาทั่วไป	ภาษาต่างประเทศ	คหกรรมศาสตร์	โรงแรมและท่องเที่ยว
ศึกษาทั่วไป	10	56.30	-	.01*	.78	.89
ภาษาต่างประเทศ	11	81.18		-	.00*	.02*
คหกรรมศาสตร์	16	51.12			-	.27
โรงแรมและท่องเที่ยว	13	60.38				-

*p<.05

ผลแสดงว่า การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการของสาขาภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกับทุกสาขา ในคณะศิลปศาสตร์

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษระหว่างสาขาโดยภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	19917.93	3	6639.30	15.25	.00*
ภายในกลุ่ม	20019.35	46	435.20		
รวม	39937.28	49			

*p<.05

ผลแสดงว่า การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษระหว่างสาขาโดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษระหว่างสาขาโดยภาพรวมเป็นรายคู่

สาขา	n	\bar{X}	p			
			ศึกษาทั่วไป	ภาษาต่างประเทศ	คหกรรมศาสตร์	โรงแรมและท่องเที่ยว
ศึกษาทั่วไป	10	124.20	-	.00*	.90	.50
ภาษาต่างประเทศ	11	170.63		-	.00*	.00*
คหกรรมศาสตร์	16	117.81			-	.10
โรงแรมและท่องเที่ยว	13	137.69				-

*p<.05

ผลแสดงว่า สาขาวิชาภาษาต่างประเทศมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษโดยภาพรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกับทุกสาขาในคณะศิลปศาสตร์

อภิปรายผล

1. อาจารย์ประเมินความสามารถในด้านภาษาอังกฤษของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และระดับอ่อน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และพร้อมที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และไม่พร้อม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ทั้งนี้การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ขึ้นอยู่กับรูปแบบการรับผิดชอบของบุคคล (The Personal Responsibility Orientation) ดังที่ Guglielmino และคณะ (2004) ได้กำหนดรูปแบบการรับผิดชอบของบุคคลไว้ว่า บุคคลแต่ละคนมีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเองอาจได้จากทั้งวิธีการที่ได้รับการสอน และจากบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล และสภาพสังคมจะมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ซึ่งเกี่ยวกับความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ผลสอดคล้องกับลินสีมเสถียรโสภณ และบวรลักษณ์ เกื้อสุวรรณ (2556: 80) ได้ทำการศึกษาความพร้อมและทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานบริษัทท่องเที่ยวในเขตพื้นที่สีลม เพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า พนักงานยังไม่มีความพร้อมเพียงพอในด้านการปฏิบัติงาน ต้องมีการพัฒนาภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ดังนั้นควรมีการจัดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษและควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อทำให้พนักงานพัฒนาทักษะดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

2. เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเจตคติต่อภาษาอังกฤษ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มากที่สุดได้แก่ ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษทำให้ก้าวหน้า และ ยิงรู้ภาษาอังกฤษยิ่งทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในตนเองตามลำดับ และส่วนระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจภาษาอังกฤษข้าพเจ้าจะไม่พยายามเข้าหา รองลงมาคือ ข้าพเจ้าไม่สามารถพึ่งตนเองด้านภาษาอังกฤษ ถ้าข้าพเจ้าไม่เรียนภาษาอังกฤษก็ไม่ใช้ความผิดของข้าพเจ้า และการเรียนภาษาอังกฤษไม่ทำให้ชีวิตแตกต่างไปจากเดิม โดยอาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษแตกต่างจากอาจารย์สาขาอื่นในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษของอาจารย์ ส่วนใหญ่จะเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning (SDL)) ซึ่ง Candy (1991) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองว่ามีความหมายเหมือน Lifelong Learning ลักษณะที่สำคัญของ SDL มี 4 ประการคือ 1. มีความอิสระส่วนบุคคล 2. มีเจตนามุ่งมั่นและสามารถที่จะจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีวินัย 3. ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นทางการ 4. ผู้เรียนควบคุมการสอนด้วยตนเอง และ Knowles (1975) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นการที่บุคคลแต่ละคนริเริ่มการเรียนรู้ทั้งจากการช่วยเหลือของบุคคลอื่นหรือจากการที่ไม่มีผู้ใดช่วยเหลือในการวินิจฉัยถึงความจำเป็นในการเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การเลือกหาทรัพยากรหรือแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเรียนแบบผู้ใหญ่มีลำดับความ

แตกต่างจากการเรียนรู้แบบเด็ก ผู้ใหญ่จะมีวุฒิภาวะมากกว่าในการที่จะเริ่มเรียนรู้สิ่งที่ตนเองมีความสนใจ มีความจำเป็นต่อตนเอง โดยอาจไม่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลใด ดังนั้นวิธีการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยจึงน่ามีลักษณะของการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ หรือเป็นการเรียนรู้และรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากผลเกี่ยวกับเจตคติมีความสอดคล้องกับการวิจัยของ จิราพรรณ วิภาคทรัพย์ และจิรนนท์ เศตวงษ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ ขององค์กรรัฐวิสาหกิจ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา การไฟฟ้าสำนักงานใหญ่ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่าสำหรับการเตรียมพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนขององค์กรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคด้านองค์กรได้มีการเตรียมพร้อมให้กับพนักงานแล้วเป็นการสอนภาษาอังกฤษแล้วมีการสอบวัดผลทางด้านของผู้บริหารต้องมีการผลักดันให้พนักงานเรียนรู้และพัฒนาทางด้านภาษาให้มีความรู้และเชี่ยวชาญ สามารถติดต่อสื่อสารใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว แต่การพัฒนาให้พนักงานเป็นเรื่องยาก เพราะไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงาน การผลักดันให้กับพนักงานขึ้นอยู่กับความเต็มใจของตัวพนักงาน ด้านของพนักงานองค์กรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับความคิดเห็นของอาจารย์คณะศิลปศาสตร์ ที่ว่าข้าพเจ้าไม่เข้าใจภาษาอังกฤษข้าพเจ้าจะไม่พยายามเข้าหา รองลงมาคือ ข้าพเจ้าไม่สามารถพึ่งตนเองด้านภาษาอังกฤษ ถ้าข้าพเจ้าไม่เรียนภาษาอังกฤษก็ไม่ใช้ความผิดของข้าพเจ้า และการเรียนภาษาอังกฤษไม่ทำให้ชีวิตแตกต่างไปจากเดิม และผลที่ปรากฏว่าการเตรียมความพร้อมด้านเจตคติต่อภาษาอังกฤษระหว่างอาจารย์ต่างสาขาวิชามีความแตกต่างกัน และอาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีความพร้อมด้านเจตคติต่างจากอาจารย์สาขาอื่นสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) Maslow เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมาก สามารถอธิบายโดยใช้แนวโน้มของบุคคล ในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของเขา ได้รับความต้องการ ความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่า กระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow โดยเขาเชื่อมนุษย์เป็น "สัตว์ที่มีความต้องการ" (Wanting Animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจ และเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้ว ก็ยังคง เรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ Maslow กล่าวว่าความปรารถนาของมนุษย์นั้น ติดตัวมาแต่กำเนิด และความปรารถนาเหล่านี้ จะเรียงลำดับขั้นของความปรารถนา ตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความปรารถนาขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (The Need-Hierarchy Conception of Human Motivation) Maslow เรียงลำดับความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความ

ต้องการขั้นต่อไปไว้เป็นลำดับดังนี้ 1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) 3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Needs) 4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem Needs) 5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization Needs) อาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีความต้องการด้านประกอบอาชีพและความต้องการระดับได้รับความนิยยกย่องจำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและต้องพัฒนาความรู้ไปถึงขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะเข้าใจตัวเองอย่างแท้จริง ได้แก่ ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด หรือสิ่งที่ตั้งความปรารถนาสูงสุดเอาไว้ โดยใช้ความสามารถทุก ๆ อย่างที่มีอยู่ คือ การไปให้ถึงศักยภาพสูงสุดที่ทั้งนี้แต่ละคนย่อมมีความรู้สึคนึกคิดแตกต่างกันไป (ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ ของมาสโลว์ (สืบค้นจาก http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Maslow_Theories.htm) แต่อย่างไรก็ตามเกี่ยวเจตคติต่อความสำคัญของภาษาอังกฤษความเกี่ยวกับ ผลการศึกษาของ แพรวนภาดาแก้ว (2556) เกี่ยวกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อรับรองการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ในด้านลักษณะทั่วไปในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้เรื่องอาเซียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการให้ความสำคัญในภาษาอังกฤษเป็นร้อยละ 97.5 และได้ให้ความสำคัญในทักษะภาษาอังกฤษอีกด้วย เช่น ทักษะด้านการฟัง พูด เขียน และอ่าน ตามลำดับ

3. ทักษะกระบวนการด้านภาษาอังกฤษ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ ข้าพเจ้าสามารถรอกข้อมูลภาษาอังกฤษในเอกสารเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองได้ และ มหาวิทยาลัยควรจัดศึกษา อบรม ดูงานในต่างประเทศ 30 ตามลำดับ ส่วนระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าเคยนำเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ รองลงมาคือ ข้าพเจ้าสามารถเขียนบทความวิจัยภาคภาษาอังกฤษ (Proceedings) ได้ด้วยตนเอง และข้าพเจ้าสามารถเขียนบทความภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ตามลำดับ และการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการระหว่างอาจารย์ต่างสาขาวิชามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการแตกต่างจากอาจารย์สาขาอื่น ทั้งนี้สัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการงานและอาชีพ (English for Occupational Purpose: EOP) คือ การใช้ภาษาอังกฤษในฐานะที่เน้นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ เช่น ช่างเทคนิค เลขานุการ มัคคุเทศก์ งานบริการ ครูอาจารย์ เป็นต้น ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงได้รับความสนใจและมีความสำคัญในการนำไปใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพการงานโดยเฉพาะการติดต่อกับชาวต่างชาติ สาเหตุที่อาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะกระบวนการแตกต่างจากอาจารย์สาขาอื่น เนื่องจากว่าอาจารย์ในสาขานี้จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษ

ในอาชีพและความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเองนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ใกล้เคียงกับ สมใจ กงเดิม (2555) ได้ศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามความคิดเห็นของนักศึกษาตามคณะต่าง ๆ จำนวน 5 คณะ จำนวน 1,540 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านความพร้อมด้านความรู้ ความพร้อมทักษะกระบวนการ และความพร้อมด้านเจตคติ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และด้านทักษะกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมด้านเจตคติ อยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคณะมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาต่างคณะกันมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านทักษะและกระบวนการ ด้านเจตคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของเจตคติและทักษะกระบวนการสาเหตุหนึ่งจะมาจากประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษที่มีพื้นฐานความรู้ น้อย มีความกลัวในการใช้ภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่มีความพร้อม ดังที่ อธิษฐาน หนูพันธ์ (2556) ได้ศึกษาความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ปวช. 3 ต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสถานประกอบการ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง จากผลการวิจัยพบว่า ความไม่พร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยสาเหตุของความไม่พร้อม คือ นักเรียนยังขาดความรู้เกี่ยวกับ สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอาเซียน นักเรียนไม่มีความรู้ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพียงพอ และนักเรียนขาดความตระหนักว่า ประชาคมอาเซียนมีความสำคัญ ต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากผลการวิจัยทำให้ครูผู้สอนได้เข้าใจความไม่พร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมากขึ้น และทำให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนในโอกาสต่อไปเพื่อให้เกิดความพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

ทั้งนี้มิงงานวิจัยที่สนับสนุนทั้งความพร้อมด้านเจตคติและความพร้อมด้านกระบวนการทั้งในด้านความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับอาเซียน การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษโดยขวัญชนก วิริยกุลโอภาส (2556) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ มีผลสรุปว่าสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ในฐานะเป็นส่วนงานสนับสนุนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ได้มีการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบุคลากร และการให้บริการสารสนเทศ ด้วยการรวบรวมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านเว็บไซต์สำนักหอสมุด/จดหมายข่าว/e-mail จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนมาให้บริการแก่ผู้ใช้ พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรเพิ่มเติม สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วม

ประชุมสัมมนาความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ตลอดจนจัดกิจกรรม/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ทั้งผู้ให้และผู้ใช้บริการมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนมากยิ่งขึ้น บุคลากรในด้านวิชาการ เช่น ครู อาจารย์จะต้องเพิ่มสมรรถนะความรู้ในด้านภาษา เพื่อก้าวทันโลกและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในยุคที่มีการสื่อสารข้ามพรมแดน นอกจากสมรรถนะภาษาแล้ว ความรู้ด้านเทคโนโลยีก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูอาจารย์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยเกี่ยวกับการตระหนักในความสำคัญของภาษาอังกฤษที่อาจารย์ประเมินมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของ ชวนพิศ ชุมคง และ ศิริรัตน์ สีนประจักษ์ผล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีผ่านการสร้างความตระหนักด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี เพื่อศึกษาความตระหนักของครูที่มีต่อสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี และเพื่อพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูประจำการที่สอนอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา พัทลุง และตรัง ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ยกเว้นกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ จำนวน 50 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลวิจัยพบว่า โดยรวมทั้ง 3 จังหวัด มีค่าเฉลี่ยด้านสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสมรรถนะครูด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือสมรรถนะครูด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาความรู้ในระดับน้อย และสมรรถนะครูด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้ในระดับน้อยเช่นกัน ในด้านความตระหนักของครูที่มีต่อสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีพบว่า ครูตระหนักว่าควรมีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร และในด้านการพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู พบว่า การสร้างความตระหนักด้วยตนเองโดยระลึกอยู่เสมอว่าภาษาและเทคโนโลยีคือเครื่องมือสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองโดยการฝึกฝนทักษะทางด้านภาษาและเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ โดยการเข้าประชุม สัมมนา หรืออบรมเชิงปฏิบัติการในด้านภาษาและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จึงจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านภาษาและเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนอาจารย์ที่ไม่มีความพร้อมด้านภาษาอังกฤษก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมภาษาอังกฤษซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับครูอาจารย์และทุกคนในยุคประชาคมอาเซียน
2. ผลที่ได้สามารถนำไปให้ผู้เกี่ยวข้อง จัดการความรู้ หรือโครงการเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่ตรงประเด็น เช่น การแปลบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (Abstract) และการเขียนบทความวิจัยภาคภาษาอังกฤษ (Proceedings) และอื่น ๆ
3. ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางให้ผู้บริหารหน่วยงาน จัดสรรงบประมาณในการจัดโครงการพัฒนาภาษาอังกฤษทั้งในและต่างประเทศ
4. ผลเกี่ยวกับเจตคติ ในส่วนของอาจารย์สาขาภาษาต่างประเทศหรือผู้มีบทบาทในหน่วยงาน ควรสร้างเจตคติที่ดีและธรรมาภิบาลให้บุคลากรมหาวิทยาลัยทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและพัฒนาภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการเข้าประชุม สัมมนา หรืออบรมเชิงปฏิบัติการในด้านภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อให้มีสมรรถนะด้านภาษาเพิ่มมากขึ้น

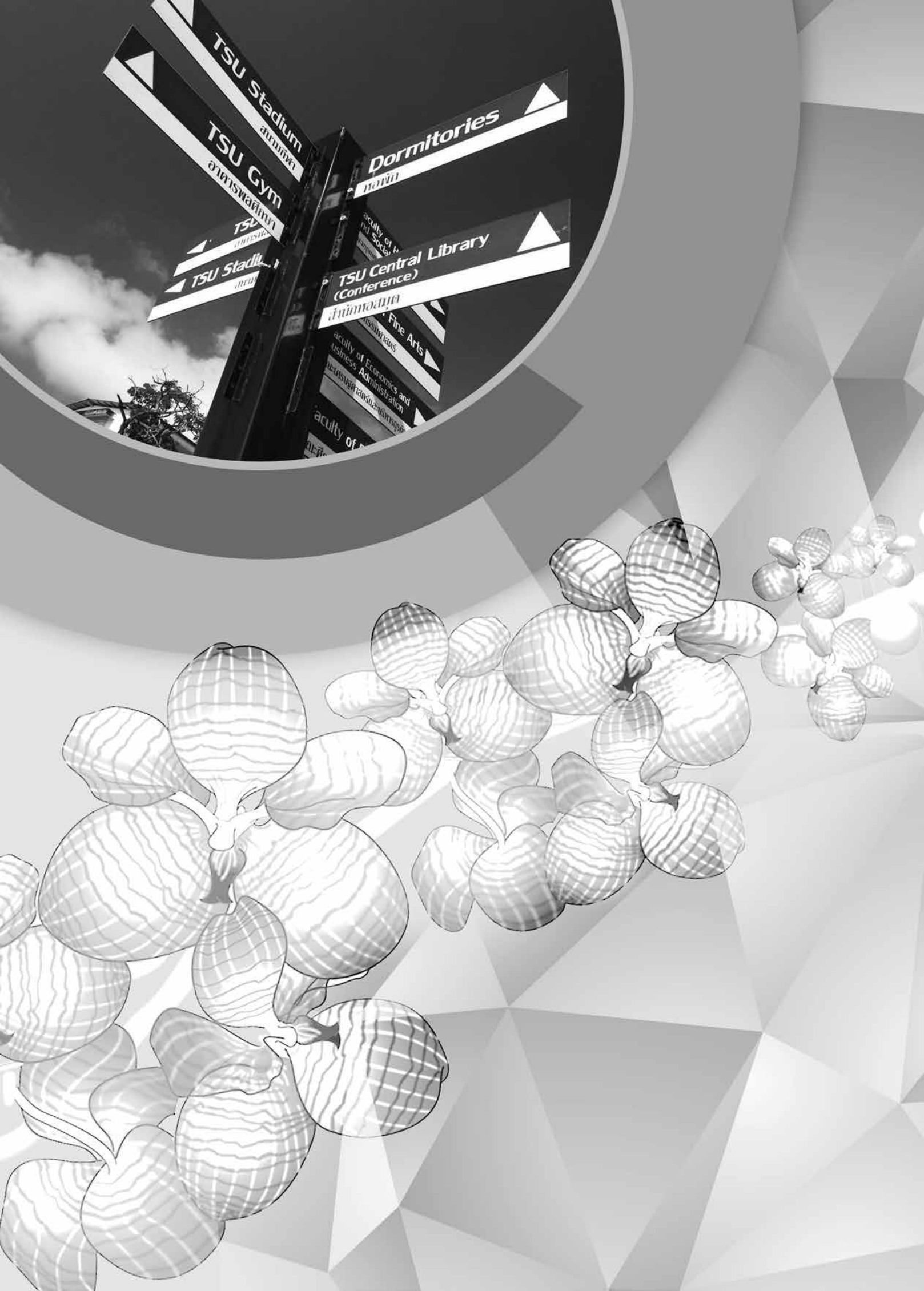
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับระดับความพร้อมด้านภาษาอังกฤษโดยใช้ตัวแปรอายุ มาศึกษาด้วย
2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับระดับความพร้อมด้านภาษาอังกฤษของอาจารย์ทุกคณะในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เพื่อนำผลมาพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้มีความพร้อมในยุคประชาคมอาเซียน
3. ควรศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไทยไม่พร้อมด้านภาษาอังกฤษและแนวทางแก้ไขในทัศนะของนักวิชาการ ครูอาจารย์ และตัวนักเรียนเอง
4. ควรศึกษาความพร้อมด้านภาษาอังกฤษโดยเปลี่ยนเครื่องมือเป็นแบบทดสอบในแต่ละทักษะ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก วิริยกุลโอภาส. (2556). การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556, หน้า 1-14.
- จิราพรรณ วิภาคทรัพย์ และจิรนนท์ เศตวงษ์. (2556). การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ ขององค์กรรัฐวิสาหกิจ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา การไฟฟ้าสำนักงานใหญ่ เขตจตุจักรกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2557 จาก www.info.ms.su.ac.th/sumso2/PDF01/2556/GB/5.pdf.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2554). จิตวิทยาสำหรับครู: ความพร้อมของผู้เรียน. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- ชวนพิศ ชุมคง และ สิริรัตน์ สิ้นประจักษ์ผล. (2558). การสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีผ่านการสร้างความตระหนักด้วยตนเอง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558, หน้า 145 -151.
- เตือนใจ ทองดี. (2549). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์ (e-Learning) กับการเรียนรู้แบบปกติ. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนกศรีนครินทร์.
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. (2553). ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของไทย Asian Economic Community: Importance and Thai Preparations. วารสาร มฉก. วิชาการ. ปีที่ 14 ฉบับที่ 27 กรกฎาคม-ธันวาคม 2553. หน้า 99-112.
- ธีรยุทธ หนูนันท์. (2556). ความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ปวช.3 ต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามรายวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับสถานประกอบการ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง. ราชบุรี: วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง.
- นลิน สิมะเสถียรสภณ และบวรลักษณ์ เกื้อสุวรรณ. (2556). การศึกษาความพร้อมและทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานบริษัท ธุรกิจท่องเที่ยวในเขตพื้นที่สลิสมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นพพร สโรบล. (2555). สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2557 จาก <http://www.polsci.tu.ac.th/fileupload/39/56.pdf>.
- บุษยามาศ แสงเงิน. (2554). ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ. เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน 2558 จาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_june_14/pdf/aw09.pdf.
- พรณี ช. เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แพรวนภา ภาแก้ว. (2556). พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อรับรองการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภารัตน์ สุวรรณสิงห์. (2556). การเตรียมความพร้อมการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2557 จาก www.libarts.mju.ac.th/libDocument/KM/เตรียมความพร้อมการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน.pdf.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2556). ก้าวอย่างที่มีนัยของประเทศไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556 จาก <http://www.psu.ac.th/node/5166>.
- สมใจ กงเต็ม. (2555). การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
- Candy, P.C. (1991). *Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Downing, J. and Thackray, D.W. (1971). *Reading Readiness*. London: University of London Press.
- Guglielmino, L.M., Long, H.B., & Hiemstra, R. (2004). Self-directed learning in the United States. *International Journal of Self-Directed Learning*, 1 (1), 1-7.
- Knowles, M.S. (1975). *Self-directed learning*. New York, NY: Association Press.
- Likert. (1932). *Technique for the measurement of attitudes archives of psychology*. NewYork: McGraw Hill.
- Maslow, H. Abraham. (1954). *The Need-Hierarchy Conception of Human Motivation*. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2557 จาก http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Maslow_Theories.htm.

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความทางวิชาการทางศึกษาศาสตร์ ของบุคลากรมหาวิทยาลัยทักษิณ และจากหน่วยงานภายนอก

1. ประเภทของผลงานที่จะพิมพ์

- 1.1 บทความวิจัย ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ใช้ตัวพิมพ์ Angsana New ชื่อเรื่องและหัวข้อใช้ขนาด 16 Point เนื้อหาใช้ขนาด 14 Point และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสือใดมาก่อน
- 1.2 บทความทางวิชาการ ได้แก่ งานเขียนที่รวบรวม หรือเรียบเรียงจากเอกสาร หรือหนังสือต่าง ๆ หรือทัศนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อด้านวิชาการ ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสืออื่นมาก่อน

2. รูปแบบของการเขียนผลงาน

2.1 รูปแบบของการเขียนบทความวิจัย

เพื่อความเป็นมาตรฐานของวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ข้อเขียนที่เป็นบทความการวิจัยที่จะลงพิมพ์ ในวารสารศึกษาศาสตร์ ควรมีลักษณะเรียงตามลำดับ ดังนี้

- 2.1.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- 2.1.2 ชื่อผู้วิจัย ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- 2.1.3 สถานที่ทำงานของผู้วิจัย
- 2.1.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้ขึ้นต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษ
- 2.1.5 เนื้อหา จะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ เป็นการเขียนบทความที่ใช้งานวิจัยที่ศึกษาเป็นฐานในการเขียน ในเนื้อหาจะประกอบด้วย
 - 2.1.5.1 บทนำ
 - 2.1.5.2 วิธีการ
 - 2.1.5.3 ผลการวิจัย
 - 2.1.5.4 สรุปและอภิปรายผล (หากมีข้อเสนอแนะให้ใส่ในหัวข้อนี้)
- 2.1.6 เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้ระบบAPA

2.2 รูปแบบของการเขียนบทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการที่จะลงพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ควรมีลักษณะเรียงลำดับก่อนหลัง ดังนี้

- 2.2.1 ชื่อบทความ
- 2.2.2 ชื่อผู้เขียนบทความ / ตำแหน่งของผู้เขียนบทความ
- 2.2.3 สถานที่ทำงานของผู้เขียนบทความ
- 2.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้ขึ้นต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษ
- 2.2.5 คำสำคัญ
- 2.2.6 บทความ (บทนำ สารระ บทสรุป)
- 2.2.7 เอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้มีลักษณะเหมือนข้อ 2.1.6

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงของบทความวิจัย และบทความทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 3.1 กรณีที่อ้างอิงจากวารสาร ให้เขียนชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์, ชื่อเรื่อง, ชื่อวารสาร (เต็มหรือย่อ), ปีที่ (ฉบับ): หน้า
- 3.2 กรณีอ้างอิงจากหนังสือให้เขียน: ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์, ชื่อหนังสือ, เมืองที่พิมพ์, ชื่อสำนักพิมพ์
- 3.3 กรณีพิมพ์อ้างอิงอินเทอร์เน็ต (Internet): www.fridaycollege.org

4. การส่งต้นฉบับ ให้แนบแบบฟอร์มนำส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารศึกษาศาสตร์พร้อมแผ่นซีดี

5. สิทธิของกองบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ตรวจบทความวิจัย หรือบทความทางวิชาการมีความเห็นว่าควรแก้ไขความบกพร่อง ทางกองบรรณาธิการจะส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนพิจารณาจัดการแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะลงพิมพ์ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการจะยึดถือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์

6. กองบรรณาธิการจะสมนาคุณแก่ผู้เขียน โดยส่งวารสารศึกษาศาสตร์ เป็นอนันันทนาการให้ท่าน จำนวน 2 เล่ม

7. กองบรรณาธิการจะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ ไม่ว่าจะบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการนั้นจะได้รับการลงพิมพ์หรือไม่

8. ต้นฉบับจะต้องมีชื่อผู้เขียน ผู้เรียบเรียงหรือผู้แปล โดยแจ้งชื่อ-สกุลจริง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตำแหน่งของผู้เขียนบทความ สถานที่ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลที่สามารถติดต่อได้สะดวก

รูปแบบเรื่องเต็ม
ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4

3 ซม.

เอกสารแนบหมายเลข 1

ขนาดตัวอักษร 16

การพัฒนาแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา
แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสงขลา

School Based Research and Development Model for Developing Teaches and
Administrators in Small-Sized Schools in Songkhla Province

อมลวรรณ วีระธรรมโม^{1*}
Amonwan Wirathammo^{1*}

ขนาดตัวอักษร 14 ชิดเส้นใต้ชื่อ-สกุลผู้นำเสนอ
และใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) ทำย่นามสกุล
สำหรับ Corresponding author

3.5 ซม.

ขนาดตัวอักษร 16

บทคัดย่อ

3 ซม.

การวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร
สถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยศึกษาความต้องการจำเป็น บริบทและการวิเคราะห์
SWOT ของสถานศึกษา สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร ประเมินคุณภาพของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ

ขนาด
ตัวอักษร
14

คำสำคัญ: การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนเป็นฐาน, โรงเรียนขนาดเล็ก

ขนาดตัวอักษร 16

Abstract

The research was divided into two stages; the fist stage aimed to create a school based development
model for teachers and administrators in small-sized schools through need assessment, SWOT analysis
context of the schools, synthesis of models foe developing teachers and administrators, quality assessment

Keywords: Teachers and Administrators Management, School Based Management, Small Sized Schools

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*Corresponding author: e-mail: amonwan_w@hotmail.com

3 ซม.

3 ซม.

เนื้อหาขนาดตัวอักษร 14

บทนำ

หัวข้อความตัวอักษร 16

วิธีการวิจัย

3.5 ซม.

3 ซม.

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย (หากมีข้อเสนอแนะใส่ในหัวข้อนี้)

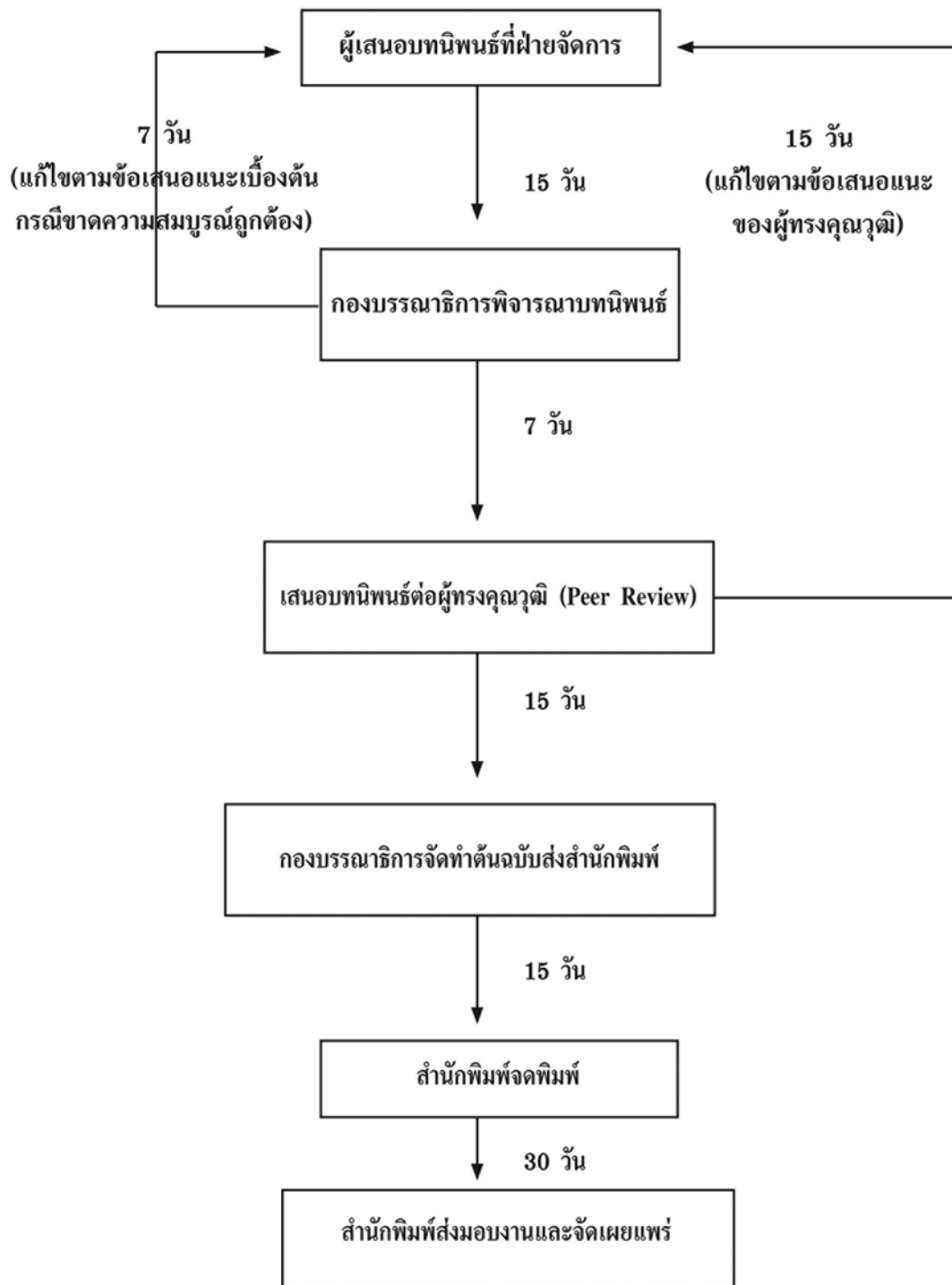
เอกสารอ้างอิง (ใช้รูปแบบ APA)

ทิศนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Everatt, G. (1998). *School Based Management, Teacher' Decisional Participation Level, School Effectiveness, and Job Satisfaction*. Florida Department. 50-08A, 1607.

3 ซม.

ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ใช้ระยะเวลา 90-120 วัน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับ
(Peer Reviews)

รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยาภรณ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ทรรศนีย์ ศิริศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ วรรณโกมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลดา เลหาวิทยานนท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตากร ทองนอก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนิสา สิริวิพจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระจะโหมวงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมภพ อินทสุวรรณ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
อาจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อาจารย์ ดร.อรุณ จุติผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
อาจารย์ ดร.อิศรภรณ์ รินไธสง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.อุทิศ สังข์รัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.คุณิษฐ์ สมชนะกิจ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ สิ้นประจักษ์ผล	มหาวิทยาลัยทักษิณ

Journal of Education : Thaksin University
ISSN 1513-9514 Vol. 17 No. 1 January-June 2017

Publisher

Faculty of Education, Thaksin University
Muang Songkhla, Songkhla Province 90000 Thailand
Tel. 074-322-373 Fax. 074-322-373

Editor

Assistant Professor Dr. Montana Pipatpen
Thaksin University

Objective

1. To distribute education research and articles include issues analysis both in Thailand and abroad.
2. To introduce and recommend new educational text books.

Assistant Editor

Associate Professor Ekawit Kawpradit
Thaksin University

Consulting Editor Dean of Faculty of Education

Managing

Mrs. Somnit Sukaphat
Miss. Jongkonwan Phisitphunphorn
Acting Sub. Lt. Nuengruethai Saengthong
Mr. Thanakrit Phaephon

Editorial Board

Professor Dr. Suyata Universities Ahmad Dahlan
Professor Dr. Paitoon Seelarat Dhurakij Pundit University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak Chulalongkorn University
Associate Professor Dr. Prachoom Rodprasert
Burapha University
Associate Professor Dr. Wanchai Dhrammasatchakarn
Prince of Songkhla University
Associate Professor Dr. Moohammadsakee Jeaha
Fatoni University
Associate Professor Dr. Suwaree Roekjare Khon Kuen University
Assistant Professor Dr. Sitichai Wichaidit Thammasat University
Assistant Professor Dr. Suntrara Klanarong Thaksin University
Assistant Professor Dr. Rungchatchadiporn Vehachart
Thaksin University
Assistant Dr. Chuanphit Chumkhong Thaksin University
Dr. Suthasinee Boonyaphitak Thaksin University

Publication

Second – Annually (No.1 January-June, No.2 July-December)

Printing House

Neopoint (1995) Co., Ltd.
1/59, Rat Uthit Rd., Hatyai, Songkhla,
90110 Thailand
Tel.: 074 253 229, 074 253 339
08 6480 9007, 08 6480 9447
E-mail: neopoint9@gmail.com
ID Line: neopoint

-
- Journal of Education and submitted Education Articles.
 - All Articles submitted for publication be assessed by a group of distinguished reviewers.
 - The Faculty of Education and the editorial board claim no responsibility for the contents or reviews by expressed by the others of individual articles.
 - Copying is allowed freely, provided acknowledgement is made thereof.

JOURNAL
OF EDUCATION
THAKSIN UNIVERSITY
www.edu.tsu.ac.th

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

โทรศัพท์ 074 322 373 โทรสาร 074 322 373